چیرۆک\ قیبلەنمای تراویلکە ..
عومەر سەید

ژوورەکە پڕ دوکەڵە و بەنی کحولە، هێشتا هەر باشە. دەستەکانم لەسەر چاوەکانم لابەرم، پڕ دەبەت لە سوێراوی فرمێسکم و دەخنکێم. قوڵپ دەدەم و نایەڵم فرمێسک بڕژێ. جگەرە بە جگەرە پێدەکەم و مەست و نیوە ئاگا لەسەر سیسەمەکە ڕاکشاوم. سیسەمەک بێن عەزابی سەدان موسافیری بەر لە منی لێ دەت. چەک وچەمیان، مەراق و عەزابیان، پەڵە پەڵە بە هەموو شوێنێکی سەرین و دۆشەک و دیوارەکەوەیە! من وەک ئەوان، پاشماوەی چەکی خۆم جێناهێڵم. ئەوان شەوێک یا دوو شەو، لێرە وەک مار کاژێکیان لە پیسی فڕێداوە و پاشان بە ئازارەکانیانەوە بۆی دەرچوون. نا، من لێرە دەرناچم، تا لە هەموویان زیاتر پیسترینی خۆم جێنەهێڵم. لێرە کۆتایی بە هەناسەکانم دێنم و ڕۆح و جەستەی کەنەفت و نەخۆشم هەر لێرە بە کۆتایی دەگەیەنم. پیسترینی خۆم جەستە و ڕۆحم، لێرە بە بۆگەنی جێدێڵم. دەگەڕێمەوە بۆ بەر لە دایک بونم. ئەو کاتانەی جەنگیزخان، هەڵمەتی دەبرد و کەللەسەری هەڵدەچنی. دەگەڕێمەوە ئەو سەردەمەی پێغەمبەرەکان، مردوویان زیندو دەکردەوە و ژنانیان وەک کەنیزەک دەبەخشییەوە. ئەو کاتی خودا، بە هەموو ڕووداوێک، کرداری هەبوو. بۆ سەردەمی تەیروئەبابیلە کە بەشوومار بەردیان بۆ گەڕانەوەی شکۆی خودا دادەباراند.

لەم دوا ساتانەی ژیانیشم، پیرەت وازم لێناهێنێت و هەر دەڵێ. کوا… کوا…

دایە مەنیج وازناهێنێت و دەقیژێنێ بەسەرما: کوا… کوا… کواااا…

من هاتووم لەم ژوورە تەنیایەدا خۆم بکوژم. کەچی سەدان کەس لە ژوورەکەدا، هاوارم لێ دەکەن کوژراوەکانمان بۆ بگەڕێوە!

کوڕەکەم کوا… کچەکەم لە کوێیە… باوکم بدۆزەرەوە… مێردەکەم، ماوە یان نا… کچەکانم لە کوێن، ماون یان نەماون؟

من دەمەوێ خۆم بکوژم، ئەوان هێشتا دەیانەوێ شوێنی کەسوکارە کوژراوەکانیان بۆ بدۆزمەوە.

بیست پایزم بینیوە و بارتەقای درەختە پیرەکەی نێو حەوشەکەمان چەند گەڵای لێ وەریوە، هێندە و زیاتر خۆم بە نێو ڕۆحم داباریوە. بۆیە بیست شووشە بیرم هێناوە. لە ساڵیادی لەدایکبوونم، لە بری مۆم، جگەرە دوای جگەرە دەکێشم و بیرە دوای بیرە دەخۆمەوە تا دوا سنوری مەستی. ئەمشەو دوا شەومە لە ژیاندا و خۆم دەکوژم. سبەی کە

خۆر هەڵدێت. بۆ من نییە، من لە تاریکییەکی ئەبەدی و سارد و سڕدام.

لەم ژووری ئوتێلە لاچەپک و پیسەدا. دەمەوێت بگەڕێمەوە بۆ ئەو شوێنەی بەر لەدایک بوونم. نا بەر لە منداڵدانی دایکیشم. بیست هاوین، بەر بیست سەدە کەوتم! تەمەنم بیست دۆزەخە! بەردەوام هاودەمی مردووەکان بارێکی قورس بوو. هەرگیز وەک مرۆق نەژیام. هێندەی هەموو برینپێچەکانی جەنگی جیهانی یەکەم و دووەم، تەرمم بینیوە. من لە قیبلەنمایەک زیاتر نەبووم. قیبلەنمای دۆزینەوەی بزرە مردووەکان. دەگمەنترین کەسی ڕۆژگاری خۆم بووم. هەتا بڵێی تایبەت و دەگمەن بووم. منداڵی جووکییەک دەبێ چۆن ژیانی کردبێت؟ ئەمشەو بارگەوبنەوە دەپێچمەوە، بەڵام هەرگیز ئەو پیرە پیاوەم بیر ناچێت. وەک ئەوەی هەمیشە هاودەمم بووبێت. ئەوەتا لە یەکێک لە ئاوێنە بازنەییەکاندا، بە خیشم و قینەوە لێم دەڕوانێ. ئێستاش واهەست دەکەم لە بەردەممدایە. خەم و ئازاری ئەم پیرەپیاوە، کە هەرگیز لەمنابێتەوە، هۆکارێکی سەرەکی خۆکوشتنمە. حەوت کچ و ژنەکەی ئەنفال بوون. هەموو ڕۆژێک دەهاتە لای باوکم. هەفتەی جارێکیش باوکم لەڕێی خودا، دەیکردە ئەو ژوورە تاریکەی تەنها منی بەردەم ئاوێنەیەکی گەورەی تیادابوو، منی قەتیسکراو. هەموو هەفتەیەک جارێک، من دەبوایە بۆ کچەکانی خواڕەحم بگەڕێم.

کچەکانت ئەوەتان، دەبینی؟ لە نێو لمدا، کراسی بووکینی خۆیان دەدوورن. دەبینی، لە بیاباندا، بە دوای زاوادا دەگەڕێن! دەبینی، وەک سەحرا، کراسەکانی بەریان پڕ پوولەکەی تراویلکەیە. لەم ئاوێنەیەوە تەماشایان بکە، ئیدی بۆ ئەبەد نایانبینیتەو. بیابان یەک جار هەڵیلووشیت، ئیدی هەرگیز ناتگەڕێتەوە. ئەوەی شوو بە لم بکات، گەڕانەوەی نییە! نەمەدەزانێ چۆن تێیبگەیەنم کە بیابان زاوایەکی دڕ پیس و بەدفەڕە، هەر کە کچی خۆت پێبەخشی، لە یەکەم شەوەوە و پاش زاوا بوون، ئیدی نایبینیتەوە.

ئەو پیر و کەنەفت بوو. چاوەکانی تەڵخ و ناڕوون دەیانبینی. خێرا خێرا و پچڕ پچڕ دەیوت. “کوا هیچ نابینم؟!” بە گریانەوە دەیوت “کەمێک ئاوێنەکە پاک بکەرەوە.”

هەموو جارێک بە خاولەکەی دەستم ئاوێنەکەم بە پاکتر دەکردەوە. ئەو هەر نەیئەبینی. تەڵخی و لم بارینەکە لە ناو بیابانەکەدا بوو، ئەگەر نا ئاوێنەکە ساف و ڕوون بوو. دەمزانی ئەوەی من دەیبینم لە حوکمی چاوی ئەودا نەبوو. بە دڵدانەوەی و کەمێک هێورکردنەوەی ڕۆحە بە ئازارەکەی، بە لێهاتوترین شێوە درۆم بۆ دەکرد و وێنای زاواکانیم وەک کوڕە شوانە چوارشانەکانی گوندەکەی خۆی، وەک ئەو گەنجانەی بەدەم بلوێرەوە هارترین بەرانەکانیان ڕام دەکرد. وەک

ئەو پیاوە پاکیزانەی، پێنج فەرزە، نوێژیان دەکرد. ئاوا بە درێ
وێنای شانوشەوکەتی زاوای بیابانم بۆ دەکرد.
کیژەکانیم وەک حۆرییەکانی نێو بەهەشت بۆ باسدەکرد. ئەها سەرنج
بدە، چ بەژن زراف و چ جوان هەڵدەپەڕن…
کاتێکیش بە دەروونی ئارامەوە ژوورە تاریکەکەی جێدەهێشت. کەفوکوڵی
گریانی من دەستی پێدەکرد. ئەوەی من دەمبینی لە ئاوێنەکەدا، جگە
لە خەم کەس بەرگەی نەدەگرت و ڕووی باسکردنی نەبوو. خواڕەحم
چاوەکانی کز بوون. گەر نا یەک لەسەر هەزاری دیمەنی کیژۆڵەکانی،
بەس بوو بۆ ئەوەی دەستبەجێ ڕۆحی دەربچێت.
لە تەمەنی شەش بەهاریمدا، لە بری ئەوەی بخرێمە بەر مەکتەب.
باوکم، خستمە بەر ئاوێنە! من منداڵی بەر ئاوێنەیەکی ئەفسوناوی
بووم! لە نێو ژوورێکی تاریک و کەمێک تەڵخ و لێڵ بە ڕەنگی خوێن،
ژوورێکی پڕ هەناسەی مەرگ و بخۆی سوتاو، یان باشتر وایە بڵێم پڕ
تەرمی بۆن کردوو. ئەو تەرمانەی گۆڕیان نەبوو، لە کون و پەسێوێکی
ئەم سەرزەمینەدا، لە بیابانێکدا، لە نێو چڕە قامیشێکدا، لە
کەندەڵێکی قووڵی دوورە شاخێکدا، هەر بە جلوبەرگی خوێناوی خۆیانەوە
حەشاردرابوون. یان لە بنی قووڵی بیرێکدا، لەگەڵ کەلاکی سەگ و
پشیلە و مار و مەروودا بۆ ئەبەد فڕێدرابوون. لە ئاوێنەکەدا،
ئێسکوپروسک و کەللەسەری دەم داچەقاوی ئەوانم دەبینی و لە
ژوورەکەشدا، کەسوکاری چاو بە فرمێسک و دەم بە ئاه و نزای ئەوانم
دەبینی. هەمیشە چاوێکم لەسەر تەرمە بزرەکانی نێو ئاوێنەکە و
چاوێکیشم لەسەر دەموپلی پاڕانەوە و هاواری کەسانی نێو ژوورە
تەڵخەکە بوو. باوکم بە ڕیشێکی پان و فرەودەرانەوە، بە زمانی لووس
و لەزانانەوە دەژیا و پارەی کەڵەکە دەکرد. ئەو گیرفانیانی
دەتەکان و منیش ڕۆحیان. ئێستاشی لەگەڵ بێت، نازانم ئەو چۆن
ئەوانی فرەودەدا و بە چ ئەفسونێک لە خشتەی دەبردن! خۆیشم تا
ئێستا نازانم چۆن ئەو هەموو تەرم و وێنە و شوێنە لاتەریک و
چەپکانە دەهاتنە نێو ئاوێنەکەی بەردەمم و من لە ژێر کاریگەری چ
سەیحرێکدا، ئەو هەموو دیمەنە قێزەونانەم دەبینی و بە
قوربانییەکانی نێو ژوورەکەم دەگەڕایەوە!
زۆر جار لە بێزاری و ئازاری جەستە شەکەتەکەمدا، بە بینینی
حەشاماتی نێو دیوەخانە هەمیشە سیخناخ لە خەڵکەکەدا، کە وەک ڕانە
مەڕ لە بەردەم ویقاری باوکمدا گەمەڵە دەبوون. دەچووم و لە
سووچێکدا گرمۆڵە دەبووم و مت و مات دەمڕوانی و گوێم لە داخوازی و
ڕاز و نیازی خەڵکەکە دەگرت. هەمیشە دیوەخانەکە جمەی دەهات لە
خەڵک، لە ژن و لە پیاو. دیوەخانێک، دیواری بە جاجم و بە تابلۆی
ئایەت و بە زەخرەفەی ئیسلامی داپۆشرابوو. دوو دەڕۆیشت و سێی تر

خۆیان دەکرد بە ژووردا. لە ناوڕاستی لای سەرەوەی دیوەخانەکەدا، باوکم بە ویقاری پاشایەک، چوارمشقی شانی دادابووە سەر سەرینی ئاوریشمی پڕ نەقش و نیگار. بەسەر فەرشی حەوت سەد شانەی حەوت سەد ڕەنگەوە، بە پەنجەی ئەستوری پڕ ئونگوستیلەی یاقوت و زومرودەوە، بە دوو چاوی زەقی نێو بازنەی قژی سەر و ڕیشی درێژەوە، بە دەوریدا، کەشەکی جادوویی پڕ تەلیسم دەباری.
پەیتا پەیتا، مرۆڤ لە بەردەمیدا کەنەشی دەبرد و پاشان ڕاز و نیازی خۆیان هەڵدەڕشت. خێرا خێراش باوکم هاواری دەکرد. "کاری تۆ بە جێیەو و خزمەت نەبێت بە دەی خۆت دەبێت. " بە یەکی دەوت. "بچۆ ئەسکی باڵەی پڕپولەسلەمانم بۆ بێنە."
بە یەکەکی تری دەوت. "بچۆ پێی ڕاستی پشیلەیەکم بۆ بێنە، لە ئەنیشک بە دواوە باشترە و کاری خۆی دەکات."
ئونگوستیلەی مس و فافۆنی بە سەد قاتی پارەی خۆی پێ دەفرۆشتن. پەیتا پەیتا دەیناردنە دوکانی سەر کەناڕەکە، ڕەشکە و هەنگوینی بە نرخی خەیاڵی پەیدەدان. ڕۆژانە قڕەی سەدانی لە بنەوە دەبەی...
ئەوەی هەرگیز بیرم ناچێتەوە، ئەو کوڕە گەنجە بوو کە بە پرتاو هات و لە بەردەم باوکمدا، کەمەرە ڕۆژنامەیەکی کۆنی هەڵدەشت و قورت قورت کەوتە گریان. هەر بە دەم گریانەوە هاواری دەکرد. "بڕوانە بورجەکەم یا شێخ، ببینە کە چی دەڵێت..."
یەک یەک ڕۆژنامەکانی هەڵدەگرت و دەگەڕا پیایدا و شتەکی دەخوێندەوە. "ئەم هەفتەیە قازانجەکی زۆر دەکەیت. ئاستی سەرمایەت بە حەد زیاد دەکات و دەوڵەمەند دەبیت."
لە ڕۆژنامەیەکی تردا گەڕا و چووە سەر بورجەکان، پەنجەی خستە سەر بورجی کاوە و بە دەم بەرنسک دانەوە کەوتە خوێندنەوەی. "لەم هەفتەیەدا، بە دەخوازی خۆی دەگات و لە چەند ڕۆژەکدا زەماوەند دەکات." بڕوانە لەوە بورجەکەم چی دەڵێت. "بەختت ڕوو لە بەرزییە، ژیانت بەرەو کامەرانییە، ئەو هەواڵانەی ئەم هەفتەیە پێت دەگات. هەمووی ڕوو لە خۆشییە...
یا شێخ، من کە بورجەکانم، پڕ لە خۆشییە، بڕوانە گیرفانم خاڵییە. بێ ژن و بێ حاڵ و ماڵم. بێ پارە و بێ کار و سەرگەردام...
تکایە بە خودا بێڵە، بەسە ئیتر هێندە بەختم کوێرنەکاتەوە. هاتووم پێی بڵێی، واز لە بورجی بەختم بێنە، خۆ من کافر نییم! "
کوڕە پێ بە دیوەخانەکە دەگریاو و هاواری لە باوکم دەکرد. "یا شێخ بە خودا بێڵە، پێی بڵێ ئیتر بەس ڕۆ لە بەختم بگرێت..."
باوکم هەرچی کاری قوڕە بوو دەیکرد. گرنگ لای ئەو کەڵەکەکردنی پارە بوو. هەزار سەر و سەودای هەبوو. کەللەسەری پڕ بوو لە فێوفێڵ و تەڵەک، لە ئەتواری سێیر و قەزەون.

هەندە بەدفەڕ و زەڵ بوو، لە سنوقەکدا، چەند دانە بە ناو کوزی کەمتیاری دانابوو و بە گەنج و جەحێلانی دەفرۆشت، یان بە سووە بە چەند ڕۆژێک، بە پارەیەکی زۆر پێی دەدان. وەک بزانم و ئاگاداربم، هەر بەو شتانە، سێ چوار خانوی کڕیوە! دەڵێم ئەو شتانە، چونکە ئەوانی زۆر جار بە بەرچاومەوە لە چەرمی پێستەی سوری سەربازی کەنە دروست دەکرد. پاکەفی پێستەکانی دەخستە ئاوێکی گەرمەوە، پاش قەدەرێک بە چەکوش تێیدەکوتا و بە پلایس گەڵەوگەواڵەی دەکردن. لێزانانە چەند پێچەکی لە دروست دەکرد. ئەوجا بە کەتەر درزێکی دەخستە ناوەڕاستی چەرمەکەوە، سیکەتینی لە دەسویی و تووکی نەرمی پشیلەی بەسەردا دەڕشت. چرچولۆچ و لوولپێچێکی سەیر کە لە ناوەڕاستدا، قەیشەک هەبوو.
جارێکیان لەسەر ئەو چەرمە پێستانە، گەنجێک حەیا و حورمەتی بە باوکمەوە نەهێشت.
ئەو ئێوارەیە دیوخانەکە پڕ بوو لە خەڵک. گەنجەک بە پرتاو خۆی کرد بە ژووردا و لە دوورەوە هەتا هێزی تێدا بوو، چەرمە چرچەکەی هاویشتە نێوچاوی باوکم و بە خیشم و قینەوە، بە دەنگی بەرز هاواری کرد.” داوەشەی بە خەت و کوزە کەمتیارت، بەنە پارەکەم بدەرەوە...”
باوکم بەرزە پێ بەی هەستایەوە و بە تووڕەیییەوە پێی وت. “بە ئەدەب، چۆن ئاوا لە حزوری ئەم مەجلیسەدا و لە ئاوها شوێنێکی پیرۆزدا، ئاوا بێ ئەدەبانە قسە دەکەیت؟! “
دیوەخانەکە چەند پاسەوانێکی هەبوو، هەمیشە لە خزمەتی باوکمدا بوون و خێرا پەلاماری گەنجەکەیان دا و پڕ شەق و بۆکسیان کرد. دیوەخان شێوا، بوو بە غەڵبەغەڵب. من هەروا تەماشام دەکرد. کوڕە بە دەم و پلێی خوێناوییەوە هەڕەشەی دەکرد و هاواری دەکرد. “پارەکەم بدەرەوە، ئەم دەعبایەیە کار ناکات و درۆیە. یەک ئافرەتم بە ڕاوناکرێت و هەمووان لە بەرم هەڵدەدەن...”
باوکم تووڕەتر هاواری کرد. “بە شەق بیکەنە دەرەوە. خۆی ناقۆڵاو بە دەمودووە، خەتای من چییە...”
ڕۆژێک، کە هەر نزیکەی دوانزە زستانێکم بینیبوو. وەکم گرت و وتم، ناچمە ژوورەوە تا پێم نەڵێیت ئەو دیمەنانە چۆن دێنە نێو ئاوێنەکەوە؟! تۆ چۆن دەزانیت ئەم هەموو تەرمە، ئەم هەموو دزییە، ئەم هەموو نهێنیانە ئاشکرا بکەیت! تا پێمنەڵێیت دوو پێم ناخەمە ژوورەوە...
باوکم کە هەمیشە جۆرێک لە سام و ترسی لە دەباری و چاوەکانی قووڵ و پڕ نهێنی دەردەکەوتن. لە تەنیشت خۆیەوە دایینیشاندم و زۆر ئارام و هێدی پێی وتم. “کوڕی خۆم، من بە قەد ئەستێرەکانی ئاسمان جنۆکەم هەیە. هیچ شتێک لە من پەنهان نییە. هەر شتێک، لە هەر کوێی ئەم

دنیایەدا ڕووی دابێت، یان هێشتا ڕووی نەدابێت، لای من زانراوە. من خاوەنی بێ شوومار جنۆکەم لە هەموو کونجێکی ئەم دنیایەدا. من کەراماتم هەیە، کە تەنها خودا بە پێغەمبەرانی داوە. هەر ئێستا لێرەوە دەزانم کێ ڕۆحی دەکێشرێت و کێ و لە کوێی ئەم سەرزەمینەدا دێتە ژیانەوە…”

ڕۆژێک پیرەژنێک هات. خێرا خێرا، بێ وەچان دەیڕێسی. لە حەوت ژووردا، لە نێو حەوت بوخچەی پڕ گرێکوێرەدا، لە نێو سنوقێکی حەوت قفڵدا، کڵۆم دراو بە حەوت کلیلی بەر سوخمەمدا، تەنیشت مەمکی سیسەڵەی سەر دڵە نەخۆشەکەمدا، کلیلیان دزیوە و خشڵ و لیرەی عوسمانی ڕۆژی زەماوەندیان دزیوم. یا شێخ فریام بکەوە…

باوکم بە بەرچاوی منەوە، لە نێو ژاوەژاوی دەنگی نەشازی پیرێژندا، کەمێک لۆکەی سووتاند و لە ژێر لێوەوە چەند وێردێکی خوێند. پاشان لە جامە ئاوەکەی تەنیشتییەوە کە بە ڕەنگی حیبری پاندانەکەی تەڵخی کردبوو. هەندێک شڵەقاند، دواتر دوو تفی خەستی خستە ئاوە شینباوەکەوە. بۆ پیرێژنی ڕاگرت و وتی “کەمێک لەم شلەتێنە بخۆرەوە.” پیرێژن لە تاو ئازاری گەنجینە دزراوەکەی، بینی بە جامەکەوە نا. پاشان باوکم پێی وت. “دەستی ئەم تفڵە بگرە و بیبە ژوورەوە بۆ بەر ئاوێنەی جنۆکەکان. لەوێ بە چاوی خۆت دزەکە ببینە…”

لە ئاوێنەکەدا، سیمای تەڵخی پیاوێکی سمیڵ فشی کڵاوجامانە لەسەر بە ئاستەم دەرکەوت. پیرەژن، لە پڕ، پڕ بە ژوورەکە قیژاندی و بەدەم دەرپەڕینەوە هاوری دەکرد. “مەحمودی برام!”

من منداڵێکی هەمیشە نەخۆش و لەڕ و لاوازێ بەر ئاوێنە بووم، ئاوێنەی ئەفسوناوی. منداڵانی خەڵک ل□ بەردەم ئاوێنەی تەلەفیزۆندا، تەماشایی ئەفلامکارتۆنیان دەکرد. من تەماشای لاشەی بۆگەن و سەری بە بلۆک پانکراوەم دەکرد. نازانم ئەو هەموو خوێنەی لە ژوورە تاریکەکەی منەوە دەڕژا، چۆن دنیایی دەرەوەی نغرۆ نەدەکرد!

ئەی ئەو پیرێژنە چۆن لە بیربکەم. لە بەردەم ئاوێنەکەدا پێی وتم. “کەمێک پارەم بۆ عەمرە کۆکردۆتەوە. لە ئاوێنەکەدا تەماشاکە، منداڵەکانم لە کوێن؟ بە پارەکەم دەچمە ئەوێ. “

هیچ چارێکم نەبوو، جگە لەوەی بڵێم بچۆرە بیابانی عەرەبان، ئەو شوێنەی پارەکەت بۆ کۆکردۆتەوە.

لەگەڵ خۆمدا ئەمشەو، دە ئاوێنەی بازنەییم هێناوە، ئەوی پیرەکان لە بەردەمیدا ڕیش دەتاشن. ئەمشەو لەو ئاوێنانەوە، دەچمەوە نێو ئاوێنەی ژیانم.

یەکەم جار کە باوکم بردمییە دەرەوەی ژیانی ئاوێنە، تەمەنم سیانزە بەهار بوو. ئەو بۆ کارێک هاتبووە شار. ئەوە یەکەم جاری ژیانم بوو

کە وتی، بڕۆ بگەڕێ من زۆرم پێ دەچێ…

وەک منداڵێکی گێل و نەفام، دنیا نەدیدە، وەک بێ ئاگایەک، ئەوە یەکەم جارم بوو بەر دنیا بکەوم. دنیایەکی ڕاستی، دەرەوەی دنیایی ئاوێنە. بە هەموو لایەکدا دەمڕوانی! هەموو دیمەنەکان بۆ من نوێی و سەرسامەکەر بوون. لە ناخەوە بە خۆمم دەوت. ژیان لە دەرەوەی ئاوێنەش هەیە؟!. ئۆو ژیان چ جەنجاڵە وەک خۆی! چ قەرەباڵغە وەک خۆی! کەڕ و کاس، حەپەساو و واقورماو لەو خەڵک زۆرەم دەڕوانی کە دەهاتن و دچوون! لە زەینی خۆمدا، هەر وەک مر□ق□کانی نێو ئاوێنەکە دەهاتنە بەر چاوم. وام هەست دەکرد هەر یەکەیان بە شوێن خۆیدا دەگەڕێت. لە ئاوێنەکەمدا، ڕۆحەکان بۆ جەستەکانیان دەگەڕان. لەم بازاڕە جەنجاڵەشدا، جەستەکان بە دوای ڕۆحی خۆیاندا وێڵن!

وەک نەدیوبدییەک، لە بەردەم جامخانەی دوکانەکاندا دەوەستام و تەماشای ناو چاوی کوێرەوەبووی ئەو بوکەڵانەم دەکرد کە بە جلی کەشخەوە نمایشکرابوون. باشە ئەم جەستە باریک و بەرزانە، دەبێ ڕۆحیان لە کوێ بێت؟! دەگەڕام و وەک هەتیوچەیەک، لامدەدایە هەموو شیرینی فرۆشێک و تێر نەدەبووم لە شەربەت و چلورە و ئەزبەری، لە پاقلە و دەڵەمە و شێلمی سەر عارەبانەکان…

دڵخۆش و واقورماو بە نێو حەشاماتدا تێدەپەڕێم و گوێیەکانم پڕ پڕ بوون لە ژاوەژاو و دەنگگەلی بەقاڵەکان. یەکم جارم بوو هێندە بە کەیف و پڕ سەرسامی بم. پێشتر هەرگیز هێندە مر□قم ئاوا پێکەوە نەبینیبوو! وااای چ قەرەباڵغییەکی خۆشە بە گیانم! بە گوێیەکانم، بە چاوەکانم…

ئەو ڕۆژە تێگەیشتم باوکم، درۆی لەگەڵ کردووم! ئەو هەمیشە وا وێنای دەرەوەی ژوورەکەی بۆ دەکردم. هیچ ئاوەدانێەک بوونی نییە، دنیا دەشتێکی قاقڕی پڕ تەرمی بێ ناسنامەیە، دنیایەک، هەمووان هەموان دەکوژن و وەک کوپە ئاڵتوون تەرمی کوژراوەکان دەشاڕنەوە. چەندین ساڵە من پێموایە، لە دەرەوەی ژوورەکەمەدا، م□□ق یا بکوژە یان کوژراو!

ئەو ڕۆژە تێگەیشتم کە دنیای زۆر لە دنیای ناو ئاوێنەکەی من گەوەرەتر هەیە. تێگەیشتم کە باوکم بۆ مەرامی گەندەڵی خۆی، نەیئەویست لە ژیان وەک خۆی، وەک ئەوەی هەیە تێبگەم.

دواجار کەوتمە بەر وێنەیەکی گەورە، سەرنجی ڕاکێشام و پەلکێشی خۆی کردم. چوومە ژورەوە. لە دەلاقەیەکەوە سەروسەکوتی پیاوێک وتی”گەر دەتەوێ فیلمەکە ببینی، دەبێ بلیت ببڕی. “

من کە کوڕی بەردەم ئاوێنە بووم و دەمویست بەر دنیای ڕاستی بکەوم. دیسانەوە کەوتمەوە بەردەم ئاوێنەیەکی گەورەتر، کە بێشوومار ڕەنگ و مر□ق پ□کها□□د□پژان. سینەما چ سیحرێکە! بۆ یەکەم جار لە

ژیانمدا، من وەک نابینایەک، وەک نەزانەک، پیاوەک دەستی گرتم و لە تاریکییەکی پڕ دەنگدا. بە لایتەکەی دەستییەوە و لە ناو تاریکییەکی چڕدا، دەگەڕا تا شوێنەکم بۆ بدۆزێتەوە. کاری من کە هەمیشە گەڕان و دۆزینەوەی شوێنی قوربانییەکان بووە. وا خۆم وێڵم و کەسێک دەگەڕێ بۆ دوای شوێنمدا!

یەکەم جارە، خۆم لە بەردەم ئاوێنەیەکدام کە ئاوێنەی ژوورەکەم نییە و بە دوای وەڵامدا دەگەڕێم! ژنێک منداڵەکەی فڕێنراوە، دەگری و لە پۆلیسەکان دەپاڕێتەوە بۆی بدۆزنەوە. لە نیوەی فیلمەکەدا، زانیم کە منداڵەکەی فڕاندووە. زانیم کە لە کوێی شاردا شاردویانەتەوە. هەستامە سەر پێی و پڕ بە هۆڵە تاریکەکە هاوارم کرد. ئەو منداڵە هەمان ئەفسەری پۆلیس لەگەڵ گروپەکەدا شاردویانەتەوە. من ئەو شوێنە پێ دەزانم. پڕ بە هۆڵەکە دەمقیژاند و دەستم ڕادەوەشاند. ڕامکردە بەردەم ئاوێنە زەبەلاحەکەو و بە دەم هاوارەوە دەموت. من دەزانم، شوێنی منداڵەکە دەزانم. وەرن لە گەڵم. کۆتایی فیلمەکە لای من وەک ڕۆژی ڕووناک دیار بوو.

گەڕمەزەکی وام لە سینەماکەداخوڕقاند، پیاوەک بە شەق و زلە فڕێیدامە دەرەوە.

دە ئاوێنەی بازنەیی، ئەوەی پیاوە پیرەکان بە ڕیشتاشین بەکاری دەهێنن. لەگەڵ خۆم هێناوە. لە یەک کاتدا لە دە ئاوێنەوە خۆم و خەڵک دەبینم. لە هەڵپچڕاندنی قووتووی حەوتەمی بیرەکانما. خۆم لە هەر دە ئاوێنەکەوە دەبینم. لە هەر بازنەیەکیشدا، جۆرێک دەردەکەوتم! بەڵام بە تەنها نا، هەمیشە سێبەری ڕۆحێکی وێڵ، لە تەنیشتمەوە بە سیمایەکی تۆڕەوە، دەرئەکەوت.

لە بیرم چوو بڵێم، لەگەڵ بیرەکان و ئاوێنەکاندا، پاکەتێک لەو موسێشم کڕی کە بەسەر بەرگەکەیەوە، جەستەی ڕەقی تیمساح، شەقار شەقار بووە.

بە دەم هەڵقوڵانی بیرەوە، خوێن لە نەرمایی مەچەکمەوە دەچۆڕێ. لە هەر دە ئاوێنەکەوە، خۆم دەبینم کە وەک وەرزەکانی ساڵ دەگۆڕێم. تاوەک زەرد وەک لیمۆ، تاوەک تەڵخ وەک دارستان لە تەمومژدا. وردە وردە هەڵدەگەڕێم بۆ سپێتی زستان. وەک تەپۆڵە بەفرێکی ژێر دەستی منداڵان خلۆردەبمەوە کە دەیانەوێت بیکەنە سەری شەرە بەفرینەیەک. هەموو تەمەنم لەسەر دەم بووتە گرێ. هەموو زەمەنی ئەو ماوەیی ژیانم کە دەمرم و هەرگیز نازانم بە ڕۆژ و مانگ و ساڵ چەند دەکات. چونکە من قەت ساڵنامەیەکم نەبووە و نەبینیوە! لە ژوورەکی تاریکدا، ڕوحلەبەرەکی سیسێڵەی بە دەمودوو، لە دەرەوەی زەمەندا دەژیام. بەڵام دەزانم لە ژوورە تاریکەکەمدا، بیست جار گەرمای گەرم و سەرمای ساردم چشتووە.

لەگەڵ قومی بیرەدا کە دەڕژێتە ئاگاییمەوە! لە هەر دە ئاوێنە بازنەییەکەوە، بێشوومار مرۆڤی بێ گۆڕ و بێ ناونیشان دێنە دەرەوە.
حەقدە پایز، حەقدە گەڵاڕێزانم بینیبوو کە بە جاری دووەم، بردمیانەوە بەردەم دکتۆر.
ڕۆژ دوای ڕۆژ بیمارتر دەبووم. ئیتر قاچم لە دووم نەئەهات. پێستی لەشم هەڵدەوەری. دوومەڵ بە ئارەزووی خۆی هەر شوێنێکی جەستەمی پێباش بوایە سەری لێدەهێنایە دەرەوە، دوومەڵی پڕ کیم و میکرۆب. خوێنبەرێکی دەم تەسک ببووە و یەکێکی تریان فروان ببووەوە. باش هەناسەم بۆ نەئەدرا و کۆکەی وشک بەرۆکی بەرنەئەدام…
پاش پشکنین، دکتۆرەکە پێی وتم.” تۆ تاقە کەسی لەم دنیایەدا کە خڕۆکە سپییەکانی جەستەت، لەبری بەرگری پەلامارت دەدەن! ئەوان لەبری ئەوەی بتپارێزن لە تەنی نامۆ و ڤایرۆسی کوشندە و نەخۆشی، خۆیان هۆکاری نەخۆشەکانتن. لە وڵاتێک دەچیت هیچ هێزی سەربازی و بەرگری نەبێت. یان وڵاتێک، هێزە بەرگرییەکەی دەستی لەگەڵ دوژمناندا تێکەڵ کردبێت. ئەوان لە بری ئەوەی بتپارێزن، دەرگا بە ڕووی هێرشی لەشکری دوژمندا دەکەنەوە! کوڕم دەردی تۆ بێ دەرمانە. لە ملیۆنان کەس ، کەسێک وەک تۆ موبتەلای ئەم نەخۆشییە یە. دواجار هیچ چارەسەرێک بۆ تۆ نییە و تا ئێستا دەرمانی نەدۆزراوەتەوە. تۆ بە نەخۆشی و ڕەزیلی دەمریت. ڕۆژ دوای ڕۆژ وەک تۆزی سەر باڵی پەپوولە هەڵدەوریت…”
لە تەمەنی هەژدە پاییزیدا، قاچ و قوولم ئیتر خۆیان بە ڕانەدگیرا و بە گاگوڵکە دەڕۆیشتم. وەک کرم، بە ژوورەکەدا، دەخشام و بە ئاستەم دەجووڵام. بە ناچاری باوکم، کورسی عارەبانەیەکی پزیشکی بۆ کڕیم و ئیتر من ببوومە مرۆڤێکی ئیفلیجی سەر عارەبانەیەکی نێو ژووریکی تاریک و پڕ بۆنی بخورد. کەسێکی بەردەم ئاوێنەیەکی گەورەی پڕ مردووی بێ گۆڕ و بێ سەراغ. لە ژوورەکدا، تەنها دوو جۆر خەڵکم دەبینی. ئەوانی دەهاتن تا شوێنی مردووەکانیان بۆ بدۆزمەوە. یان ئەوانی لە ڕۆژگاری دوور یان نزیک، کوژرابوون و دەهاتنە ناو ئاوێنە ئەفسونگەراکەی بەردەمم، دیانبردم بۆ شوێنی زۆر دوور و زۆر نزیک، بە سەر تەرمە هەڵئاوساو و تەرمە بە ئێسکبووەکانیان. لە نێوان ئەو دوو جۆر مرۆڤەدا، خۆشم نیوە مردوویەک زیاتر نەبووم. هەر بەڕاستیش وابووم. نیوەی لەشم مردبوو و تەنها نیوەیەکی کەنفت دەژیا، کە ڕۆژ دوای ڕۆژ تەرازووی لایە مردووەکەم قورس و قورستر دەبوو. تاقە ئەندام لە مندا، نەک نەدەمرد، بەڵکو ڕۆژ دوای ڕۆژ بەهێزتر دەبوو. چاوەکانم بوو، کە وەک چاوانی گورگ، یان هەڵۆ، قووڵتر و تیژتر دەیانبینی. لە نێو بیرێکی قووڵدا، لە نێو بیابانێکی فراواندا، لە نێو دەریایەکی بێ شەپۆلدا، بە خێرایی

تەرمی قوربانییەکانم دەدزییەوە و شوێنیانم ئاشکرا دەکرد.

شەوان، کاتێ ئەو حەپانەم قووتدەدا کە دکتۆرەکە بۆ هێورکردنەوەی ئازارەکانم و نووستن بۆی نوسیبووم. دەکەوتمە بارودۆخێکی بێ ئاگایی سەیرەوە! بێ ویستی خۆم، گەڵ غەریبانی نێو ئاوێنەکە، دەهاتنە دەرەوە و دەستیان دەخستە ژێر باڵمەوە و سوک و ئاسان بەرزیان دەکردمەوە و لەگەڵ خۆیاندا، دەیانبردمە نێو ئاوێنەکە و دوور دوور، قوڵ قووڵ، لەگەڵ خۆیاندا دەیانبردم. بۆ شوێنانێک کە هەرگیز بە خەونیش نەمبینیبوون! ئەوان سپی سپی، بە باڵی گەورەی پڕ شاباڵەی شمشێرییەوە، بە دەنووک چوارپەلیان دەگرتم. بەرز بەرز دەیانفڕاندم و لە ژێرمەوە زەوی هەر هێندەی تۆپێکی پێ دەردەکەوت. نزم بەسەر ئۆقیانوسەکاندا دەیانفڕاندم و لە شەپۆلدا تەڕ و هەناسە سارد دەبووم. بەسەر بیابانی بێ سنور و بێ کۆتاییدا دەیانفڕاندم و لە نێو گەرداوی چڕ و لولپێچدا، وەک فڕفڕۆکە دەخولامەوە.

شەوێک یەکێک لە ڕۆحەکان، بەسەر بیابانەکەوە لە پەمەی گریانیدا و هاوار و ناڵەی ئاوێتەی لرفە و هاژەی گەرداوی بیابانەکە بوو. بە دەم بەرهەنسکدانەوە پێی دەوتم.

“لە ژێرەوەی ئەم بیابانەدا، هەندێ ئێسکوپروسکی قوربانییەکان زۆرن. گەر هەزار ساڵیش تەمەن بکەی، لە ناو ئاوێنەکەتدا و بەردەوام بۆیانبگەڕێت و یەک یەکیش بیاندۆزیتەوە، هێشتا هەموویانت بۆ نادۆزرێتەوە و ئاوێنەکەت لە بێزاری و تووڕەییدا هاوار دەکات ” هل من المزید”

ئیتر لە توانامدا نەما، ئەو هەموو گەڵە بزرە. شەوان یان ئەوان لە ئاوێنەکەوە دەهاتنە دەرەوە. یان من دەچوومە نێو ئاوێنەکەوە. هەزاران ڕۆحی نێو دەریای ئیجە، هەزاران ڕۆحی نێو بیابانەکان، هەزاران ڕۆح کە سەری بڕاوی خۆیان، لە باوشدا بوو و عەوداڵی جەستەیان بوون. دەهاتن و دەیانویست من شوێنی جەستەکانیان بۆ بدۆزمەوە.

دەهاتن و دەچوون. ژوورەکەم هەموو شەوێ، پڕ دەبوو لە ڕۆحی گەر غەریب. هەندێ شەو لە نێو شەپۆلی باڵا و سەرسەختی دەریای ئیجەدا و لەگەڵ بێ شوومار مرۆڤی سەرگەرداندا بووم. هەندێ شەویش لەگەڵ سەدان ڕۆحی بێ ئۆقرەی نێو بیابانەکاندا بووم.

زۆر شەویش ئەوان لە ئاوێنەکەوە دەهاتنە دەرەوە و میوانی من دەبوون. ئەوان بەزەییان بەمندا دەهاتەوە. لە خۆم باشتر منیان دەناسی و دەیانپرسی. “ئەی ڕۆحی خۆت کوا؟! تۆ جەستەیەکی کەنەفت و ڕزیوی وەک جەستەی ئێمە، ئەی کوا ڕۆحت کوا؟! “ دەستی دڵنیایی و حورمەتیان بە شانمدا دەهێنا و دڵنەواییان دەکردم. ئەوان تەکڵا دەیانوت. “چۆن لە ئاوا ژوورەکدا دەژێیت؟!

فراوانی بیابان و قۆڵای دەریا، زۆر لێرە خۆشترە. “
ئاخۆ من ڕۆحم هەیە، یان بوومەتە قیبلەنمای تراویلکە؟ ڕۆحم کوا کە بیابان هەمیشە وەک قەشمەرێک، گاڵتەی پێکردووم. وردە ئێسکی پەنجەی منداڵانی پیشاندەدام و دەیوت؛ “ئەگەر زیرەکی، ئەم ناوکە خورمایانە، هی چ جۆرە خورمایەکە، بەڵحییە، یان برێمە، یا عەجو□ یە…
کەللەسەری دەم داچەقاوی پیشاندەدام و بە لاقرتێوە دەیپرسی؛ بەر لەوەی ئەم مرۆڤە ببێتە خۆراکی من، چەند ددانی کەوتبوو؟ لە جلوبەرگی ڕزیوی ئەم کۆمەڵە زۆرە وردببەوە، بووک و زاوای یەک هەفتە کامیانە؟ گەر زانیت خەڵاتت دەکەم…”
جگە لە خۆکوشتن چ ڕێگاچارەیەک بۆ منی گاڵتەجاری بیابان ماوەتەوە؟! تەنانەت خۆکوشتنیش بۆ من گوزارشتێکی پڕ بە مانا نییە. من کوا ژیاوم، تا بمرم.
لە یارییەکی قورمیشکراوی بەر دەستی منداڵێکی چەتوون، دوای ئەوەی پاترێکەی لاواز دەبێت و تێکی دەشکێنێ، هیچی تر نیم. هەر لە بنەڕەتەوە، لە منداڵیمەوە، یارییەکی دەستی باوکم و بیابان بووم. قورمیشی دەکردم و وەک مەیمونێکی ناقۆڵا و بە پێی ویستی خۆی هەڵیدەپەڕاندم و بە کاریدەهێنام. یاری بەردەم ئاوێنەیەک کە هێندە دەستی ڕاستم هەڵبڕیبوو، تا بە پەنجەم شوێنی ئێسکوپروسکی قوربانییەکان لە ناو تراویلکەی ئاوێنەکەدا، پیشانی کەسوکاریان بدەم، وەک سکی مەڕێکی بە دان کەوتوو ئاوسابوو. وەک قۆڵی بوکەڵەی دەستی کچۆڵەیەکی لاسار، شانم ترازابوو و خەریک بوو لێدەبووەوە. بە ناچاری بۆ ڕاگرتنی دەستی چەپم دەکردە کۆڵەکەی ژێری.
کەواتە مردن، لێرە لەم تاریکییە، زۆر خۆشترە! بڕیاڕمدا و پەشیمان نیم. لەو ژوورە هەڵهاتم و وا لێرە لەم ژووری میوانخانەیەدا، کۆتایی بەم گاڵتەجاڕی وەرزانە دێنم و ئیتر نە سەوزی بەهار و نە زەردی هاوین و نە بارانی زستانم بۆ گرنگ نییە. بیست جار لە ژیانمدا، هەموو ئەو گاڵتەجاڕییە دووبارەیەم بینیوە. ئیتر دەمەوێ بچمە وەرزی پێنجەمەوە. ئەو وەرزەی تەنها لە ناو ئاوێنەکەمدا هەیە. وەرزی بێ ڕەنگی و بێ بۆنی، بێ ئازار و بێ جەستە، جێیەک لە هیچ جێیەک، بێ ئاگاییەکی چەشنی خەوی قووڵی هاوین.

عومەر سەید

چیرۆک/ نووستن لە نێو وشەدا..
عومەر سەید

دایکم بە باوکمی وت: " پیاوەکە وا بڕوات منداڵەکان ئەم زستانە لە سەرما رەق دەبنەوە، یەک دوو بەتانیمان بۆ بکڕە. تا بەیانی هەڵدەلەرزن."
باوکم وتی:" ژنەکە بۆ چی بیکەم. خۆ سکەم لەنەداوە، بە پارەی بەقاڵیی هەر هەندەم دەست دەکەوێ نان و چای پێبکەم."
خاڵە بایزم، کە بەردەوام لە ماڵی ئێمە کەوتبوو وتی: " رەحمان شەلم و توور فرۆشتن کەی کەسابەتە، بۆ ناچی کارێکی تر بدۆزیتەوە؟"
باوکم بە تەزێک توڕەییەوە وەڵامی دایەوە:" جا ئەم وڵاتە قوڕە پێوەدراوە کوا کاری پیاوانەی تێدایە تا من بیکەم." خاڵەم دیسانەوە وتی: " وەرە لای ئێمە دەتکەینە پێشمەرگە، پانزە رۆژ لە دەوامی و پانزەکەی تریشی بەقاڵەکەت بکە. تۆ لە شاخ نازناوی هەڵۆت هەبوو، ئێستا لە مریشکی نەخۆش دەچیت بە دیار توورەوە" باوکم توڕەتر وتی: " خۆم و ماڵ و منداڵم لە برسا بمرین، پێشمەرگایەتی وەک ئەوەی تێ بێت نایکەم."
رۆژگارێکی سەخت بوو، نە کار هەبوو نە پارە. خەڵک بە هۆی گەمارۆی ئابورییەوە بە کولەمەرگی ژیانیان دەگوزەراند. ئێمە چوار برا بووین، هەرە گەورەکەیان من بووم کە تەمەنم دوانزە ساڵان بوو. هەرە بچوکەکەشمان عەزیز بوو، پێنج ساڵی تەمەن بوو. لە ماڵێکی رەق و تەقدا دەژیاین، کەر تیایا بکەوتایە دانی دەشکا. لە رۆژێکدا تەنها دوو ژەم نانمان دەخوارد، ئەویش ژەمەکیان تەنها لەتە نانێک و چایەکی بێ رەنگ بوو. ژەمەکەی تریش بە زۆری هەر ساوەر بوو. شەو و رۆژیش لە سەرما وەک درەختی بەر رەشەبا هەڵدەلەرزین. بۆ نان و بۆ ئاگر، سەرباری ئەوەش دەبوو سەعی بکەین و وانەکانی قوتابخانە دەرخ بکەین.
نیوەڕۆیەکی ساردی بەفرانبار، کاتێ من و جەمیل و جەلیلی برام لە قوتابخانە گەڕاینەوە. سەرما تا سەر ئێسک و نێو مەخمان رۆیشتبوو و دانە چەقەمان پێ کەوتبوو. روومەتەکانمان سوور سوور و دەست و پێمان بە ئاستەک رچیبوون، بەمان نەدەجووڵان. لە تاواندا هەر سێکمان زووڕە زووڕ دەگریاین. سەراپای جەستەمان تەڕ و رچیبوو. دایکم لە حەزمەت ئێمەدا لە پرمەی گریانی دا و خێرا بۆ ئەوەی منداڵەکانی بە بەر چاوەوە رەق نەبنەوە و نەمرن، پێیدایە سنوقە دارەکانی بەقاڵەکەی باوکم و لە نێو حەوشەکەدا، ئاگرێکی گەورەی

کردەوە. لە ژێر بەفرەکەدا، ئێمە بە چوار دەوری ئاگرە باڵاکەدا وەستابووین و خۆمان وشک و گەرم دەکردەوە. حەلاو خان و باجی عاسی دراوسێمان بە هەڵەداوان خۆیان کرد بە حەوشەدا و ڕەنگ بە روویانەوە نەمابوو. وایان زانیبوو ئاگرمان تێبەر بووە.! دایکم بە گریانەوە هاواری کرد: " جا نا شوکری نەبێ، چیمان هەیە گڕ بگرێ."
شەوان هەر چوار برا لە سەر دۆشەکێکانەیەکی تەنک، دەترانجاینە نێو یەکەوە و بە ئاستەم خۆمان گرمۆڵە دەکرد هەر هەندەی جووجکێیەکمان لێ دەمایەوە. لە ژێر بەتانییەکدا تا بەیدار بووینەوە هەڵدەلەرزین.
زەربەی شەوانیش برا هەرە بچوکەکەمان شەڵتەیەک میزی بە خۆیی و جێگاکەدا دەکرد و هەندەی تر وەزعەکەی ئاڵۆزتر دەکرد. وەک نان نەبوو، ئاگریش نەبوو. وەک جەوبانی گەرم نەبوو، جلیش نەبوو لەبەری کەین. ڕووتوڕووجاڵ تا بڵێی هەژار و نەدار.
مەغریبەیەک کاتێ باوکم، بە خۆیی و عارەبانەی شەقوشڕەکەیەوە خۆی کرد بە حەوشەدا. بینیم پارچە قوماشێکی گەورەی پێ نوسینی ڕەنگاوڕەنگی داوە بە سەر رسقەکەیدا. هەموومان رژاینە سەر عارەبانەکە، پڕ بوو لە قەسپی خورما و تەنی بەربووین و تا توانیمان خورمای ڕەقمان خوارد. دایکم دەستی دایە قوماشەکە و وتی: " پیاوەکە ئەمە چییە!؟"
لافیتەیەکی درێژ بوو، هەندەی بەم خوێندرایەوە و لێی تێگەیشتم. تایبەت بوو بە یادی یەکێ لە حیزبەکان و بە چەندین ڕەنگ و بە خەتەکی ئەستوری جوان وشەگەلی وەک.(لە یادی، سەربەرزی، ئازادی. نیشتمان، پێشەوە، لە پێناو.) چەندین وشەی تر کە بە هۆی چرچ و لۆچی و تەپە بوونەوە بەم نەئەخوێنرایەوە.
دایکم کە هەر وا لێی ورد دەبووەوە و دەستی پێدا دەهێنا. لە پڕ هاواری کرد: " وەی کە ئەم قوماشە بە دۆشەکێکانە چ باشە!"
شەوە دایکم وەک ئەوەی پارچە ئاوریشمی دەست کەوتبێ، بە ئاگری کزی سەپا عەلادینەکە، کە بە ئاستەم گەرمای دەبەخشی لافیتەکەی ورد ورد و بست بست وشک کردەوە. ئەوجا هەندێ پەڕۆ و پاتاڵ و شەکەوپەکەی لەرێ و لەوە کەکردنەوە و بە مەقەست و دەرزی و دەزوو کەوتە کار و ئێمەش هەر چوارمان بە دەوریدا دانیشتبووین و تەماشای دەست و پەنجەیمان دەکرد. لافیتەکەی بە مەقەست کردە دوو لەتەوە و پاشان لەکی دوورین وەک گونیەیەک و هەرچی بەردەست بوو تێیئاخنی و کەوتە دوورینەوەی.
هەر ئەو شەوە، دۆشەکێکانەیەکی چکۆلانەی جوان و گەرمی بۆ دروست کردین. بە سەرکەوتنی کارەکەی ئەجگار دڵخۆش بوو. ئەوجا کەوتە دواندن و ناز فرۆشتن بە باوکم و بە نیگای چاو و نازی زۆر، داوای لێکرد هەر چەند دەتوانێ و بۆی دەکرێت لافیتەی تری بۆ بهێنێتەوە.
باوکم کە بەردەوام رادیۆیەکی بە گوێوە بوو و بە دوای هەواڵەکاندا دەگەڕا، لە پڕ تووڕە و بەرز بە دایکمی وت: " ژنەکە تۆ ئەقڵت

هەیە!؟ لافیتە خۆ بەلاش نییە، ئەوە موڵکی حیزبە، خۆ پێ بزانن ئابڕومان دەبەن." دایکم هەر بە عیشوە و نازەوە دیسانەوە وتی: " بازاڕ بەمە بە سەر لافیتەدا دەڕمێ،کە دنیا تاریک دەکات. یەک دوانەک بئاخنە ورگی عارەبانەکەتەوە، کە پێی دەزانێ." باوکم وەک بەتانی پێ نەدەکڕا، بە خۆ دزینەوە لە بەرپرسیارەتی ملی دا و هەندێ مەغریب لافیتەیەک یان دوانی لە گەڵ خۆیدا دەهێنایەوە. لافیتەی هەمەرەنگ و هەمەقەبارەی پێ نووسین. جار جارە لافیتەی رەشی تەعزێ و یادی کارەساتە زۆرەکانیشی تێدەکەوت.
شەو و رۆژ دایکم خەریکی دورمان بوو. یەک دنیا دەشەکەڵانە و لەفەی بە دروستکردین. ماڵەکەمان پڕ بوو لە رستە و وشە و پیت، لە یاد و بۆنە و دامەزراندنی حیزب و رێکخراو و گروپی نوێ، لە ناوی شەهید و یادی راپەڕین و وشەگەلی وەک، هەر چوار پارچەکە، دیموکراسی و مافی مرۆڤ و لیبرالیزم و فاشیزم و سۆشیالیزم........ کە نەمدەزانی مانا و واتایان چییە و بۆ چی باشن، یان بۆ چی بەکار دێن. هەندێ جاریش، دایکم بە لافیتەکانی باوکم دەی تەسکینی نە ئەهات و دەیوت: " ئەم پیاوە، قوماشی باش و خراپ لێک جیاناکاتەوە. شتی وائەهێنێ بە سیپایەی کەر و مانگاش دەست نادات." عەبای لە سەر دەکرد و منی بە پێش خۆیئەدا بۆ بازاڕ. بێ ئەوەی یەک شت بکڕێت، بە بازاڕەکەدا دەگەڕا و چاوی لە سەر دیوار و موحاجەرەکان بوو. یەک یەک بە دەست و پەنجەی لافیتەکانی تاقیدەکردەوە و لە جۆری قوماشەکەیان رادەما. جار جار دەمبینی چاوەکانی وەک چاوانی تەوارەک کە نیگا دەبڕێتە نەچیرەکی دوورە دەست، ئاوا دەیڕوانییە ئەو لافیتە گەورە و پانوپۆڕانەی کە بەرز و لە شوێنی عاسی هەڵواسرابوون. قەت دەسبەتاڵ نەدەگەڕاینەوە، هەموو جارەک، دانەیەک، یان دوو سێ دانە لافیتەی سەر شەقامە چۆڵەکان، یا دیوارە نزم و لاتەریکەکانمان پەلە و خێرا دەپێچایەوە و دایکم لە ژێر عەبا فشەکەیدا دەیشاردنەوە.
کاتێ ماڵ پڕ بوو لە دەشەک و لەفە، ئەوجا نۆرە هاتە سەر جلوبەرگ. بۆ هەر یەکەمان چەندین قات و بیجامە و کراسی دووری. زیاتر لە رەنگاڵە و تاوس دەچووین. جەلیل بە کراسەکی ئاودامانی شینی پڕ پەڵە و هێڵی چەماوەی رەش و سور، لەگەڵ بیجامەیەکی سپی، کە بە هۆی هێڵی خەت خەتی نووسینەکەیەوە لە کەرە کەوی دەچوو. هەرچی جەمیلیش بوو، بە پێچەوانەوە تەختی بیجامەکەی رەش بوو پڕ خەتی سپی، قەمیسەکەشی سپی بوو پڕ خەتی رەش. کراسەکەی من دوو گیرفانی گەورەی پێوە بوو، بە سەر یەکێکیانەوە بە رەنگی زەرد نوسرابوو سامانی نیش..... تەواوکەری وشەکە پەڕی بوو بە سەر گیرفانی لای چەپ، تمانی. لە عەزیزی برا بچکۆلەشمان مەپرسە چ تەیرەکی ناوازە و عەنتیکە دەرچوبوو. کڵاوەکەی لە پێشەوە، رێک بە تەختی ناوچەوانەوە

نووسرابوو، کوردس، تانەکێشی پەی بوو بە پشتە سەری. جەلیل شەو و ڕۆژ پەنجەی لە هەوادا بوو و لاسایی جوڵەی و شێوەی پیتەکانی دەکردەوە. پەنجەی شایەتمانی بە شێوەی، ووووااااااا وووو یان نووووون، یان یییییی...... ێێێێێێێێێێ......... ژژژژژژژ...... چچچچچچ دەجوڵان. جەمیلیش هەر چاومان لە بخەافانایە، هەڵەی دەکوتایە سەربان و بە بەرگی فشەڵی ڕەنگاوڕەنگەوە ڕووی دەکردە ماڵی مام ڕەحیم و بە دەنگی بەرز گۆرانی و بەیتی بە هەرمێی کچی دەوت: " هەرمێ بێنە ماچت کەم/ شووتی بێنە قاژت کەم/ ئەی گوڵی بەهاران.........."

ئیتر ماڵی ئێمە لە دەرەوە زیاتر لە بارەگای حکومی و حیزبی دەچوو. ڕۆژانی خۆرەتاو سەر دیواری حەوشە و ستارەی سەربانەکەمان هەمیشە یەک دوو لێفە و دۆشەکی بەسەردا هەڵخرابوو تا وشک ببنەوە. خەڵکی گەڕەک و ڕێبواران بە دەم ڕێیشتنەوە نووسینەکانیان دەخوێندەوە و قاقا پێدەکەنین. (ئەوەی لە گەڵ ئێمەدایە، لە سەر ڕێگای خودا و حەقیقەتدایە.) (تێدەکۆشین لە پێناو گەلێکی ئازاد و بەختەوەردا.........) (ڕێبازی کوردایەتی زامنی هاتنەدی دەوڵەتی کوردستانی......) (ئامانجمان دیوکراسی و مافی مرۆڤ.......) (بەرز و پیرۆز بێت یادی ....) (هەر چوار پارچەی کوردستان.......) (ڕژێمی رفتار فاشی بەعس.........) ڕۆژانی یاد و بۆنەکان، جەژنەکانی نەورۆز و ڕاپەڕین، یان ساڵیادی ئەنفال و کیمابارانی و کۆست و نشوستییەکان بۆ خێزانەکەی ئێمە مانای گەورەتر و قازانجی زۆرتر بوو. لای ئێمە ئەو ڕۆژانە تەنها بەها و ماناکەی لە دەسکەوتنی لافیتەی زیاتر و باشتردا بوو. روژانی دواتر بۆ من و دایکم یەکسان بوو بە راوی چاکتر و دەسکەوتی زۆرتر. تەنانەت لافیتەی ڕەشی شەهیدەکانیشمان دەدزی. جارێکیان بە دایکمم وت: " دایە با ئیتر لافیتەی شەهیدەکان نەدزین، گوناهن ئەوان لە شەڕی حیزبەکاندا بە ناهەق دەکوژرێن و ڕەحیان دەدزن، ئێمەش ناو و ناوبانگیان." کەچی دایکم زۆر سەیر وەڵامی دامەوە: " گوناه نییە، باشترە ناویشیان نەمێنێت، با چیتر لە لایەن ئەوانەی بە کوشتیان دەدەن بەکار نەبرێن.!" بەیانییەک لە پرتەوبۆڵەی دایکمان خەبەرمان بووەوە، کە عەزیزی نابووە نێو تەشتە ئاو و بە مشت خێرا خێرا ئەیکێشا بە پشتە ڕووتەکەیدا و هاواری دەکرد: " وابووی بە نێرەکەرێک ئەم میز بە خۆکردنت هەر نەبڕایەوە، هەرچی پێخەف و ماڵەکە هەیە بۆنی میزی تێی گرتووە، شەو نییە لە میزا نەمانخوسێنی. هەر فریای شوشتنی جێوبانی تۆ ئەکەوم، هەی خودا بتباتەوە........." عەزیز پێ بە ماڵەکە دەگریا. ڕێک لەو کاتەدا خاڵە بایزم خۆی کرد بە ژووردا و بە سەلام و کەلام بە سەر دایکمدا هاواری کرد: " ئەرێ بە خاتری کەعبە، ئەم بیجامە ڕەشە پڕە لە ئایەت و

ناوی پیرۆزە، ئێوە هەموو شەوێ میزی پیا دەکەن، سا وەکەلامی خودا
خێر و مەلایکە روو ناکەنە ئەم ماڵە....!” دایکم لە ترسانا هۆن هۆن
گریا. ئەو رۆژە تا ئێوارە بە نێو جلوبەرگەکانمان کەوت، منی لە
تەنیشت خۆیەوە دانا و وتی : ” لە هەر لایەکەوە ناوی خودا، یا
سەحابەیەکت بەرچاو کەوت پێم بڵێ.” کەوتمە کنە و پشکنینی یەک بە
یەکی بیجامە و کراسەکان، پەنجەم بخستایەتە سەر هەر وشەیەک، بە
مەقەستەکەی دەستی دەیبڕی و بە پارچە لافیتەی تر پینەی دەکردەوە.
بە دایکمم وت: ” دایە ئەو دۆشەکەڵانەی ژێر عەزیزیش بگۆڕە، لێی
نووسراوە ئاو سامانێکی نیشتیمانییە، بۆیە هەموو شەوێ ژێر خۆی تەڕ
دەکات.”
پاش ئەوەی ماڵەکە پڕ بوو لە لێفە و دۆشەکەڵانە و جێوبانی گەرم،
لە جلوبەرگی زۆری بەرمان. ئیتر دایکم بە پێی بڕوا و ئیمانی خۆی
لافیتەی دەهێنایەوە. هەر لافیتەیەک بە ڕەنگی سوور نوسرابوایە، لای
ئەو دەست بۆ برودنی حەرام بوو! بایزی برای وایتێگەیاندبوو. هەموو
ڕەنگێکی سوور سەر بە کۆمەنیستە کافرەکانە. تەنانەت دەست لێدانیشی
بە گوناه دەزانی و هەمیشە دەیوت. ڕەق ببمەوە لە سەرما، پاتاڵی
کوفر نادەم بە خۆم و منداا□□کانمدا! زیاتر حەزی لە لافیتەی ڕەنگ
سەوز بوو. پێی وابو ئەولایا و پیاوچاکان، خوێنیان سەوزە نەک سوور.
بۆ نەگبەتی، ڕۆژێک باوکم لافیتەیەکی قوماش سوری خەت سەوزی
هێنایەوە. بە خەتێکی ئەستوری سەوز نوسرابوو. یا کوردستان، یان
نەمان. دایکم بە دیارییەوە دۆشداما بوو و نەیدەزانی چی بڕیارێک
بدا! لەبەر خۆیەوە دەیوت. ئەم قووماشە زۆر ئەسڵ و باشە، بەڵام
حەیف سوورە! ئەمە چ کافر باوکێک خوێنی سەوزی ئەسحابەی بەسەردا
ڕشتووە!؟ بە مەقەست کەوتە بڕینی ڕەنگە سەوزەکە و سوورەکەی کردە
پارچە پارچەی بچووک و ورد ورد بەدەم سەفتەکردنییەوە، چاوی نازی
بڕییە باوکم و وتی. بۆ کوون و کەلەبەرێک هەر باشە. باوکم بزەیەکی
بۆ کرد! زانیم وەک پەڕۆی بێنوێژی بەکاری دەهێنێ.
ڕۆژێکیش من لافیتەی قەد دیواری دووکانی لوقمەقازییەکەم دزی و
پێچامە نێو جانتاکەمەوە و پەلە بۆی دەرچووم. لافیتەکە سپی بوو، بە
ڕەنگی ڕەش لەسەری نوسرابوو. لە پێناو کار، نان، ئازادی
تێدەکۆشین. لەمسەر و ئەوسەریشەوە، دوو ئارمی گەورەی چەکوش و داس
نەخشێنرابوون. کەچی دایکم کردی بە بەرماڵ و ڕۆژ و شەو، پێنج
فەرزە، سەری دەکێشا بە چەکوشەکەدا!
شەوان لە ژێر جێگەوە تا خەو دەیبردینەوە وشە و رستەی ناتەواو و
نیوەچڵمان دەخوێندەوە. جەلیل بەردەوام لە گەڵیدا و لە هەوادا
وێنەی پیتەکانی دووبارە دەکردەوە. جەمیل لە وشەکان یاری دروست
دەکرد. وەک پارچە میکانۆ هەڵیدەوەشاندنەوە و سەرلەنوێ وشەی تازەی

لێی دروست دەکردن. چیرۆک و نوکتەی وای لێدەخوێقاندن بەو شەوە تاریک و ساردە سەر بە قوڕی دەهێنایە پێکەنین. من بە براکانم نازانم، بەڵام خۆم لە خەویشدا هەر خەونم بە پیت و وشەوە دەبینی. زۆربەی شەو لە خەونمدا بە چیای بەرزی وشەدا هانکە هانک سەردەکەوتم. پەلە و خێرا پێم بە پیتی(س) دا دەنا و دەستم بە چەماوەی شێوە گۆچانی(ل) دەبرد و هەڵدەکشام. پاشان بە (ب) و بە (ژ) و بە (ک) تا دەگەیشتمە لووتکە. شەوێک کەوتبوومە نێو بیابانی فراوان و بێ بنی پیتەوە، هەتا چاو بڕی دەکرد پیتی ڕەنگاوڕەنگ، بیابانێک گەردیلەکانی لە پیت بوو. پڕ لە وشەی ئاو و دەریا و رووبار، لە کانی و کارێز و چەمی بەخوڕ، لە باران و سەوزەڵان. کەچی من لە تینوانا خەریک بوو دەخنکام و هەر ڕامدەکرد و دەگەڕام، بەڵام دڵۆپە ئاوێکم نەدەزییەوە گەرووی پێ تەڕ کەم. تا بایەکی توند هات و من و ملیۆنان پیتی لەگەڵ خۆیدا لوول دا و بردینی بە حەوادا. لە نێو گەردەلوولەکەدا من بە دوای ئاودا دەگەڕام و هەزاران پیتیش بە دوای خاڵ و هێما حەوتەکانی خۆیاندا دەگەڕان. کەس نەیدەزانی کامە (ژ) و کامە (ڕ) یە، لە نێوان (ڤ) و (ف)، یان (ڵ) و (ل) جیاکارییەک نەمابوو، (ب) و (ت) وەک یەکیان لێ هاتبوو. منیش هەر وەک پیتەکان لە بازنەی گەردەلوولدا بە هیوا و بێ ئیرادە دەخوولامەوە. بیرمە لە خەونێکمدا، کەوتبوومە نێو کتێبەکەی ئەمین باڵدارەوە. لەگەڵ دارا و نەسرین و زەینەب و ئازاد و منداڵانی تردا پیتمان دەڕواند، میمان دەبرد بۆ مام زۆراب و مێوژمان پێ دەکڕی. بە سەر دارێکی بەرز و گەورەوە کە گەڵاکانی هەموو (س) بوو سێوم بۆ نەسرین بەردەدایەوە. دەچووینە لای ئەو شوانەی پیت و وشەکانی دەلەوەڕاند و لە شمشاڵەکەیەوە هەزار ئاوازی دەهێنایە دەر و وشەکانی لە ڕیتم و جوانیدا دەکردە شیعر. هەزران (ی) چەشنی مراوی سپی و پاک لە ئاوی بەر کانیدا مەلەیان دەکرد. بە سەر کوانووی پڕ پشکۆی ماڵانەوە، دەیان (ن) چەشنی مەنجەڵی پڕ کفتە قوڵپی دەدا. لە خەونەکەدا، لە گەڵ کوڕان و کچانی پۆلی یەکدا، بە تەنیشت ماڵی بزنەدا تێپەڕین و بازماندایە پۆلی چوارەوە. لەگەڵ سمکۆدا بە خەون چووینە نێو دارستانی پڕ درەختی باڵا بەرزی وشەوە، درەختانێک بە ملیۆنان گەڵای لە پیت. هەندێ وشەی زۆر شێوەی شەڕیان وەرگرتبوو، هەندێک ڕێوی فێڵباز و هەندێکی تر وەک مار ژەهراوی، هەبوو وەک کەروێشک دەستەمۆ و وشەگەلی تریش وەک کەر، وەک وڵاخ.
لە چلەی گەورەدا، بارانێکی ئێجگار زۆر باری. بە ئاستێک زۆربەی ماڵە هەژارەکانی خوارووی شار کەوتنە ژێر لافاوەوە و ماڵە نزمەکانیان پڕ بوو لە قوڕاو و هەرچی شەکەوپەکەیەکیان هەبوو لێوتا. ماڵی ئێمەش بەشی خۆی زیانی بەرکەوت و هەرچی پێخەف و

جلوبەرگمان هەبوو لە سێڵاودا خووسا. بۆ بەیانی دارودیواری ماڵەکەمان بوو بە لافیتە. دایکم دەیان لێفە و پارچە جلی شۆردراوی هەڵخستبوو. دەیان پارچەی گەورە و بچووک، رەنگاوڕەنگ، پڕ نووسین، کە هەر یەکەیان لە ئاوازێک دەیخوێند. کەمێک لە دوورەوە خانۆکەمان لە تابلۆی دەکرد. تابلۆیەکی بێ فۆرمی ئەبستراکت، ئاڵۆزییەک لە رەنگ و قەبارەی هەندەسی بە یەکدا چوو. لە نێو تابلۆکەدا ئەوەی جێی سەرنج و داهێنان بوو. ئەو پنتە رەنگە پڕ دەنگە بزێوە بوو کە لە سوچی سەرەوەی تابلۆکەدا یەک بە خۆی هاواری دەکرد: " هەرمێ بێنە ماچت کەم/ شووتی بێنە قاژت کەم/ ئەی بولبولی بەهاران/" جەمیل بە دەم لێدانی مەسینک□ی ژێر باڵیوە، بەردەوام و بۆ سەدەمین جار هەر ئەم بەیتانەی دەوتەوە. تا باوکم لە حەوشەوە، تاکە پێڵاوێکی تێسرەواند و گرماندی بە سەریدا: " وەرە خوارەوە سەگی کوڕی سەگ، ئەمە قاژکردنی شووتی نەبڕایەوە.!"

هێشتا لێفەکان وشک نەببونەوە، ئاسایش هاتن و باوکمیان بە قۆڵبەستکراوی برد. پێم وا بێ موختارە قەڵەوەکەی گەڕەک راپۆرتی لەسەر دابووین. لە دەزگای ئاسایش تۆمەتی دزینی کەرەستەی حیزب و حکومەتیان دابووە پاڵ و پێیان وتبوو: " لافیتە بەشێکە لە پەیام و دیدگای حیزب و حکومەت، پیرۆزی خۆی هەیە وەک ئاڵا، تۆ خائینی و راپۆرتت لەسەر هاتووە ماڵەکەت پڕ کردووە لە لافیتەی دزی.! "

باوکیشم دلێرانە ل□ و□لامدا پێی وتبوون: " ئەو لافیتە و پەڕۆپاتاڵانەم بردۆتەوە کە وادەیان بەسەر چووە، لە ژێر پێی خەڵک و سەر شەقامەکان کۆمکردوونەتەوە. ئێوە هەموو شتێکی ئەم وڵاتەتان بۆ خۆتان بردووە و داگیر کردووە، بەوە ناڵێن دزی، بەڵام ئێمە گەر پارچە پەڕۆیەک لە زەوی هەڵگرینەوە دزین.!؟" بگرەوبەردەی زۆریان بە باوکم کردبوو، تەنانەت ویستبویان زیندانی بکەن. بەڵام یەکێ لەو برادەرانەی کە کاتی خۆی پێکەوە پێشمەرگە بوون بە فریای کەوتبوو و وتبووی: " ئەم پیاوە هەموو گیانی جێ فیشەکی رۆژانی سەختی پێشمەرگایەتییە، کاتێ ئەو شەڕی بۆ کوردایەتی دەکرد ئێوە منداڵ بوون. لێی گەڕێن بچێتەوە نێو ماڵ و منداڵەکەی، ئەگینا بیئاخننە زیندانەوە، ئابڕومان دەچێت.! " لە دوای ئەو رووداوەوە، ئیدی باوکم بە تەواوەتی خۆی گۆشەگیر کرد و هەتا ئەو رۆژەی کۆچی دوایی کرد، بڕوای بە هیچ نەبوو و لە کونجی ماڵەوە گوێی لە رادێوکەی دەگرت. لە گۆرانییەکانی ئوم کەلسوم و حەسەن زیرەک و ماملێ. هەتا مرد تاقە وەسێتی بۆ ئێمە ئەوە بوو، هەرگیز توخنی ئەم حیزبانە نەکەوین.

ئێستە کە ساڵانێکی زۆر بە سەر ئەو زستانە ساردە و ئەو رۆژگاری برسێتی و قاتوقڕیەدا تێپەڕیوە. هێشتا بازاڕ و شەقامەکان رۆژانە

بە لافیتەی نوێ سواغ دەدرێن. دایکم پیر و تەنها، لە کونجی ماڵەوە بە دەست نەخۆشییەوە دەتلێتەوە. تا ئێستاش هەر کاتێ دەبمە میوانی شەوان ب□ ل□ ل□فەی لافیتە دامدەپۆشێ. جەلیل هێندە لاسایی پیتەکانی کردەوە، هەر زوو وازی لە خوێندن هێناو لە بازاڕەکەدا دوکانێکی خەتاتی کردەوە و ئێستە یەکێکە لە خەت خۆشە باشەکانی شار و رۆژانە بە فڵچە و بۆیەی راستی لافیتە دەنووسێتەوە و بەم کارەشی ماڵ و منداڵی وەک گوڵ بەخێو دەکات. جەمیلیش هەر شەوەی لە گەعدەیەکدا یە، ئێستە ئەو بووەتە گۆرانی بێژێکی میللی بە ناوبانگ و لە کاتی هەڵبژاردنەکاندا بەر ناکەوێت. بە سەعات دەیڕێسێت، بێ ئەوەی بۆ وشەیەک دابمێنێ. بەیتی وا دەئاخنێتە گۆرانییەکانێوە هەوادارە زۆرەکانی وەک مەنج□□□ی سەر ئاگر قوڵپ دەدەن. ئێستە ئەو هەم بەناوبانگە و هەم دەوڵەمەند. هەرچی برا بچووکەکەشمانە. برا رۆح سووکە میزەڵەکەمان، ب□ ر□نگ□ی قاچاخ خۆی گەیاندە ئەوروپا و ئێستە بۆتە کوڕێکی چوار شانەی زیت و زرنگ، زۆر جار کە بە مۆبایل قسەی ل□گ□□□ د□کەم، لە بیری ناچێت ب□□□ت" وڵا تێک نەتوانێت ئارامی و ژیانی رۆڵەکانی دەستەبەر بکات، هەر بۆ ئەوە باشە میزی پێدا بکەیت."

عومەر سەید

کتێب\ لە کۆتایی چاوەڕوانیدا.. نووسینی عومەر سەید

بابەت\ چیرۆک..

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن..

OmarSaeid- ChirokDownload

چیرۆک\ ئاوماڵک.. عومەر سەید

بە پێی گێڕانەوەی بنەماڵەکەمان، باپیرە هەرە گەورەمان، یەکێک بووە لە دوانزە سوارەی مەریوان. نازانم ئەمە تا چەند ڕاستە! بەڵام بە دڵنیاییەوە دەزانم باپیرەم، یەکێک بووە لە سوارچاکانی هاوڵی شێخ. لە شەڕی ئاوباریکدا، هێندە قارەمانانە بە پێوە جەنگاوە. فیشەکێک بنا گوێی دەسمێ و تا مردن بێ ئەوەی لە پرسیاری بەرامبەرەکەی تێبگات، بە سەعات وەڵامی داوەتەوە. باوکم کە خۆم شاهیدم، بەشداربووە لە هەموو شۆڕشەکانی □□زگاری خۆی. خۆم سێ چوار جار بینەری ڕەو و ماڵ سووتان و کۆمەڵکوژیم. نیوەی ئەوانەی د□ناسین، گۆڕغەریبن و نیوەکەی تریشیان بۆ ئەو نیوەیە دەگریان و ئازاریان دەچەشت. لە سەرجەرەی بنەماڵەکەمدا نزیک بە پێنج سەد ساڵی، هەر جەنگ و ململانێی خوێناوییە. تیایدا، دەیان باوک، شەهیدە. سەرجەل□ یەکە گەر بە خەیاڵ وێنایی بکەیت و لەو هەموو ناوە سەیر سەیرەی پیاوانی سمێڵ بابڕ چاو دابخەیت. یەک پارچە، ژنانی گرینۆک و ڕەشپۆشی وێرانەحاڵت بۆ دەردەکەوێت.

بە کۆی گشتی، هەموو ژنان، هەموو دایکەکان، ڕەشپۆشن. وەک چۆن هەموو ساڵەکان بە سووتانی گوندەکان ڕەشن.

تایبەتمەندییەکی تری بنەماڵەکەمان، ڕۆیشتنە بەدەم خەوەوە! یەکێ لە گەریدەکان کە وابزانم ناوی ڕیچە، دەڵێت: یەکێک لەو دوانزە سوارە، پەرەجۆیەک بوو بۆ خۆی! بەسەر ئەسپەکەیەوە، وەک ئەوەی لە خەودا بوبێت. بە هەر چوار لادا شمشێر و ڕمی دەوەشان و دۆژمنی دەخستە ژێر چوار پەلی ئەسپەکەیەوە. بە دڵنیاییەوە ئەو سوارەییەیان، کە ڕەنگە یەکەم یان دەیەمیان بووبێت. باپیرەگەورەی من بووە. نەک ئەوەی وەک لە خەودا بووبێت، بەڵکوو هەر بە ڕاستی لە خەودا بووە و هەر بەدەم خەوەوە ئەو قارەمانییتیەی بۆ مێژوو تۆمار کردووە.

من هەمیشە بەدەم خەوەوە دەڕۆیشتم. برا و خوشکەکانیشم. باوکە پیرەکەم، دوای ئەو هەموو خەباتی کە هەمیشە وەک حیکاتخوانێک، نەبەردییەکانی خۆیی و هاوڕێیەکانی تیادا دەگێڕایەوە. یەکەم جار بەدەم خەوەوە. چوو بە گژ براکەیدا و شار بە دەری کرد.

هەموو نیوە شەوانیک بەدەم خەوەوە دەچووە نێو ئاوایی و لە دەرگای ماڵانی دەدا و لە خۆڕا خەڵکی بێزار دەکرد. دەچووە نێو باخەکان و ڕێڕەوی جۆگەلە ئاوەکانی دەگۆڕی! بەری میوەکانی دەڕنی کە هێشتا کاڵ بوون! دەرگای گەوەڕ و پەچەکانی دەخستە سەر پشت! تا بەرەبەیان، نێو ئاوایی دەبووە حەشر لە دەنگ□گ□لی مێگەلدا! بە دەنگ

و ڕیتمێکی سەیر، ورچەکانی بانگێشتی سەر کوڕەی هەنگی دەرودراوسێ دەکرد. ڕەنجی ساڵێکی هەنگەکان و خاوەنەکانیانی دەساوییە لچی ئەستور و زمانی درێژیان. ڕەمەزانان، بە دزی مجێوڕەکەوە دەچوە ماڵی خوداوە و سەعاتێک بەر لە بانگی بەیانی، بانگی دەدا. ژن و پیاوان پێکهەڵدەپژان، دەبووە شەڕیان. بە پارشێو نییەتی ڕۆژوویان دەگرت.

هەموو خەڵکی ئاوایی ڕەزالەتیان بوو بە دەست کەنە خەباتگێڕەوە.

بە تەنها دایکم ئەم خووەی نەبوو. ئەو لە نەسەبێکی تر بوو، بە نەگبەتی کەوتبووە لای باوکمەوە و تووشی ببوو بە تووشی ماڵباتێکی خەوەڕۆوە. شەوان کە ئێمە کەمپلیت بە دەم خەوەوە کەتنمان دەنایەوە! ئەو دەبوایە هەرگیز بە خەم نەنوێت و هەمیشە ئێشکگری ئێمە بێت. داماوە هەموو نیوەشەوانێک، بە دیار ئاگردانەکەوە، یان لە موبەقەکەدا، بە ئاستەم چاوی دەچووە خەو و تا بەرەبەیان وەنەوزی ئەدا.

هەندێ شەو، من و براکانم لەسەر جێگاکانمانەوە بەرزە پێ ڕادەوەستاین و وەک ئەوەی لە ژێر کاریگەری جادوویەکی سەیردا بین. وەک ئەوەی دوژمنی باوەکوشتەی یەکتربین، بە ئاگا و گێژ، تاوێک لە یەکمان دەڕوانی و پاشان وەک گای هار تێکبەردەبووین و هەموو سەروگوێلاکی یەکمان خەڵتانی خوێن دەکرد! شەویش بووە، خوشکەکانمان، چنگیان لە پرچی یەک گیر کردووە و پڕ بە ماڵەکە و پڕ بە گوندەکە زریکاندویانە! لە هەمووومان شێت تر، برا بچووکەکەمان بوو! بە ڕۆژ تا ئێوارە بە دارلاستیکەکەوە ڕاوە چۆلەکەی دەکرد و دەیکوشتن. دەیکوشتن و هەر بە دەست، ڕووەو قیبلە ملی هەڵدەکێشان و هاواری دەکرد. بێ نییەتی چەقۆ خودایە! شەوانیش بەدەم خەوەوە، لە عەمبارەکەی باوکم، بە جاغ گەنمی دەدزی و دەیبرد و ڕێیی دەکردە ژێر درەختەکان. پڕ بە شەوەکێش هاواری دەکرد. باڵندەکان فریشتەی خودان.

بە درێژایی شەو پڕ ئاشوب بووین. بەیانییانی زووش، وەک ئەوەی هیچ ڕووی نەدابێت! پێکەوە لەسەر سفرە، بەرچاییمان دەکرد و خەونەکانی شەوەمان بە یەک دەگێڕایەوە! کە خەون نەبوون و ڕاستی بوون. برا هەرە چکۆڵە هەرە لاسارەکەشمان، ئەوی هەمیشە شقارتەیەکی لە گیرفاندا بوو. بەدەم خەوەوە دەچووە نێو باخ و باخاتی خەڵکەوە و هەرزاڵی باخەوانەکانی دەسووتان! تا بەرەبەیان بە دەوری گۆی دار و قامیش و گەڵایی وشکدا، بەدەم خەو و هەڵپەڕکەی سێ پێییەوە، هاواری دەکرد. جەژنە، جەژنە، جەژنی ئازادی...

ئەو بەرەبەیانییەی بە دەم خەوەوە کەوتە نێو کێڵگەی مینەوە و هەپرون بە هەپروون بوو، هێشتا بۆنی شیری خاوی لێدەهات. خوشکەکەم،

بە دەم خەوەوە و لە ڕێی کانی زگەکەیی دانا کە کچۆڵەیەکی خرپن و سپی، ناونرا کانی، بەڵام ساڵێکی نەبرد بۆ ئەبەد وشکی کرد.
لە هەمووی سەیرتر، مامە شەلەکەم بوو! بە ڕۆژ لە دیوەخانەکاندا سوڵحی عەشایەری دەکرد. بە دەنگی بەرز بە پیاو ماقوڵانی گوندی دەگووت، بەسە ئیتر من قسەم تیادا کردوە و عەیبە… کەچی بە شەوان، بەدەم خەوەوە، بە دزییەوە کلکی ماکەر□ک□انی دەقرتان و ئاگری بەردەدایە عەمبارە پڕ گەنم و زەخیرەکان! دەرپێی سەر تەنافی ژنە ڕەسەنەکانی دەدزی و فڕێیدەدایە حەوشەی بێوەپیاوەکانەوە. ئەتواری قۆڕی مامم، هەمیشە دەیان کێشە و گۆبەندی دەبردە دیوەخانی ڕیش سپێیکان و هەر خۆیشی چارەسەری دەکرد.
لەویش سەیرتر، ئامۆزا کەرەکەم بوو! بە ڕۆژ تا ئێوارە، باسی مێژووی سەروەری تیرە و تایفەکەمانی دەکرد. بەرۆکی بە ڕێبواران دەگرت و هەمیشە و هەزار جار دەیوت ئێمە. کەچی شەوان بەدەم خەوەوە. ژمارەی باخ و خاوەنەکانیان، ژمارەی سەر مەڕ و خاوەنەکانیان. تەنانەت ژمارەی شارە مێرولەی سەر ڕێگاکانیشی لە ڕاپۆرتی شێوە خشت□یدا، دەبرد بۆ مۆڵگەی دوژمنی دیار ئاوایی.
شەوێکیش برا ناوەنجێکەم، هەر بەدەم خەوەو□. ه□□□د□کوتێتە سەر کوونە گورگێک و بێ ترس، هەر چوار بەچکەی گورگ دێنێتەوە ناو ئاوایی! بۆ شەوی دواتر گەلەگورگ دەدەن بەسەر ئاواییدا و زیاد لە سەد و هەشتا سەر مەڕ و بەرخۆلە مردار دەکەنەوە.
هەر ئەو شەوە ئەنگوستەچاوە، هەورێکی چڵکن لایی باشورەوە هات و دایکردە شەستەباران. هێندە توند و لەپڕ بوو بە لافاو، کەس فریایی نەک ماڵوحاڵ، تەنانەت خۆیشی نەکەوت! بارانێکی سوورباوی بە بۆن، بۆنی مەرگ و باروت. لرفە و هاژەی، سێڵاوی بە تەوژم، بۆنی تیژی باروت، باه□ز□ک ب□ گف□گف و وژەوژ، هەموومانی ڕاپێچ کرد. بەدەم خەوەوە و بێ ئاگا، خێرا و تەپاوتل دەیبردین. وەک چیلکەو چاڵ، پەڕۆوپاتاڵ، تا ئێرەی هێنایین.
بیرم نەچێ ئێستا کە ئەم وردە چیرۆکانەتان بۆ دەگێڕمەوە. مردووی□ک□م و لە گۆڕەکەم هاتوومەتە دەرەوە. هەر بەدەم خەوەوە ڕاپێچی ئێرە کراین و لم داپ□شین.
ئێستا دایکیشم هەر وەک ئێمە، بەدەم مەرگەوە دێت و دەچێت! هەموو شەوێک، سێ پای مەشکەکەی دەخاتە سەر شان و دەگەڕێت. بستێ زەوی ڕەقەڵەی دەستناکەوێت تا سێ پاکەی لەسەر گیربکات و مەشکەدۆی خۆی بژەنێت. بەردەوام د□□□□ت. قوڕم پێوەدا، ئەمە کەی مەملەکەتە! هەر لم و بۆشای□، بستێ زەوی ڕەقەڵە نادۆزیتەوە!
باوکم هەردوو دەستی خستۆتە پشتی و مات و توڕە، پشت کوڕ و شان داتەپیو، ورد ورد بەسەر لمەکەدا هەنگاو دەنێت و جگە لە شوێن

پێیەکانی، هێڵێکی سەیریش لە گڵۆڵە بچوکەکەی تەسبیحە شۆڕەکەی بە دوای خۆیدا بە جێدێڵێت کە بەسەر لمەکەدا دەخشێت. باوکم بەردەوام دەڵێت. تف لەو ژیانەی ئێمە ژییایین، تف لەم مردنەی ئێمە مردین…
خوشکەکانیشم بەدەم مەرگەوە، دەستەکانیان هەڵبڕیوەتە سەر سەریان بە وێنایی هەڵگرتنی گۆزەیەک! بەردەوام بە بیابانەکەدا، بە دوای کانییدا دەگەڕێن.
شەوێک بڕیارمدا بەدەم مەرگەوە، ملی ڕێی دوور بگرم و بگەڕێمەوە ئاواییەکەی خۆمان. باوکم وتی نەکەی ڕۆڵە، دوورە و هەرگیز ناگەیت. دایکم وتی، ڕۆڵە تۆ شارەزای ڕێگاکە نیت، بەدەم مەرگەوە زەحمەتە و خۆت بە فەتارەت مەدە! وتم بە شوێن پێی لافاوەکەدا هەنگاو هەڵدێنم، بە هەمان ڕێڕەوی ئەودا دەگەڕێمەوە، هەر دەڕۆم. یا دەگەم یان بەدەم مەرگەوە دووبارە دەمرم.
مەغریبێک، دەستی ماڵئاوایم هەڵبڕی و کەوتمەڕێ. هێشتا گەورەکچانی گۆڕغەریب بێدارنەبوبوونەوە. لە دوامەوە زۆرێک لە تیرە و تایفەکەم، لە گۆڕە بە کۆمەڵەکەوە هەستابوونە سەرپێی و تەماشایان دەکردم. هەموو پێکەوە بانگیان دەکردم و ڕاز و نیازییان هەبوو. تا لە چاویان بزر بووم، دەنگەلی ئەوان لە گوێیەکانمدا دەزرنگایەوە.
سەرێ بکە بە حەوشەی ماڵەکەمدا، بزانە چی ماوە لە عەمباری گەنم و چی ماوە لە کای ناو کادان؟ لەبری من بچۆرە سەر کانی چاوقرژاڵ و بە خەیاڵی منەوە دوو گوێل ئاو بخۆرەوە تا من لێرەوە سوکنایی و فێنکایی بێتە ڕۆحمەوە. دەنگێک دەیوت، لە ئاوایی بچۆرە دیار پەنجەرەی ماڵەکەم و لێی بدە. بزانە دوای ویشومەی لافاو، ئاوەدانە؟ دەنگێکی تر هاواری دەکرد. کەس لە دوایی ئێمە جێماوە؟ گەر هەن، هەر بە دەم خەوەوە ژیان دەکەن؟ وەک ئێمە کە بەدەم مەرگەوەوە و لە نێو لمدا ژیان دەکەین! ئەی ئەوان بە دەم ژیانەوە چۆن چۆنی دەژیین؟ دوا سەدا، پیرە خوشکە بێوەژنەکەم بوو. نوزەڵەی کزی بە بیابانەکەدا، خاو و بە ئاستەم دەهاتە گوێم. هێندەی نێو لەپێ، قەتماغەی هیزی بن سەقفی تەنوربانەکەم لەگەڵ خۆتا بە دیاری بۆ بهێنەرەوە. ئەم گەورەخوشکەم، بە ڕۆژ پیاوەکەی دارکاری دەکرد و بە شەوانیش، بەدەم خەوەوە، لە تەنوربانەکەدا بە دەرزییەک، دەکەوتە سیمای تەڵخی خۆی و خاڵی شێوە سەیری لە ڕوومەت و چەناگەیدا دەکووتی.
هەموو دەنگەکان، تێکڕا دەیانوت، ئێمە لێرەین، ئەوان لەوێ چۆن دەکەن ژیان؟ هەر بە دەم خەوەوەن؟
بیابانم بڕی، بە دەشت و هەردەی فراواندا هەنگاوم هەڵهێنا. بە زنجیرە تەپۆڵکەی پڕ کەندڕ و پێچەڵ پ□چ□□□دا هەڵزنام، بە چەمی بەردەڵاندا ڕێگەم دایەبەر. تا گەیشتمە چەم و چیایی هەزار بە

هەزار، بناری ڕەوەزی سەخت و باخ و باخاتی سووتاو. دڵ و دەرونم پڕ بووەوە لە هەوای پاکی نیشتمان، جەنزرگەی باووباپیران. توولەڕێی بنارم گرتەبەر و پاش سێ ڕۆژی مەرگەڕەوی. گەیشتمەوە شوێنەواری خاپور و سووتاوی گوند.
بە یاڵی گردە سورکەڵەدا، کە دەڕوانێتە سەر ئاوایی داگەڕام. گەیشتمە نێو داروپەردووی سووتماک. خاپوور و وێرانە جەنزرگەی باووباپیران! تەپۆڵەی خانووی توواوە، داروپەردووی ڕەشداگەڕاوی سەقف و ڕاجەی بە خۆڵەوزبوو! گەڕام و چاوم گێڕا. هیچ شتێک سەرنجی ڕانەکێشام، هیچ شتێک وەک خۆیی نەمابوو! هەرگیز لەوە ناچێ لێرەدا مرۆڤ ژیابێت! هەڵکشام بەرەو ڕیزە تاوەرەبەردی سەرووی ئاوایی. تەنها ئەو تاوەرانە وەک خۆیان مابوون. بەرد بە ئاسانی لەبەین ناچێت. ئەوان تەماری هەموو مێژون. ناوی خۆم و هاوئاواییەکانم، وەک خۆیان ماون. ئەمە ناوی خۆمە کە بە یادگاری لە کەرتە شاخەکە هەڵمکۆڵییوە. ئەمەش جێ پەنجەی هاوڕێکەمە، وەک خۆیی ماوەوە و هەر دەڵێی ئەمڕۆ نووسراوە. لە مێژووی مرۆڤەکانی ئەم گوندە، تەنها ئەم نووسینە خواروخێچانە ماوە! ئەم یادگارییە کرچوکاڵانە کە زەمەن بەیی نەسڕاونەتەوە! کوا دەنگگەلی مەڕوماڵات. کوا سەدایی بانگی مەلا، کە پڕ بە ئاوایی هاواری دەکرد، حەییە عەلەل فەلاح. کوا فەلاح و کوا خاکی بە پیت!؟
داگەڕامە نێو داروپەردووی تەکەڕاو. تەپوڵکەی ئێرەو و ئەوێی دیوەخان و حەسار و عەمبارەکان، بە گیاکەڵەکە و دڕکوداڵ داپۆشراون. ڕێگەی پێچەڵپێچەکەی نێو گوند، بە خۆڵ و خاشاک هێندەی بزنە ڕێیەکی لێ ماوەتەوە. پێچاوپێچ هەنگاو هەڵدەنم و دەڕوانم. دەگەمە ژێر دارتووە زەبەلاحەکەی بەردەم مزگەوت. ئەوەی ماوەتەوە، تەنها کەتەرە یەکی سووتاوە، لە هەموو ماڵی خوداش، تەپۆڵکەیەک خشتی سووتاو کە تیایدا دەمی ژەنگگرتووی ئەو موکەبەرەییە دیارە کە پێنج فەرزە دەنگی “اللە اکبری” ی لەبەرز دەبووەوە.
لە لاپاڵەکی ئەولاتریش، بە ڕێکەوت چاوم چووە سەر تاوەرەبەردەکی ئاشنا! بە شێوە لاکێشییەکەیدا ناسیمەوە. هەمان ئەو بەردەیە کە بە بەرزکردنەوەی خەمان پێوە هەڵدەکێشا. ئێوارن لە ژێر سێبەری دار تووەکەدا، کوڕوکاڵە کۆدەبووینەوە و لە نێوان خۆماندا، پێشبڕکەی بەهێزی و خۆڕاگریمان لە ڕێگەی بەرزکردنەوەی چەندجارەی ئەم بەردە بە سەر سەرمان و ماوەیی خۆڕاگریمان لە ژێریدا، بە یەک دەنواند. تاقە ڕێگەی خۆهەڵکێشان و شانازیمان، تاقە ڕێگای سەرنجڕاکێشانی کیژانی گوند، هەر ئەم بەردە بوو. مێژووی هەموومان لەم بەردەدایە، جێ پەنجە و نەولەپمان، توێژاڵی عەرەق و قەتماغەی خوێنی سەری ئەوانەی لەژێریدا خۆیان بە ڕانەدەگیرا و بەسەریاندا دەکەوت و

برینداری دەکردن. هەناسەی توندی هەناومان، ئەو کاتی لە ژێر قورساییەکەیدا هەموو جەستەمان دەلەرزی. هەمووی لەم بەردە پیرۆزەدایە. کەوا لێرە بێ ناز کەوتووە! دانەویمەوە و هەردوودەستم دایە و بە نیازی بەرزکرنەوەی. لەگەڵ بەرکەوتنی پەنجەکانم بە ڕەقی و زبرێکەی. تەزووی□ک□ی سەیر بە ڕۆحمدا گەڕا و بەرچاوانم ڵێڵ هەڵگەڕا! هەستم بە گێژی کرد و هەموو دنیا بە دەورمدا دەخولایەوە، یان من بە دەوری بەردەکەدا دەخولامەوە. دەخولامەوە و لەگەڵمدا، زەمەن دەگەڕایەوە. ک□ تەرەدارەکە چرۆی کرد. بە جوڵەی خێرا هەڵکشا و پەلوپۆی هاویشت! تا بووەوە دار تووە ز□ بەلاحەکە. خشتی توواوەی م□زگەوتەکە خۆبەخۆ دەجمان و هەڵدەکشانە سەر یەک و بوونەوە ب□ م□زگەوت. حەوزەکە خۆڕەیی ئاوی تێگەڕایەوە. لە هێکڕا و هاوکات هەرچی داروپەردوو هەبوو. کەوتنە جووڵە و گوند بە هەموو جوانی و وردەکارییەکانییەوە خوڵقایەوە! وەک ئەوەی هێزێک وتبێتی ببنەوە، هەموو شتێک وەک جاری جاران بووەوە. بوونێک پڕ پڕ لە دەنگی پاساری و مەڕوماڵات، پڕ دەنگگەلی مر□ق. من دەخولامەوە و بە بەرچاومەوە، سەدان دار و درەخت بە خێرایی چاو تروکانێک هەڵدەچوون و باڵا باڵا دەشەکانەوە. دەخولامەوە و بە هەر چوارلامدا، لە هەموو لایەکەوە، خشت دەچووە سەر خشت و هەڵدەکشان و دەبوونەوە خانوو. خانوویەلێک پڕ لەو بەرهەیوان و سەربانە فراوانانەی کە ژنانی چارۆکە لە کۆڵ، بە سەرییەوە جلیان بە تەنافەکاندا هەڵدەواسی.

دەشتی سووتاو و ڕەشداگەڕاو، لە هێکڕا هەڵدەگەڕایەوە و دەبووەوە کێڵگەی گەنم و فەریکەنۆک.

لەو چەند ساتە کورتەدا، خەڵکی ئاواییم بینی بە دەم خەوەوە، مژۆڵی کار بوون. یەک درەوی دەکرد و یەک گوێسەبانەی سواغدەدا.

کاتێکیش دەستم لە بەردەکە بەردا. سروشت گەڕایەوە شێوە ڕاستەقینەکەی خۆی. بە بەرچاومەوە، هەمو شتێک دادەروخا و دەسووتا. خشت لە خشت دەترازا، درەختەکان بە باڵای بەرزیان گڕ و ئاگر هەڵیدەلۆشین!

گەڕامەوە نێو داروپەردووی گوندێکی خاپورکراو. جارێکی تر دەستم دایەوە بەردەکە. دیسانەوە کەوتمەوە نێو گێژاوەوە! سەرلەنوێ دنیا نوێ دەبووەوە و هەموو جووڵەیەک ڕووە و ئاوەدانی دەبزوا. دیسانەوە داروپەردوو دەبوونەوە باڵەخانە و درەخت باڵایان دەکرد. هەر کە دەستیشم دەکێشایەوە. هەموو شت دەبووەوە خۆڵەمێش. هەر زوو تێگەیشتم ئەم بەردە، مێژووی هەموو ئێمەی لە خۆیدا تۆمار کردووە و ئاسایی نییە. وەک چۆن کێلەکەی حەموڕابی، تۆماری ئەبەدی یاسا و ڕێساکانێتی. ئەم کێلەبەردەش مێژووی هەموو ئێمە و ئاوایی و دار و درەختی لە ناو ڕەقی و زەمەنبڕی خۆیدا هەڵگرتووە. بیرم کردەوە

لەگەڵ خەمدا بیبەمەوە بۆ بیابان. بە لای هاوزمانە زیندەبەچاڵ کراوەکانم، ئەوانی بەدەم مەرگەوە دەجوڵێن. بەڵام هەرچەندم کرد بە ئاستەمیش بەم نەبزوا، سەیرە! من کە بە دەم خەوەوە دەمتوانی سووک و ئاسان تا سەر سەرم بەرزیبکەمەوە بە تاوێکی باشیش بێ ماندوبوون و هەڵلەرزین لە ژێریدا خۆم ڕابگرم. کەچی بەدەم مەرگەوە ناتوانم بە ئاستەمیش بیجوڵێنم!
باشتر وایە ئەم کەڵەبەردە، هەر لێرە بێت. تا بە ئەبەدییەت خەواڵویی و سووتان و مەرگەساتەکانمان بگێڕێتەوە. بۆ هەتاهەتایە، سەبوری ڕۆحی ژاکاومان بێت. ئەم کەڵەبەردە، نە دەنوێت و نە دەمرێت، هەر هەبووە و هەر دەبێت.

تێبینی: وێنەکە "ئەسغەر لەتیف"ی پاڵەوانی ئەنفالکراوی چیرۆکەکەیە، لە ساتی بەرزکردنەوەی بەردەکەدا.

عومەر سەعید

چیرۆک/ هەزار کانی.. عومەر سەعید

نیوە شەوێک بیابان تاوێکی گەرمی گرت. هەزار تلەقی لێ دەرهات. بیابان تووشی پەتا بوو. هەزار تلەق لە بری کیم، ئاوی سازگاری لێ هەڵدەقوڵا! هەزار کانی، سارد و سازگار، ئاوی ڕوون بە هەموو لایەکی بیاباندا ڕژا. قوڵپ قوڵپ هەڵدەقوڵا. ورد ورد بە لمدا جەگەڵەی دەبەست. سینگی بیابان، پڕ بوو لە ئاوی حەیات و پڕ لە دوڕ. هەزار کانی بە هەزار ئاراستەدا، لە بۆشایی لمدا تەوژمی دەبرد.
شەوی قەدر، کاتێ جوبرائیل ئەم دیمەنەی بینی، تاسا! خێرا لە ئاسمانی یەکەمەوە، خۆی گەیاندە ئاسمانی حەوتەم. بە خودای مەزنی فەرموو: بیابان پڕە لە کانی؟!
خودا سەرسام بوو، فەرمووی: بگەڕێوە و هەواڵی بیابانم بۆ بێنەوە، کانی و بیابان مەحاڵە!
وەک ئەوەی یاسای ئەزەل شێوا بێ. ڕێوڕەسمێک لە گەردوون لای دابێت.

قەدەرێک لە ڕاستەهێڵ یاخی بووبێت.
جوبرائیل داکشایەوە بەرەو زەوی. ڕێکوڕاست ڕوو بە عەرعەر. بڕوای بە چاوەکانی خۆی نەکرد! ئاو لە بیاباندا هەڵدەقووڵی و بە هەموو لایەکدا دەڕژێ! دوو فریشتەی بانگ کرد و پێی وتن: ئەوەی من دەیبینم ڕاستییە؟!
بەڵێ ئەوە ڕاستی بوو.
هەزار کانی لە بیاباندا تەقیون. لە هەر کانییەکیشەوە دەروێشێک دەرکەوتن. گڵۆپ گڵۆپ لە د□□پی ئەو ئاوە. دەروێشانی بێ مەئوا هەڵکەوتن. چەشنی نەعشی سەراپای مەخلوق، وەک فەلەک لەو سوبحەدا. تەریقەتی یەئس مەوجی دەدا. سەروقژی درێژیان و پاشان ورد ورد هەموو جەستەی شڕۆڵ و شیتاڵ شیتاڵیان هاتەدەر. هەزار دەروێش لە هەزار کانییەوە و بەدەم دەف ژەنینەوە، وەک نەونەمام باڵایان دەکرد. چەشنی شمشاد بوون. وەک شەپۆلی دەریا، پرچیان شەپۆلی دەدا. دەنگی هەزار دەف، دەفی دروێشانی دێوانە، ئاوێتە بە دەنگی غەمگین و ماندووی هەزار قوڕگ، کە بە یەک ڕیتم و ئاواز هاواریان دەکرد:
حەی ئەڵا… حەیی… حەیی ئەڵا… حەیی….
لەگەڵ لێدانی دەفدا، تۆزێکی ئەرخوانی دەڕژا بە فەزادا.
شەوی قەدرە و خودای تەعالا خۆی لە ئاسمانی نەوی□□ و تەماشای سەفاسەف و ئەلقەی دەروێشان دەکات.
حەی ئەڵا… حەی ئەڵا… حیی…
دەروێشانی تەریقەت، بە دەم دەف کووتانەوە گڕمۆڵە دەبن. لە ڕەنگی زەردی ڕوویاندا دەڕژا داخی سیا بە سەحرادا. سینەی ئەو شەوە زوخاڵستان بوو. لە ناوەنددا شێخ دێتەدەر. قەشەنگ و باڵا زەڕاف. لە ناوڕاستی حەشاماتدا، تیشکی لێ دەبارێ و بە دەنگی پڕ بڕواوە دەڵێت:
گەر ئاگری مەحەببتی شک بەم لە دۆزەخا
ئەو دۆزەخە بەهەشتمە، جەننەت دەکەم حەرام★
هەزار دەروێشی حاڵگرتووی ڕوون چەشنی ئاو، کە بە دەم سەربادان و دەف کووتانەوە، غوبار دایاندەپۆشێت. بە تەهلیلەوە و ناڵەی ئازارەوە، دەوری شێخی خۆیاندا. سەدای دەف و دوو هەزار پێی پیرۆزی نێو کڵاش، عەرش و دنیا دێننە لەرزە.
کاتێ سێ یەکی شەو دەڕوات. خودا خۆیی دێتە خوار، لە نمایش دەڕوانێت و دەڵێت" من یدعونی فآستجیب له، من یسآلنی فاعطیه، من یستغفرنی فآغفر لة"
لەو بەرەبەیانە هێشتا تاریکەی بیابانەدا، مانگیش چەشنی هەزار دەفی دەروێشان چەشنی دەف دەردەکەوێ. زەمین لە ڕەنگ و شێوەی سیمای هەڵبزڕکاوی دێوانەیەکی سەر و ڕیش هەڵبزڕکاو! گەردوون لەسەر ڕیتمی

ئەوان دەجمێ و دەخولێ.
خودا لە فریشتەکانی دەپرسێ: ئەممە حوسەینی کوڕی عەلییە، یا حوسەینی کوڕی مەنسورە؟!
زەمەن تاوێک دەوەستێ! دواتر عەکسی خۆی هەڵدەسوڕێ. وەک میلی کاتژمێرێکی پێچەوانە، دەگەڕێتەوە بۆ هەشت و هەشت.
شێخ خۆیی و ژن و منداڵەکانی، خۆیی و دەروێشەکانی، خۆیی و خەڵکوخوای ڕەشوڕووت، لە قەفەزی دیلیدا، مات و سەرگەردان دەردەکەون. بەدەم نمایشەوە، هەر هەزار دەروێش دەناڵێنن. سامناک و ترسناک هاوار دەکەن، بەرزتر و حاڵگرتووتر هاوار دەکەن:
شێخ حوسەینی هەزارکانی،* ڕوو دەکاتە عەرشی مەزن و بە ویقارەوە دەڵێت: لەم گەردوونە فراوانەدا، زەوی کەمێک گەورەتر بکەوە، تا ئێمەش حوجرەیەکمان هەبێ ئازادانە تێدا زیکری تۆ بکەین.
خودا فەرمووی: واز لە زەوی بێنە یا شێخ کە چڵک و ژەنگ دایڕزاندووە. تۆ و دەروێشەکانت وەرنە دەرەوە لە بیابان، دەتانخەمە بەهەشی بەرینەوە.
شێخ لە وەڵامدا بە خودای وت: بە تەنها هەسارەی موشتەری هەزار و سێ سەد جار لە زەوی گەورەترە، نابینی ئێمە لە هەر چوار لاوە تەنگمان پێهەڵچنراوە.
خودا ئەمری فەرموو: بیانبەن بۆ بەهەشت.
شێخ وتی:
نا… ئێمە سەد و هەشتا و دوو هەزارین، بە تەنیا و بێ ئەو هەموو خەڵکە لێرە ناڕۆم.
*شێخ حوسەینی هەزارکانی، ئەو پیاوە ئەنفالکراوەیە کە لە کاتی پرۆسەی ئەنفالدا. بەعس بە مەرسومێک ئازادیان بە خۆیی و خێزانەکەی بەخشی. بەڵام ئەو ڕەتیکردەوە و وتی. نا، بە تەنیا و بێ ئەم خەڵکە لێرە ناڕۆم.

★ مەحوی

ڕۆژمێری ئۆردوگایەک.. عومەر

سەید

پاش ئەوەی هیچیان نەهێشت، گەیشتنە بنبەست. ئیتر چی بدزن و چۆن درێژە بە ژیان بدەن! مەحاویلە و تەلی کارەبا، چینکۆ و مس و فافۆنیان نەهێشت. شەوی وا هەبوو، پتر لە سێ هەزار مەتر، تەلی ئەستور و بریقەداری کارەبایان، قەف قەف لە گوێنەدا لوول دەدا و ئاودیویان دەکرد. شەوێکیان تا بەرەبەیان، بە حەوت هەشت کەسەوە، وەک مشک و مار، زیاتر لە سێ سەد مەتر زەویان بە درێژی هەڵدڕی و بایی یەک دنیا پارەی کێبڵی ڕەش و ئەستوریان خستە تەنکەی باخەڵیانەوە. ئەوەی لە مس و فافۆن و ئینەاین، ئاسن و پلاتین و تەنانەت لاستیکیش بوایە، دەیاندزی و لە بازاڕدا بە پارەی مەڕ ساغیان دەکردەوە. وەک ڕەوە کوللە ئۆردوگاکەیان ڕووتانەوە. ئیتر شتێک پارە بکات. بە چاوی ساغ و ڕۆژی ڕووناک نەدەبینرا…

حەل و گێژ بە هەر چوار لای خۆیاندا دەیانڕوانی و جگە لە خۆڵ و خاشاک، هیچ نەمابوو!

هەر بەڕاستی ئیتر چی بدزن!؟ ئاوەدانییەکە کەر تیایدا بکەوتایە دانی دەشکا. ڕووتوقووت، هیچی تیا نەمابوو! وەک ئەوەی سیحربازی نێو ئەفسانەکان بن، ماڵەکان نوقمی تاریکی ببوون، ئەوان ڕوناکیشیان دزیبوو!

لە دوا کۆبوونەوەیاندا و پاش مشتومڕی زۆر، هیچیان نەدەزییەوە تا پەلاماری بدەن. خەیاڵیان بە هیچ نەدەچوو. ناوچەکە بە جۆرێک ڕووتابووەوە، جگە لە دار و دیوار، شەقام و مرۆڤی ڕووتەڵە، هیچ نەدەبینرا!

بڕیاریاندا هەر یەکەیان، بە شەقامەکاندا بگەڕێن و بە هەر چوار لادا بڕوانن. هەر دەبێ شتێک مابێ کەڵکی دزینی هەبێ.

پاش چەند ڕۆژێک، یەکێکیان وتی:

- تەنها قیر ماوە، ئاخۆ پارە دەکات؟
  هەموان ڕوویان لێ وەرگێڕا.
  یەکێکی تریان بە خۆشییەوە هاواری لێ کردن:
- سەری مەنهۆڵەکان…
  گەیشتنە ئەوەی سەری مەنهۆڵەی زێرابەکان بدزن. سەرە مەنهۆڵە لە چی کانزایەکە و چۆن و بەچی پارە دەکات! کەسیان نەیاندەزانی. بەڵام بە هیوای ئەوەی لە بازاڕی قاچاغدا کەمێکیش بێت پارە بکات.
  شەوێک ڕژانە ناو کۆڵانەکانی ئۆردوگاکە.

هەرچی سەری مەنهۆڵ هەبوو هەڵیانتەکاند و دزیان. بە یەک شەو سەدان کوونیان کردە شەقامەکانەوە. دەمی هەموو زێرابەکانیان کردەوە.

ئەو شەوە تا درەنگان، دواوەی پیکابە شڕەیان هەڵچنی لە سەرە مەنهوڵی قورسی بازنەیی و چوارگۆشەیی. لە پەلەیی و شپرزەییدا، هەر ئەو شەوە تاریکە، یەکێکیان بێ ئاگا لە پڕ کەوتە نێو دەلاقەی سەر واڵای زێرابێکەوە و بە قاچ شکاوی دەریان هێنایەوە.

لە حەوشەی ماڵی یەکێکیاندا، بە مووشەمایەکی ئەستوور، سەری پیکابیان داپۆشی. بەر لەوەی هەر یەکەیان ملی ماڵ بگرینە بەر، ڕاووێژیان وابوو سبەی لە هەوڵی پەیداکردنی موشتەریدا بن.

سبەی دەمەو چێشتەنگاو، بەدەم ئازاری پشتەوە بێداربوونەوە. یەکەم باری نا ئاسایی کە بەریکەوتن. نەبوونی ئاو و نانی گەرم بوو لەسەر سفرەکەیان. بەر لەوەی بنەڕێنن بەسەر ژن و منداڵەکانیاندا، ئاژێری زۆر و بەردەوامی سەر شەقامەکان سەرنجی ڕاکێشان.

ژنی یەکێکیان بە مێردەکەی وت: پیاوەکە دنیا شێواوە! دەنگی ئیسعاف نا بڕێتەوە! نە ئاو هەیە و نە نانەوا، مزگەوتی گەڕەکیش بانگی بەیانی نەدا!

ئەو شەوە، یەکەم کەس کە لە تاریکیدا کەوتە نێو زێرابەکەوە، میراوەکە بوو. دووەم دوو کەس، دوو نانەواکە بوون. سێیەم سێ کەس، سێ مەلاکە بوون. چوارەم کەوتن، دوای کاتژمێر حەوت بوو، زیاتر لە چل کەس کە بیستیان منداڵی قوتابی بوون کەوتنە نێو زێرابە بێ مەنهوڵەکان و دەست و قاچیان شکا. بیستەکەی تریش لە کاسب و کرێکارەکان بوون.

ناو خەستەخانەکە پڕ بوو لە مر□قی دەست و قاچ شکاو. کچە قوتابییەکی نۆ ساڵان، جگە لە قاچ و دەستە شکاوەکەی، سێ پەنجەی ناسکی دەستە ڕاستی و گوپێکی خرپنی جرج خواردبووی. هاواری لە تاو ئازار، لە پەنجەرەی نەخۆشخانەکەوە دەگەیشتە کەشکەڵانی فەلەک.

سەر شەقام و نێو دووکانی بازاڕەکە، پڕ پڕ ببو لە مێرو و مار، لە مشک و جرج و سیسەرک. لە مێروی سەیر سەیر و دەعجانی. هەرچی بوونەوەری زێرابی هەبوو، هاتبووە دەرەوە و ڕژابوون بە ئۆردوگاکەدا. بەسەر شەقامەکەوە، سیسەرک ڕیزی بەستبوو. تایەی ئۆتۆمبیلەکان چکەی دەهات لە خوێن و کیم. جرج و مشک بە دار و دیواردا هەڵدەگژان. دوکانی وشکە فرۆشێک

پڕ ببوو لە سیسەرێک و سەر فەردە مێوژەکان جمەی دەهات.
کابرای دوکاندار قاقا پێدەکەنی و یەک بە خۆی هاواری دەکرد: ئەمەیە کە دەیانوت، پادار بگرن و بە پا ماڵی خۆمانە… زەخیرەی ماڵان، بوو بە خۆراکی جرج و مشک. خەڵکی لە تاو مێشومەگەز، وەک شێت بە کۆڵانەکاندا غاریان دەدا.
پاش هەفتەیەک، نیوەی زیاتری خەڵکی ئەردوگاکە، شەلوشیت بە ڕێدا دەڕۆیشتن! یا دەشەلین، یا بە پەڕۆیەکی سپی، قۆڵیان لە ملیان ئاڵاندبوو. ئەوانەشی بە سەردا کەوتبوونە چاڵە قووڵەکانی زێرابەکانەوە، مێشکیان بە جۆرێک شڵەقابوو، شێت و هار ببوون و بە کۆڵانەکاندا غاریاندەدا، قسەی هەلەقومەلەقیان دەکرد. هەر یەکەیان لە ئاوازێکی نەشاز دەیخوێند.
شێتەکەان بە پرتاو ڕایدەکردو و پێ بە ئەردوگاکە هاواری دەکرد: گەرما گەرما چەند خۆشی… سەری بە ئەبازێنی… بە ئەقابێنی… ئەزارێنی… ئەکارێنی… زمانەکەی بە جۆڕێک شێواندبوو جگە لە خۆیی و خودا، کەس نەیدەزانی چی دەڵێت!
لە هەمووی کارەساتر ئەوە بوو کە چەند فەقێیەکی هەرزە و گەمژە، توڕە و تەوسن، لە جێگای مەلا دوانزە عیلمە قاچ و دەست شکاوەکان، لە بەندەگەی مزگەوتەکانەوە، خوتبەیەیان دەدا. پێ بە ئەردوگاکە دەیانقیژاند:

- خەڵک هەموو ئەبازێنن… ئەقابێنن… ئەزارێنن… کافەڕێینن… مەلعووواوەێننن… توغادددەنن… کوشتنیان واجیبە…

بەو ڕۆژگارە، دوژمنایەتیان دەخستە نێوان یەزدان و مرۆڤەکانەوە.

ڕەبولعالە… مین.. عومەر سەید

گەر فڕۆکەیەکی نەفەربەر، لە فڕۆکەخانەی ئەستەمبووڵەوە بفڕێت بەرەو وڵاتی مالیزیا. گەر وایدابنێین ئەم فڕۆکەیە، لە بەرزی سی و دوو هەزار پێوە یا زیاتر، بەسەر ئاسمانی هەرێمی کوردستاندا، تێپەڕێ.
ڕەنگە لەو بەرزاییەوە و لە پەنجەرەی بازنەیی فڕۆکەکەوە، پیاوێکی

مووسڵمانی مالیزی پەشتەوپەرداخ، پرۆفیسۆری جوگرافیناس. بەوانییت و شاگەشکە ببە بەو سەرزەمینە سەخت و دژوارە و لە دڵی خۆیدا بڵێت"ئاخە لە نێو ئەم چیا سەخت و دوورە دەستانەدا، مرۆڤ چۆن دەتوانێت بژێت؟!" بێ ئەوەی بزانێت کە ئەو ناوچە سەختە، سەدان ساڵە لە ژێر چاوی تەماع و هێرشی دوژمنانێکی زۆردایە و شیوەکانی پڕە لە هاژەیی خوێنی قوربانی و خوێنی داگیرکاران.
لەوانەیشە هەر لەو بەرزایی ئاسمانەوە، دوو دەستی بە خودا بەرز بکاتەوە و لە ژێر لێوەوە بڵێت"سەد شوکر بۆ تۆ خودایە کە لە جێیەکی وا نەتهێنامە دنیاوە... ئامین... ئامین... یا ڕەب لعالەمین..."
لەوانەیشە وەک پسپۆڕێکی جوگرافیا، دەست ببات و لە نێو جانتا ڕەشەکەی، کتێبێکی قەبەی بەرگ ئەستووری ئەتڵەس دەرهێنێ و لاپەڕە لاپەڕەی پڕ وێنەی نەخشی هەمەهێڵ و هەمەڕەنگ هەڵداتەوە. ئەتڵەسێکی پڕ نەخشە و نیگاری سەرزەمین. سەرەتا با وایدابنێن، دەچێتە سەر بەشی نەخشەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، بە دیاریکراوی ناوچەی نێوان هێڵەکانی، ٢٩ بۆ ٤١ ی باکور، ٣٥ بۆ ٥١ ی ڕۆژهەڵات. پاشان لە شاشەکەی بەردەمیدا، شوێنی فڕینی فڕۆکەکە دیاری دەکات. دەیەوێ بزانێت، خوارەوەیی سەخت، دەکاتە کوێی ئەم دنیایە.
بێ ئاگا لەوەی جگە لەو هێڵە وەهمیانە، هێڵی تری واقعی هەن. هێڵی دابڕان و ترازان، هێڵی خوێن و دڕکەزیی، هێڵی لە وەهم وەهمتر، بەڵام تیژ و بڕ و کاولکار...
پرۆفیسۆر، ئەو هێڵانە نابینی کە وەک ڕمی جەنگاوەرێکی عوسمانی، یان سەفەوی، تیژ دڕت و تێدەپەڕێ. چیا و شیو و دەشتەکان، باخ و دەریاکان دوو لەت دەکات! ڕمێکی سەر ئاسنینی مێژوویەکی ژەنگن، تیژ و سەخت کە هەموو شتێک دوولەت دەکات. ڕمێک هێڵێکی تەڵخ و ئەبەدی بە دوایی خۆیدا دەکێشێت. هێڵێک، گوند لە گوند و ڕانەمەڕ لە شوان و کانی لە باخی ئاودامانی دەکات! دوو برا، هەر یەکەیان دەخاتە لایەکەوە! دوو کەو، هەر یەکەیان دەکەونە ئاسمانێکەوە! دار بەڕوویەکی پیر، لە ناوەڕاستەوە دەکاتە دوو کەرتەوە، دوو لەتە بەڕووی سیس و نەخۆش. پەلە کچێکی دووی کنگر و ڕێواس، بە ئەبەد ڕێی گەڕانەوەیان لێ دەگیرێت! مانگایەک کەوتە ئەمبەری هێڵەوە و بە گوێرەکەکەی دەبڕێنێت کە هەرگیز ناتوانێ پێی بگاتەوە. باڵندەی دەنگخۆشی ئەمبەر، ناتوانن بفڕنە ئەوبەر و هی ئەوبەریش، لە دووری هێڵی ڕمی سەر ئاسنین، دوورا و دوور، کز و غەمگین دەنگ هەڵدەبڕن.
کە باسی چیرۆکی جەنگاوەرانی هەر دوو بەرەی هێڵەکە بە درێژایی مێژوو بگێڕێتەوە! ئەو کاتی برا و برا، ئامۆزا و ئامۆزا یەک دەکوژن. بەسەر هێڵێکی وەهمییەوە کە پلەی گەرما و ڕێژەیی باران بارین و گژوگیا و ڕووەکی هەردوولا، هەر یەکن! دوو دۆزەخ دەخوڵقێ!

زنجیرە چیایەکی لە ناوڕاست دوو لەت و ڕووبارێکی دوو لەت کە هەر دوو لەتەکەی، هەمان ئاوی شیرین و سازگار، هەمان قوڵی و شینی و هەمان ماسی کە هێڵێک لێناگەڕێ ئاوێتە ببن! دوو ئاوی هەمان پێکهاتە تێکەڵ نابن! ئەمەیە موعجیزە ڕاستەقینە و تراژیدیاکەی ژیان!

لە نێو ئەم هێڵە وەهمیانەدا کە ڕێژەی ئازار و فرمێسک و خوێن و تیژییەکەی، ڕەنگە بگاتە سێ سەد ملێون سکۆفیلی بیبەری تیژ!

ئەو پرۆفیسۆرە مالیزییە کە تا ڕادەیەکی زۆر، هەموو شتێک سەبارەت بە جوگرافیای گۆی زەوی دەزانێ. دەزانێت پاڵەپەستۆی هەوا، چۆن دەبێتە هۆی خوڵقاندنی ڕەشەبا و زریان. دەزانێت چ ناوچەیەک بەستەڵەکە و کوێ بیابان. هەموو هێڵەکانی سەر ڕووی زەمین دەناسێت و ئاشنایە بە هێڵی ئیستیوایی. بەڵام هەرگیز نازانێت چۆن فیشەکی سەربازی□کی ئینگلیزی، دیسانەوە هێڵێکی تر، لە تەوێڵی ئەم خاکەدا دەنەخشێنێ! فیشەکێکی ئاگرین کە بە دوای خۆیدا هێڵی جەنگ و هێڵی مین، هێڵی ئاگربارین و تەلەزی دەخوڵقێنێ. هێڵی وەهمی، چێنراو بە سەربازگە و مین! بێ ئاگا لەو هێڵە ڕاستەقینانە، بە ویژدانی ئاسودەوە و بێ ترس، لەو بەرزی بەرزەوە، خپ لێی دەخەوێت!

گەر چەند گەشتیارێکی بیانی، بۆ گەشتوگوزار بە ئۆتۆمبیل ڕوو بکەنە نێو چیا و شیو و ڕەوەز و سروشتی سەختی ناوچەکە. دیسانەوە ڕەنگە بە بینینی خەڵکی ناوچەکە و ململانێیان لە تەک سروشتی سەختدا، ئەو پرسیارەیان لە لا درووست ببێت کە مر□ق چ□ن لە ئاوها شوێنێکدا بەرگەی ژیان دەگرێت. یا ڕەبولعالەمین…

سەرسام و پڕ پرسیار دەڕوانن و لە نێوان خۆیاندا دەڵێن. ئێرە بۆ وایە، یا ڕەبولعالەمین… کێ بێرەدا تێپەڕیوە! ئەم خاکە بۆ سووتاوە! قەد پاڵی ئەم گرد و تەپۆڵک و هەورازانە، بۆ دەڵێی سەری بڕاوی گان و پێستیان داماڵڕاوە! شوێنەواری ئەم ئاوەدانییە خاپورکراوانە، بۆ چ سەدە و ڕۆژگارێک دەگەڕێنەوە؟! ئەم هەموو هێما و بەردە کەڵەکانەی کێڵگەی مینە چییە؟ کەلاکی ئەم هەموو مەڕوما□ت□، ئەم هەموو جێ چاڵی تۆپ و مووشەکە، لقوپۆپی شۆڕ و شکاوی ئەم هەموو درەختە، ئەم هەموو گۆڕستانە کۆن و نوێیانە چییە یا خودایی ئایین؟! ئەم قامیشەڵانانە بۆ بە با ئاوا دەناڵێنن! باڵندەی ئەم ناوچەیە، بۆ هێندە ئاوازی دەنگیان غەمگینە؟! ئەم مانگا بەڵەک بەڵەکانە بۆ وا لەڕ و لاوازن؟! ئەم تاشە بەردانە بە چ داخ و ئازارێک، واقڵیشاون؟! مەگەر خودای ئێرە، کێیە و بۆ پشتی لێرە هەڵماڵیوە؟!

خۆ ئەگەر تۆ خۆت کورد بیت و بەسەر کەرێکەوە، بەرەو گوندەکەی خۆت بەڕێوە بیت. ئەوجا دەزانیت ئەم ناوچە سەختە، چ ڕۆژگارێکی ڕەش و چ

زنجیرە جەنگەکی خوێناوی و کاولکاری بینیوە! ئەم چین لەسەر چین، توێژاڵە خوێنە قەتماغە گرتووە کە هەموو شتەکی داپۆشیوە، چ مانایەک دەگەیەنێت. یان چەند چاوی تەماحی دوژمن و هەوڵ و هەڕەشەیی داگیرکردنی لەسەرە! کابرایی سەر کەرە سپی لە هەر تەماشایەکیدا بە پێدەشت و بەرزە زنجیرە چیای دەوروبەری، بە دڵنیاییەوە لە دڵی خۆیدا دەڵێت"یەکەم مین کە درووستکرا، لێرە لەم خاکەدا، نێژرا! ئای چەند سووتان و مەرگ و کاولکاریمان بینی یا ڕەبولعالمین…"

گەر تۆ ڕێکەوتی ئەو پیاوەی سەر کەرە سپییە بکەیت و پێی بڵێی"خاڵە، چیرۆکی حەمە و مین دەزانی؟"

بە یەک و دوو دەڵێ"ئەی چۆن، کەرەکەیشم دەیزانێت… کەس نییە نەیبیستبێ کوڕم"

هاوشانی کەرە سپی پێ هەڵگرە و گوێ بدەرە چیرۆکەکە کە بۆت دەگێڕێتەوە…

پاش زنجیرە جەنگەکی درێژخایەن، داماوی و هەژارییەکی سەخت ڕووی کردە خەڵک، ژیان بە بارەکی زۆر قورس و تاڵدا وەرگەڕا.

حەمەمین، لە پەناو پەیداکردنی هەندێ خەرجی بە تەدارەکی گواستنەوەی ئامینی دەخوازی، کە لە مێژ بوو چاوەڕێی کۆتایی جەنگ و هەڵهاتنی خێری ئارامی و ئاشتی بوون. تا پێکەوە زەماوەند بکەن و ژیانی هەنگوینی بژێن. کەوتە خۆیی و قەرەی کار و کەسابەتی لە هەڵماڵی. بەڵام بە هۆی پاشماوەی جەنگە درێژەکەوە، کەس، یان کەم کەس دەیتوانی بچێتەوە سەر زەویوزاری خۆی. کێڵگەکان ببوون بە کێڵگەی مین. رۆژ نەبوو لێرە و لەوێ، خەڵکی ئاواییەکان نەکوژێت، یان کەلەپاچە نەکات.

نێو دەشت و شیو و چیاکان، پڕ بوون لە کەرەستە و تفاق و گوللەتۆپ و خەکە شکاوی پاشماوەی جەنگ. بە درێژایی هێڵە دەستکردەکە، قەوانە تۆپی ڕەنگ ئاڵتونی و لەوح و چینکۆ و ئاسن و مس و فافۆن ڕژابوون. هەموو ئەو میتاڵانەش پارەیان دەکرد و دەڵاڵ و بازرگانانی خۆیان هەبوو و نرخی باشیان لە سەر دادەنا. ئیدی خەڵکی گوندە دووردەستەکان، کە بە هۆی مینەوە، نەیانەتوانی مەڕداری و کوشتووکاڵ بکەن. بە لەشاو ڕوویان کردە سەر هێڵەکان، بۆ ئەو جێ قایم و هەوارە کۆن و خاپورانەی سەربازگەکانی ڕۆژگاری جەنگ، بە شوێنەواری ڕێبایە و بنکە و مۆڵگە و گۆڕەپانی جەنگەکان و بە دوای ئەو شتانەدا دەگەڕان کە پارەی بە دەکردن. ژن و پیاو کەوتنە دەشتودەر، بە کەر و وەڵاخ، لەوح و چینکۆ و تۆپەڵە دەکەزی و قەوانیان دەهێنایەوە.

خۆرهەڵاتنەک، حەمەمین بە دەم باسوخواسی دنیاییەوە، هاوشانی مینا

بێوەژن بە شیوەکەدا داگەڕان. شیوی دامەن ئاوایی، سەدای دەنگەکی بە سۆزی پڕ تراژیدیایی لەوێ هەڵدەقووڵا.

قەت لە دونیادا نەبوو، بەجگە لە ناخۆشی بەشم…

ئەی خودا چەند بێکەس و بەد بەخت و چەند چارەڕەشم…

مینا لە مێژبوو پیاوەکەی ببووە قوربانی جەنگ و حەوت منداڵی سەر خۆ سەر خۆی بەسەردا جێهێشتبوو. ئەمیش بە دوو شۆڕە مەمکی زلەوە، کە تا سەر ناوکی هاتبوون. لە نێو شەڕواڵێکی خاکی پیاوانەدا، ڕۆژ تا ئێوارە ناوچەی شەڕگەکانی دەپشکنی. جودا لەوانی تر، مینا، تاقەتی کەڵەبار و سەرئێشەی زۆری نەبوو. تەنها بە دووی ئەسکوپرووسکی قوربانییەکانەوە بوو. بست بە بستی خاکە پڕ بارووتەکە دەگەڕا و قوورسی ملی ئەو سەربازانەی دەدۆزییەوە کە بە گەڵە و بێ ناونیشان بزر ببوون. لە بەختی ئەویش، بە هۆی ساڵانی زۆری جەنگەوە، لەو قوڕسە ئیستیلانە زۆربوون. منداڵەکانی هەمیشە تێروپڕ و قەڵەو بوون.
دەگەڕا و ئەو پارچە ئستیلە بە زنجیرە ئاسنەی ناوەکی لەسەر هەڵکۆڵرابوو، دانە دانە دەدۆزییەوە و لەگەڵ تورەکەیەک لە ئەسکوپرووسک، ڕادەستی سەربازگەکەی ئەو دیو هێڵەی دەکرد و لە بەرامبەردا، فەردە ئارد و برنج و ڕۆنی وەردەگرت. مینا ئاوها بە مەدالیای ملی مرۆڤانێک کە لە مێژ بوو نەمابوون، منداڵەکانی تێر و گەورە دەکرد.

هەمووی چارەکە کاتژمێرێک نەبوو لە یەک جیاببوونەوە و هەر یەکەیان بەلایەکدا، حەمەمین بە ئاودیوکردنی کەڵەبارەکەی کە هەندە جار مس و فافۆن بوو، هەندە جاریش جیوە بوو. لە پڕ ناڵەیەکی گەورە و هات و تەپوتۆز و دووکەڵ چوو بە ئاسماندا. لە ژێر پێی حەمەمیندا، مینێک تەقییەوە. دوو قاچ و دەستێک و چاوێک، چەند باریکە پەنجەیەک و هەندێک تۆپەڵە بەز و گۆشت و مووی سەر، بە ئاسماندا دەفڕین! هاوکات هەرچی باڵندەی ئەو ناوە هەبوون، فڕین.

جەستەیەکی نغرۆی خوێنیش، هەلاهەلا و پرژاڵ پرژاڵ، کەوتبووە نێو داروپەردووی ڕەبایە کۆنەکەوە و لە نێو تەپوتۆز و دووکەڵدا، بە ئاستەم نرکە و ناڵەی دەهات.

وەک هەموو جارەکانی تر، ئەو مەخلوقانەی لەو دەوروبەرەدا، گوێبیستی ناڵەکە بوون. بە پرتاو خۆیان گەیاندە شوێنەکە، شپرزە و پڕ ترسولەرز لە مینی تر، بە پێ خشکە و بازدانی سەر ئەم بەرد بە ئەو تاشبەرد، خۆیان گەیاندە حەمەمین و خێرا خۆیان و پارچەکانیان کۆکردەوە و لە ناوچە مەترسیدارەکەیان دوور خستەوە.

خێراتر کەری هەگبە باریان هێنا و بەرەو ئاوایی ڕێچکە ڕێگایان گرتە بەر. تایەک حەمەمین و تایەک دەست و قاچە قرتاوەکانی. لە

تا□□کی هەگبەکەوە، پێیەکی خوێناوی و چوار پەنجە دەست و دەمی زەردی دوو قەوا□ت□ پ، بە دەم لەنجەولاری کەر□ س□پیی□و□ د□ش□کا□و□. تاکەی تریش سەری حەمەمین، پڕ شووخت و چ□اوگەی خوێن، بە یەک چاوی ت□خ□وە دەیڕوانی. ڕوانینێکی هێندە عاشقانە و گووناهانە بوو، بە ئاشکرا دیاربوو کە بیر لە چارەنووسی خۆیی و ئامینەی عاشقی دەکاتەوە. خاوەن کەر و بارەکە، لە دواوە خێرا خێرا نەقیزەی کەرەکەی دەدا و یەک لەسەر خۆی و شپرزە هاواری دەکرد. هەچە… هەچە دەی…

کاتێک گەیشتنە نێو گوند. حەممەمین هێندە خوێنی لەبەر ڕۆشتبوو، لە هۆش خۆی چووبوو. بە پەلە وەک پارچ□ سپاڵێک کردیانە پشتی پیکابێکەوە و تیژ بەرەو شار ڕفاندیان.

ئەوەی ما یەوە دەست و قاچ و چاوێک و هەندێ تۆپەڵە گۆشت بوو. لە سێبەری کزی دیواری مزگەوتەکەدا هەڵیانڕشتبوو. مناڵومەزمی ئاوایی و پیر و پەککەوتەکان، بە دیارییەوە هەڵکوڕمابوون و بۆی دەگریان. بۆ حاڵی و پرژاڵ پرژاڵی بە داخ بوون. بە چاوی فرمێسکاوییەوە، گەورە و بچووک، لەگەڵ یادەوەرییەکانیدا دەژیان. خەیاڵی جوانییەکەی، بە تەنگەوەهاتنی کێشەکانی ئاوایی، لەفز شیرینی و ئازایەتییەکەی، قوڵپ قوڵپ بە گریانی خستبوون. ناهەقیان نەبوو، کوڕی بە جەرگ و ئازای وەک ئەم جەستە هەلاهەلاییەیان هەرگیز نەبینیبوو. کەسێک ئاوا خۆشەویست و هاوخەمی هەمووان. لە کاروباری درەو و کێشە و خەلەوخەرماندا، کاری بۆ هەموان دەکرد. پایزان، هاوشانی خاوەن ماڵ، خۆی لە قوڕ دەنا و دیواری سواغ دەدا. زستانان بەفری بەر ماڵانی گوندی ڕادەدێرا. بەروبوومی ڕەز و باخی بۆ باخەوانەکان دەڕنی و هەمیشە لە پێشەوەی کوڕگەلی ئاوایی بوو بۆ کاری هەرەوەزی. ژن و پیاو، پیر و گەنج، ئەو ڕۆژە و بە بیستنی هەواڵەکە، خەم و گریان هەموویانی چەشنی بەفری زستان داپۆشی. سپی نا، ڕەش و مات و غەمگین.

پەیتا پەیتا دەچوونە سەر لەتەکانی جەستەی.

بە دیارییەوە باوکەڕۆیان دەکرد و لە ناخی دڵەوە بۆی دەگریان.”

وای براڕووو… کوڕی جوان و هاوخەمی گوندمان ڕۆۆۆۆ…”

” قوربانی ئەم دەست و مەچەکە زەردهـ□گ□□ا و سیسەت بم کە دوێنێ ئەم حەلانە بژارت بۆ دەکردم…”

پیرە پیاوێک، نەرم و لەسەرخۆ، نێو لەپە زبرەکەی بە قاچە خوێناوییەکەدا دەهێنا و قورت قورت دەگریا.

” باوکەکەی باوکم، پێرێ ئەم حەلە بەم قاچەت قوڕت بۆ کەفماڵی خانووەکەم دەشێلا…

ئەو ڕۆژە و دوای کارەساتەکە، ناوی حەمەومین، وێردی سەر زاری

هەموان بوو.”
ئامینی عاشق، بە بیستنی هەواڵەکە، ئاگر لە هەناوی بەربوو. لە تاو قوڵپی گریان، خۆی لە تەنوربانەکەدا شاردەوە تا برا و باوکی بەو حاڵە پەرێشانەوە نەیبینن. هەندە بە کوڵ گریا، ئاوی پێی داهات. شپرزە و بە چاوی پڕ گریانەوە. بە بیانووی هێنانی ئاوەوە، گۆزەی خستە سەر شان و بە کۆڵانی تەنگەبەری مزگەوتدا تێپەڕی. حەشاماتی دەوری لەتوپەتی یار، هەندەی تر بە گریانیان خست! کاتە بینی لە نێو حەشاماتەکەدا، ئافرەتیش هەن. کەمەک ترسی دامرکایەوە و ئەویش بە گۆزەی سەر شانەوە، خۆی کوتا و بە پاڵەپەستۆ چووە دیار نیوە یارەکەی. بە دیمەنەکە دەی هەڵشێواو و هەڵنجی دا. هەر زوو بە تاتە سەوز کاڵەکەی سەر نەرمایی دەستەکە کە گۆڵ و نابووت نوسرابوو ” مین” زانی حەمەومینەکەی خۆیەتی. “ئاخر ئەو مینە هەمان ناوەکەی خۆی بوو! پێشتر دەیان جار حەمەمین، لە جێژواندا پیشانی دابوو و هەموو جارێکیش پێی وتبوو، ئەمە ناوی تۆیە، لەبەر لەمە و ترسی خەڵک، ئاکەم نەنووسیوە.”
چاوی پڕ گریانی خستە سەر ئەو پەنجە خوێناوییە سیسانەی کە چەندین کەڕەت مەمکیان گووشیبوو. سەر ئەو چاوە تاریک و بێ ڕەونەقەی سەدان جار خۆی تێدا بینیبوو. سەر ئەو پەنجەی شایەتومانەی کە دەیان جار لە جێژواندا، بە گاڵتە و وەهم، بە دوو پەنجە ناسکەکانی، ئەلقەی هاوسەرگیری لە هەڵکێشابوو.
قوڵپی گریان لە ناخەوە، وەک شەپۆل هورژمی هێنا. دەستی خستە سەر دەمی و لە شەرمی حەیا و حورمەتی خۆی، تیژ تێپەڕی و لە هەواڵەکە دڵنیابووەوە. ئەو هەموو ڕۆژەکە، یان لەو کاتەوەی هەواڵەکەیان پێڕاگەیاندبوو. هەزاران جار بەدەم هەنسک و قوڵپی گریانەوە، لە دڵەوە یان بە دەنگی بەرز، هاواری کردبوو(خودایە ئەو نەبێت، خودایە ئەو نەبێت، خودایە ئەو نەبێت…) تێپەڕی و لە بری ئاوی کانی، گۆزەکەی سەر شانی بە فرمێسکی چاوە خومارەکانی پڕ پڕ کرد. هاوکات ئاهێک لە ناخیدا کڵپەی سەندو و کردییە دوو لەتەوە. ئای سەرەتا بوو بە هەڵەم و ئەوەی لە خۆیی و لە ناوی مایەوە، تەنها و تەنها مین بوو، وەک مینی سەر بازووە قرتاوەکە. مین عشقەکەی هەپروون بە هەپروون کرد.
لای مەغریب و پاش نوێژ، مەلا بە کوڕگەلی وت”ئەم گەشتە تا بۆگەنی نەکردووە بنێژن. گۆڕێک لێدەن و ئەم دەست و قاچەی تێخەن و بە تاشەبەرد دایپۆشن، تا سبەی بەشە مردووەکەی تری دەگات” هەمووان هاوڕای مەلا بوون کە دەبێ گۆڕەکە پڕ نەکرێتەوە. کەس بڕوا بەوە ناکات حەمەمین بە زیندوویی بگەڕێتەوە ئاوایی. ئەوەی جەستە بە پەلوپۆ و شیتاڵ شیتاڵ و خوێنینەکەی دیبێت. بە یەک ساتیش گوومانی

لە مردنی نەدەکرد.
پاشماوەی قوربانییان خستە گۆڕەکەیەوە و لە ترسی سەگ و چەقەڵ، نەک زەفەری پێ بەرن بە تاشەبرد دایانپۆشی.
سبەی تا ئێوارە هیچ خەبەر و باسێک نەبوو. درەنگانێک، برایەکی حەمەمین گەڕایەوە و لە بەردەم مزگەوتەکەدا، خەڵکی گوند بە هەواڵ پرسین دەوریان لێدا. دەستی برد و لە تورەکەکەی بن هەنگڵی پەیەکی سیسی دەرهێنا و وتی: "دکتۆرەکان ئەم قاچەشیان لە خوار ئەژنۆیەوە بڕییەوە، ئەمیش بەرن و بیخەنە لای بەشەکانی تری..."
دیسانەوە براکەی وتی: "حەمەمینی برام هێشتا بە هۆشە، دکتۆرەکان دەڵێن، تا چل کاتژمێری تر نەمرێت. لە مەترسی دەربازی دەبێت و دەژێت. دووعای خێری بۆ بکەن بە سەلامەتی بگەڕێتەوە ناومان" کاتی زیاتر تێپەڕی و حەمەمین نەمرد.
پاش هەفتەیەک، مەلا بە ک□و□گەلی ئاوایی وت: "بچن گۆڕەکەی پڕ بکەنەوە، ئەجەل بە دەستی پەروردگارە، وادیارە هێشتا ڕۆژی تەواو نەبووە. ئەلبەقائو فەقەت لیلاه... خۆ هەر دەمرێت. ئەوکات بەشەکەی تریشی هەر لەم گۆڕەدا دەنێژین. خۆ بە نیوە جەستەیەکەوە ناتوانێت لە پردی سیرات بپەڕێتەوە..." گۆڕیان پڕ کردەوە و دوو کێلیشیان بۆ دانا. بەڵام نە مەلا و نە کەس نەیدەزانی بە ئاوا حاڵێک، بە نیوە کەسێک دەبێ چۆن چۆنی تەلقین بدرێت! یان چی لەسەر کێلەکە بنووسرێت!
تا بارین، شاعیری گوند هات و بە بۆیەی سپی لەسەر کێلەکیان نووسی.
ئامین... ئامین
یا ڕەب لعالەمین
ئەمە گۆڕی مینە
خودا دانا و عەلیمە
حەمە هێشتا لە ژینە
لە تەک مردوو لێرە ئەمینە
لە تەک هێشتا بە تەمایی ئامینە
تەلقینی ناوی شەهیدی مینە
نامرە و زیندووە، لایی ڕەبولعالەمینە
حەمەمین بوو بە دوو لەتەوە، لەتێک لە گۆڕ و لەتێک لە خەستەخانە. بوو بە وەردی سەر زاری خەڵک، باس هەر باسی چیرۆکی ئەو بوو. حەمە و مین، نەک وەک مەم و زین، وەک شیرین و فەرهاد، لەیل و مەجنوون، چیرۆکی ئەو وەک ئەو چیرۆکە تەقلیدیانە نەبوو. خەڵکی هەرگیز نەیاندەوت چیرۆکی حەمەمین و ئامین، چونکە ئەو خۆی قوربانی و قوربانی بوو. هەر لە خۆیدا وەک هاوکێشەیەکی کیمیایی دابەش ببو بەسەر خۆیدا، لە ناو خۆیدا وەک ئەمیبیایەک، ببوو بە دوو بەشەوە،

جیاوازتر لەوەیش، ئەم دوو بەشی هاو دژ بوو. بەشێک مردوو لە گۆڕدا، بەشێک زیندوو لە ژیندا! خەڵکیش ببوونە دوو بەشەوە، بەشێک بەشە مردووەکەیان بە پیرۆز دەزانی و دەچوونە سەر گۆڕی مین، نزایان بۆ دەکرد و بە دەم گریانەوە نیازی دڵی خۆیان دەگرتەوە. بەشێکیش بۆ هەواڵ پرسینی، بە مەنجەڵە ماستی گەورەوە، دەچوونە خەستەخانە و لە نێو قاوشەکاندا، بەدەم پێچانەوەی سیگارەوە و بە دەنگی بەرز دوعایان بۆ دەکرد. هیوای شەفاعەت و تەندروسی باشیان بۆ دەخواست.

پاش سێ مانگ، حەمە بە سیمایەکی لاواز و قووپاوەوە، بە تاقە چاوێکەوە، بێ دەستی ڕاست و هەر دوو قاچیی، گەڕایەوە ئاوایی. خەڵک بە چەپڵە لێدان و هەلهەلەی خۆشی و دەهۆڵ و زوڕناوە، پێشوازییەکی گەرمیان لێ کرد. لە تەختایی دامێنی ئاواییدا، حەشاماتی ورد و دڕشت، نێر و مێ، بە جلی ئاڵوواڵاوە تێکچڕژابوون. حەمە کە بەسەر شانی پیاوێکی کەتەوە بوو، بە هەموو لایەکدا و بە تاقە دەستە چوار پەنجەکەی، ماچی هەوایی بۆ هەڵدەدان. ماچی هەڵدەدا و تاقە چاوەکەی بۆ ئامین دەگێڕا. سێ مانگی ڕابردوو بە هێزی چاوە ڕەشەکانی ئەو بەرگەی ئەو هەموو ئازارەی گرتبوو. سێ ڕیز پیاو و ژنیش، بە کاریگەری دەنگی بەرزی دەهۆڵ و زۆڕناکە و گۆرانی خێرای بەیتبێژەکان، سێ پێیی هەڵدەپەڕین و بە ناو یەکدا دەچوون. تەپوتۆز و بۆنی عارەقی بن باڵی پیا و ژن، فەزای گوندی داپۆشی. نیوە جەستە و نیوە ڕۆح حەمە پڕ پڕ بووەوە لە ژیان. تا دەمەو ئێوارە، حەشامات شاییولۆغانیان کرد. ڕیز ڕیز، دەچوون و ڕوومەت و تاقە دەستە چوار پەنجە پڕ برینەکەیان ماچ دەکرد! لەو ڕۆژە مێژوووەی حەمەدا، ئەوەی دەرنەکەوت، ئەو تاقە کەسەی ئەو پێویستی پێبوو، لە هیچ لایەکەوە نە خۆیی و نە هەواڵێکی نەبوو.

دواجار بە ڕێوڕەسمێکی ئاهنگسازییەوە بە ڕێکەوتن بەرەو گۆڕستان. وەک ئەوەی بووک بەرن بۆ لای زاوا، تاقمی دەهۆڵ و زوڕنا و گۆرانی بێژان و سەماکەران، کەوتنەپێش. بە دوایاندا، ئەو پیاوەی حەمەی خستبووە سەر شان، هاوشانی مەلا و ئەنجومەنی گوند و یەک دوو پیاوماقوڵی تر ڕێیان دەکرد. حەشاماتی خروشاویش، لە ڕێچکەیەکی درێژدا، شاد و بەکەیف بە دوایاندا هەنگاویان هەڵدەهێنا. حەمە تاوناتاوێک، زەلیلانە ئاوڕی بۆ دواوە دەدایەوە، بەو ئومێدەی لە قەرەباغ□کەدا، تاقە چاوەکەی بکەوێتە سەر جووتە چاوە ڕەشەکەی ئامین. ئەوە تاقە خەونی ئەو ڕۆژەی بوو کە نەهاتە دی.

حەشامات یەکوڕاست ملیان نا بۆ بەرزایی گۆڕستانەکە، بۆ سەر گۆڕەکەی خۆی. وەک ڕێزێک بۆ ماڵی مردووان، دەهۆڵ و زوڕنا و قوون بادان نەمان و ماتی و بێدەنگی جێی گرتنەوە. تێکڕا پێکەوە بە

دەوری گۆڕەکەدا فاتیحایان خوێند. تەکیا و پێکەوە نەو لەپیان هێنا بە سیمایاندا و بە کۆرس هاوریان کرد:"ئامین..." لە شیوی دامەن ئاوایشەوە، دەنگی گۆرانییەکی بە سۆز دەهات.
عەترم پێیەو بە دیاری دەیدەم بە تۆ...
حەمە هاوکات دەستی خستە سەر شووشە عەترەکەی بن باخەڵی، ئەوی هەنابووی تا بە دیاری بیداتە ئامینی عاشقی. لە ژێر لێوەوە وتی:"خودایە ئەم دەست و چاو وقاچانەم لە عەزابی قەبر ببخشە، ئەوان هیچ گووناهێکیان نییە، ئەوەی کردوویانە من لێی بەرپرسم. تا ڕۆژی گەیشتنە لایان، بە ڕەحمەتی خۆت بیانپارێزە و ئەوەی کردوویانە لە ئەستۆی منە، ئەم نیوە عەبدە زەلیلەی بەردەمت یا ڕەب لعالەمییین..." پاشان مەلای گوند تێهەڵچوو:"ئەمە یەکێکە لە موعجیزەکانی ڕەب لعالمین، عەبد لە یەک وەقتا، هەم مردووە هەم زیندوو. لە ئادەمەوە تا ئەستا، ڕووی نەداوە لە تاریخی میللەتاندا، عەبدی خودا لە سەر گۆڕی خۆی فاتیحا دادات! ئەڵڵاهو لەم موعجیزەییە! قەتعی ئەی موسڵمانان، ئەوەی دەگێڕێتەوە مین نییە، مین لە حزوری خودادایە بە ئەبەد، ئەوەی دەگێڕێتەوە حەمەیە کە ئەمڕۆ یا سبەی وەفاتی قەتعی دەکات. ئەمڕۆ دەست و قاچی و سبەی سەر و خەیاڵات و تەماحەکانی. واقعی حەدەسی ئەم حیکایەتە یەکێکە لە ئایەتە زۆرەکانی خودا، ئەوەش وەک ئەم مەخلووقە زەلیلە، بەشەکتان لە تاوان و گوناهدا مردووە، بەشێکیشتان هێشتا ئەمەلی تێدا باقییە، لە ئیمتیحانی ڕەب لعالمیندایە... شوکری خودا بکەن تا نیوە دنیایەکەتان لە چەک و مەلەزاتی حەیات دەرباز بکەن و پاک و بە تەقوا بگەڕێنەوە قاپی خوداوەند..."
هەر لە سەر قەبران، شاعیری ئاوایی خۆی هەڵدایە سەر گۆڕێکی هەڵبەستراو و بە دەنگێکی دەڕەر و بەرز هاواری کرد:

مین قوربانییە
حەمە بەرنگارییە
نامرن ئەو دەست و قاچانەی
تا ئەستا خەباتیان کارییە
شاخ وتی دامەنم دادەڕمە
بەڵام لووتکەم هەر باقییە
هەڵۆ وتی کلکم قرتاوە
ئەمما باڵم فێرە بەرزەفڕییە
خاک وتی مین لە لام لەوپەڕی ئارامییە
حەمە تا زیندوو بە بە من دەنیایە
ئامین یا ڕەب لعالمین
حەمە بپارێزە لە هەرچی هەیە لە سەر زەمین

لە مین لە مین لە مین…
تەفروتوونای کە هەرچی هەیە کارگەی مین
ئامین ئامین یا ڕەبولعالە مین…
جەماوەر تێکڕا دایان لە چەپڵە و بە دەمی پڕ درووشم و هاتوهاواری، نامرێ نانوێ حەمە بە مین، زیندووە نامرێ ڕۆحەکەمان، بەرەو خوار داگەڕان.
تا کونی ماڵەوە بەڕێیان کرد. برا و خوشکەکانی لە خۆشحاڵیدا دەگریان، حەمە لە مێژبوو دایک و باوکی مردبوون. خوشکە گەورەکەی بە گریانەوە دەیوت:"خۆزگە دایە و بابە، ئەم ڕۆژە پیرۆزەیان دەبینی. دەیانبینی ڕۆڵەکەیان چۆن بووەتە قارەمانی نیشتمان، چۆن بووەتە هێمای بەرخوردان و نەمری…"
ڕۆژانی دواتر، پەیتا پەیتا، خەڵک دەهاتن و دەچوون. بە لێشاو دیاری و پارە و خۆراکیان دەکرد بە ماڵەکەیدا. چ وەک خێر و چ وەک خۆدەرخستن. ئیدی ببووە ڕەمزێکی گەورەی ناوچەکە، سەد و یەک حسابیان بۆ دەکرد. تەنانەت کەری واهەبوو پێڵاوەکانی خۆی بۆ دەهێنا، بێ ئاگا لەوەی کە قاچی نییە! حەمە ببووە موعجیزەیی سەردەم. بەڵام پەست و غەمگین، هەمیشە چاو لە ڕێی یار بوو. گەرچی هەمووان هاتن، بەڵام دڵی ئەو تەنها ئامینی دەویست.
پاش هەفتەیەک، کاتێ قەرەباڵغی سەر سەری ڕەوایەوە و هەناسەیەکی تەنهایی هەڵمژی. وەک خەواڵووییەک، یان کەسێک بەنج بەریدابێت. سەرلەنوێ شێتانەتر لە عشقەکەی بە ئاگاهاتەوە، کەوتە وڕێنە، خەیاڵی پێکگەیشتن لە دڵە لاوازەکەیدا دیسانەوە کەوتە ترپە ترپ. ئاگری ئامین لە ناخیدا، وەک مین دەتەقییەوە. لە خەیاڵی خۆیدا دەیهێنا و دەیبرد. لە دڵی خۆیدا دەیوت، ئامین بۆیە تا ئێستا دەرنەکەوتووە، دەیەوێت بە تەنها و دوور لە حەشامات، لە جێژواندا بمبینێ و تێر بە دڵی خۆی لە ئامێزم بگرێت.
ئەو هەفتەیە و تەنانەت سێ مانگی سەر قەرەوێڵەی خەستخانەش، بە سەدان جۆر لە ناخی خۆیدا و بە خەیاڵ، وێنای یەکەم دیداری خۆی و ئامینی کردبوو." ئامین بە پرتاو دێت و توند لە ئامێزی دەگرێت و هەناسە سارد دەڵێت، ئۆخەی کە نەمردیت. ئامین بە خاوی دێت و دەڵێت، کەی دەنێریتە خوازبێنیم. ئامین بە خەندەوە دێت و دەڵێت، نیوە پیاو هەر خۆشمدەوێیت. ئامین بە مەکرونازەوە دێت و دەڵێت، بۆ گۆی مەمکەکانم، گرنگ سەر پەنجەکانتە کە شوکر ماون…"
بە هەزاران جۆری تر خەیاڵی یەکەم دیداری پاش نیوەبوونی خۆی و یاری دەکرد.
دەیویست بچێتە جێژوان و نەیدەتوانی.
بە قاچووقول ڕێگاکردن مەحاڵە، چۆن بگاتە ژێر دار گوێزەکە؟!

بەو حاڵەوە، خەم و حەسرەتی عشق وەک مۆرانە لێیدا و تا دەهات ڕەنگ زەرد تر و بێ ئۆقرەتر دەبوو. بەسەر قەرەوێڵە شەقوشڕەکەیەوە، هەر دەجوڵا و جیڕە و زیکەی شڕە قەڕەوێڵەش تا بەرەبەیان نەیدەهێشت خوشک و براکانی بنوون. بۆ ڕەوینەوەی خەمەکانی و کەمێک فراوانکردنەوەی فەزایی ژیانی. براکەی لە تایەیی کۆنی تراکتۆر، لە شێوەی پێڵاو، ڕاخەرێکی بۆ قاچە نیوە بڕاوەکەی دروست کرد، تا لە خشاندا ئازاری پێنەگات. دارشەقێکی کورتیش بۆ بن قۆڵە قرتاوەکەی.

پاش مەشقێکی زۆر بە نێو حەوشەکەدا، قورس و لاسەنگ دەیتوانی بجوڵێت. حەزی جێژوان و لە ئامێزگرتنی ئامین، هەوێنی ئەو هێزە پەنهانەی ناخی بوو کە پاش هەفتەیەک، وەک تەتەر دەجوڵا و قنج و قیت بە حەوشەکەدا پیاسەی دەکرد.

یەکەم شوێن کە دەرگای گەورەی حەوشەی بۆ ترازان، جێژوان بوو. پێشتر بە خوشکەکەی وتبوو: ”کەمێک ڕێک و قۆزم کە، دەچمە دیداری ئامین...”

کڵاووجامانییەکی قووتی بۆ بەست، جلێکی کەشخە، قات و مراخانییەکی ڕەنگ خاکی لەبەر کرد و ئەو شوێنانەی زیادە بوو بۆ کەسێکی کەمئەندام مەقەستی لێنا و پڕ بە بەری ڕێکیخست. بۆنی خۆش و تیژی لێدا و بەرەو جێژوان بەڕێیخست.

پایز بوو، گەڵا بە ڕێز دەوەرین. سەرما بە ئاستەم، موچڕکەی بە لەشدا دەهێنا.

خشەخش کەوتە ڕێ. تا ژێر دارگوێزی نێو باخەکە، جێژوانی هەمیشەیی پێشوویان. گەلێک چاوەڕێی کرد. بەڵام ئامین دەرنەکەوت. لەگەڵ کەوتنی گەڵای دار گوێزە باڵاکەدا، خەونی دڵ و فرمێسکی تاقە چاوەکەی ئەویش، ئەو ڕۆژە بێ هوودە داکەوتن.

چەندین ڕۆژ لەسەریەک بە هەمان جلوبەرگ و هەمان گەرموگوڕییەوە چووە جێژوان. دەیڕوانییە گەڵاڕێزان، دیمەنی سەیری هەورەکان، شپرزەیی سمۆرە و مارومێرۆکان، ڕۆح و خەیاڵی ئاوێتەی دەنگی حەسەن دەکرد کە لە شیوەکەوە بە ئاستەم دەگەیشتە بەر گوێی. هەموو ڕۆژێک ئەمە حاڵی بوو، گەڵاو و فرمێسک دادەباران. کەچی کۆڵی نەدەدا و هەموو ڕۆژێک بە ڕێگاوە بوو.

دواجار ئێوارەیەک خوا کردی و خۆشەویستەکەی هات. مەعشووق بە ترس و شەرمەوە بۆ لای داگەڕا! جیاواز لە هەموو وێنای نێو خەون و خەیاڵی! بێ هەست و بێ خۆ ڕازانەوە، هات و لە لا تەنیشتییەوە بێ دەنگ هەڵکوڕما!

بە بینینی یار، حەمە وەک گوڵێکی ژاکاو، سەرلەنوێ گەشایەوە. تەزووی لەزەت، سەرتاپای جەستە لەت و شەکەتەکەی گ□رتەوە. لە بەختەوەریدا، خەریک بوو قاچ و باڵی دیسانەوە بڕوێنەوە.

بە پێچەوانەوە ئامین مات و غەمگین! جارانی پێشوو هەر کە دەگەیشتە ژێر ئەم درەختە، پڕ شەوق و لەزەت و پێکەنین دەبوو. پێشتر خۆشەویستەکەی قنج و قیت و بێ کەموکوڕی بوو، کوڕێک بوو دوو بازووی گەرم و دوو قاچی پتەو و ڕێک، مرۆڤێک لە ئیرادە و جەربەزەیی. سەرچڵ و بە ئاگا، پشت و پەنا و ئومێدی خەڵکی ئاوایی. سەروسیایەک و جوانییەک کە هەموو کیژانی گوند بۆی سووتابوون. ئەمەستا ئەوەی ئامین بە لای هاتووە. سیمایەکی پڕ شووخت و تاقە چاوێکی ڵێڵە، بنچکە دەکەکە و بە زەوییەوە نووساوە! حەمەمین پێکەوە تەبا و گوونجا و جوانخاس بوو.
ئەمەی هەیە حەمەیەکی نیوە ناچڵ و پڕ عەیب و عارە! هاتبوو تا وەکوو ئەمەک و وەفایەک بۆ ئەو چەند ساڵەی پێکەوە سەدان بەڵێنی ڕەنگاوڕەنگیان بۆ یەک دابوو، داوای لێبوردن و مەرەخەستی بکات. هاتبوو تا پێی بڵێ بەم زوانە شوو دەکات و بە ئەبەد لە بیری بکات.
بە گریانێکی نەرم و درەزنانەوە، چاوە گەشەکانی بە چمکی کراسە گوڵگوڵییەکەی داپۆشی و لە ژێر لێوەوە وتی:" باوکم بە زۆر و زۆرداری لە ئامۆزایەکی خۆمی مارە کردووم. بەم زوانە دەمگوازنەوە بۆ شار..." بەڵام دیار بوو درووی دەکرد.
حەمە بە تاکە چاوە پڕ فرمێسکەکەی لێی ڕوانی و پێی وت:" تۆ گفتت بە من دا هەرگیز جێمنەهێڵی..."
کچە دیسانەوە وتی:"ئەو ڕۆژەی واتلێهات، لە حەیبەتانا ناوکم کەوت و تا ئەمەستا نەهاتەتەوە جێی خۆی. ئای ناوکەشم کەوت و لەو ڕۆژە بوومەتە مین، تەنها مینی ڕووتوقووت."
کچە زیاتر لە پرمەی گریانی دا و لووشکە لووشک دیسانەوە وتی:" من حەمەمینم خۆشدەویست، بڕوانە خۆت؟! تۆ ئەو نیت، تۆ نیوەی ئەوی، نیوەت لە گۆڕستانە، کوا ئەو بازووەی ناوی منت لەسەر نەخشاندبوو؟! تۆ ئەوەتا بێ پەلوپۆی، قاچەکانت نەماون، گوومان دەکەم قاچی سێیەمیشت مابێ... ئیتر بە کەڵکی ژن هێنان نایەیت و چیتر بیر لە من مەکەوە..."
حەمە تاقە دەستە چوار پەنجەییەکەی بۆ درێژ کرد و توند دەستە نەرم و گەرمەکەی لە نێو لەپیدا گووشی و بە حەسرەتەوە و لە ژێر لێوەوە پێی وت:" کەواتە بە جێممەهێڵە و وەرە لەگەڵ من، پێکەوە و دوو بە دوو دەبینەوە بە حەمەمین."
ئامین دەستی بە بەزەیی خستە سەر شانە داخورماوەکەیی و هەناسە سارد و غەمگین پێی وت:"هەرگیز ناتوانین پێکەوە ببینەوە بە حەمەمینی پێشوو. ئەمڕۆ تەنها بە ماڵئاوایی هاتووم. ئەمە دوا دیدارمانە و ئیتر قەت چاوەڕوانی من مەبە..."
هەر هەندە و دیسانەوە بە دەم گریانێکی مەکراویی و درەزنانەوە

هەڵهات.
حەمە، دڵ شكاو و تەنها، سەرى داخست و لەگەڵ دەنگى بە ئاستەمى حەسەن كە لە نێو چەمەكەوە دەهات. ڤورت قورت كەوتە گريان. بە دەنگى بەرزى ئاوێتە بە گريان هاوارى ئاوێتەى دەنگى حەسەن بوو”
قەت لە مين خۆشنابم كە مينى لێم كرد…”
قەسەم بە زوڵف و پەرچەمت دينێ مەڕۆ دينێ
خاڵى جوانى دەورەى دەمت خاڵەكەى ئامينێ
دەبم بە شەريكى غەمت دينێ مەڕۆ دينێ
من دەبم بە شەريكى غەمت بەه لە بەر ئامينێ…
لەوە بە دوا حەمە تێگەيشت كە كەوت□ووەتە بارودۆخ و دنيا يەكى نوێوە. دنيا يەكى دۆزەخى، بێ هەست و بێ خۆشەويستى. هەر بە ڕاستيش دنيا گۆڕا، نەك حەمەمين بە تەنها! هەمووان گۆڕان. تەنانەت ل□ بەر يەك هەڵوەشان. هەموو عەبدلعەزيزەكان بونە دوو لەتەوە و عەزيزەكەيان لێ كەوت و تەنها بە عەبد مانەوە، جەنگ و برسێتى لەگەڵ پاشگرەكەيان لێكيدا بڕين. ئيدى هيچ شتێك و هيچ كەسێك، پێكەوە تەبا نەبوون. سەردەمى هەڵوەشانەوە بوو. نەنە پيرەژنێك وتى:”تا ئێستا بەنيى واهەڵوەشاوم نەبينيووە، خورى چۆن وا دەبێ بئاڵۆسكێ؟! زەمەنى ئێمە، ئەو هەموو قاليى و بەڕە و كوڵەبانەمان درووست كرد. ئێستا هيچ شتێك پێكەوە هەڵناكات! جاران هەموومان پێكەوە بووين، ئێستا كەس نابينى لەگەڵ خۆيدا پێكەوە بێت و گۆرانى بڵێ…”
حەمە زوو تێگەيشت و گەڕايەوە بۆ ناخى خۆى. دنيايى لەبير كرد بە ئامينيشەوە. موودەتێكى زۆر خۆيى دايە خوداپەرستى و نوێژ و ڕۆژوو. بە سەعات دەچووە سەر گۆڕەكەى خۆيى و سورەتى ياسين و فاتيحاى دەخوێند. بەرۆكى خەڵكى دەگرت و باسى قيامەتى بۆ دەكردن. لەسەر نيوە گۆڕەكەى خۆيەوە و لە نيوەى شەودا، پڕ بە تاريكى ئاواي□كە هاوارى دەكرد(بگەڕێنەوە بۆ ڕێگاى خودا ئەى زەنديقينە، ئەى مەلعونيينە… نيشانەكانى ئاخر زەمان دەركەوتوون… بگەڕێنەوە، بگەڕێنەوە، بگەڕێنەوە…) لە نێو گۆڕستانەكەوە، تا بەرەبەيان وەك سەگ بە ئاوايى دەوەڕى.
بەڵام ژيان بە زوويى كۆتايى نايەت. لە نێوان سورەتى ياسين و دين، مين و ئامين، مرد هێند بڵێ بگەڕێنەوە، مرد هێندە بڵێ، پەنام بە تۆ گرت ئەى ڕەبولعالەمين…
بەو حاڵەشەوە، خەڵكى گوند، بەردەوام خ□□ر و حەسەناتيان دەخستە چنگى حەمە و لە ڕووى سۆز و بەزەييەوە يارمەتيياندەدا. لە نێوان خۆياندا دەيانوت” ناهەقى نييە داماوە شێت ببێت”
هەر بە ڕاستيش خەريك بوو شێت دەبوو. هەميشە توڕە و تەوسن، لە نێو

بێ هودەیی و فەوزادا دەژیا، پەرشوبڵاو و بێ ئامانج، شەڕی بە هەمواندەفرۆشت و لەسەر بچوکترین شت دەیکردە گاڵەگاڵ. هەتا دەهات توند□و تر دەبوو. تا دواجار هەموو ئاراستەی خۆی، بەرەو دراو گۆڕی. ئاین و ئیمانی تۆڕهەڵدا و ئەمجارەیان خوی دایە پارە کۆکرد نەوە.

ئەو کە ئیدی ڕۆحی پێوە نەمابوو. پارە و سەروەتوسامان هێدی هێدی گ□□یان و کردیانە مرۆڤێکی تر. سیحر و ڕەونەقی دینار، دین و خودای لا کاڵ کردەوە. دەنگی زرنگانەوەی کانزای پارە، خستیانە سەر سکەی تەماحی زۆر. لە قوڵاییدا، دیوە تەماحکارییەکەیان تێدا زیندوو کردەوە. هەر هێندەی خۆشبوو کە لە سێبەری مزگەوتەکەدا، کاتێک سەرشۆر گرمۆڵە ببوو. ئیماندارێک وەک خێر، دینارێکی ئاسنی فڕێدایە بەردەمی. بە دوایدا درهه□مێکی تر و ئیدی بوو بە سواڵکەر.

پریاسکەیەکی کردە کۆڵ و حۆلحۆل دەگەڕا و لەپە چوار پەنجەیەکەی بۆ سواڵکردن دەخستە بەردەم چاوی ڕێبواران. هەرچی پارەی زیاتری بهاتایەتە چنگ، چرووک تر و ڕەزیل تر دەبوو. نە خوشک و نە برا، کەس کەس نەیدەزانی پارەکانی لە کوێ دەشارێتەوە! ئەو کە لە مێژ بوو، مرۆڤ نەمابوو. چەشنی سمۆرە و مێرولەکان، هەرچی چنگ بکەوتایە وەک ئەوان خێرا دەیشاردەوە. لە کون و کەلەبەرانێک، کە هێز نەبوو پەی بە شوێنەکانی بەرێت! بە تەواوەتی گۆڕا. بۆ هەموو چواردەوری ببووە قیرسچمەیەکی بستەبنەی ڕەزاگران، تەنانەت چەند جارێک لەسەر وردە پارەیی کەم، لەگەڵ خوشک و براکانیدا کردی بە شەڕ و گاڵەگاڵ و لە نێو گونددا کردیانی بە دز و حەیایی پێوە نەهێشتن! ئەوانیش چیتر تەحەموولیان نەکرد و برا گەورەکەی، شڕوشیتاڵی لە ماڵەکە هەڵدایە دەرەوە و ڕێکوڕەوان پێی وت:"ئیتر تۆ حەمەمینی برامان نیت، نیوەی یا هەموو مێشکیشت وا لە گۆڕەکەتدایە، بۆ کوێ ئەڕۆی بڕۆ، یەک جاری تر نایەڵم پێ بخەیتەوە ئەم ماڵە..."

حەمە هیچ نیگەران نەبوو، لە دڵی خۆیدا وتی: "زۆرترین پارە، مانایی زۆرترین دەسەڵات و خۆشترین ژیان، کەسم پێویست نییە..."

پێچەوانەی ئەو ڕۆژەی بە دەهۆڵ و زوڕنا، پێشوازی شاهانەیان لێکرد. تەنها و بێدەنگ، لە ئاوایی وەدەرهات.

بەدەم سواڵەوە و گوند بە گوند و پێ بە پێ کەوتە گەڕان تا گەیشتە شار.

شار بۆ ئەو دنیایەکی نوێ و فراوان بوو. دەیان مزگەوت و شەقام و کۆڵان، هەزاران هەزار مرۆڤی هەمەچەشن و هەمەجۆر، بوون بە پرۆژەی تەماحی. خەونی بەوەوە دەبینی دیسانەوە دوولەت و سەد لەت بێت. لە یەک کاتدا، لە هەموو پنتێکی قەرەباڵغی شاردا دەست بۆ پارە پانکاتەوە. ئ□ق□ر□ی نەدەگرت. لەم چوارڕیانەوە دەچووە ئەو

چوارەیان، لەم مزگەوتەوە بۆ بەردەمی ئەو مزگەوت. بیری لەوە دەکردەوە چۆن بتوانێ لە یەک کاتدا، پارەی هەموو خێر و حەسەناتێکی شار تەنها بۆ گیرفانی ئەم بێت. لە یەک کاتدا لە هەموو شوێنێک بێت.
هەر زوو سواڵکەرانی شاری بە دوژمنی باوەکوشتەی خۆی دانا و بڕی بکرایە هەموویانی شار بەدەر دەکرد.
خەونی بەوەوە دەبینی پارەی هەموو شار لووشداتە گیرفانەکانیەوە. چەندین شەو بەدەم یەک خەوەوە ڕادەچڵەکی! لەبری دەست و قاچەکانی، هەزاران گیرفانی گەورە گەورە، قووڵ قووڵ هەندەی شیوە قووڵەکانی ناوچەکەی، لە هەموو جەستەیدا ڕوا بوون. پڕ پڕ لە دراو و لیرە و ئاڵتوون، هەزاران گیرفانی قورسی پڕ دیناری ئاسنی هانکەهانک بە دوای خۆیدا کێش دەکرد! بەردەوام لە خەونەکەیدا، شوێنێک شک نابات ئەو هەموو پارەیی تیا حەشار بدات و لە ترسی سواڵکەرانی تر و دز و پیاو خراپ، بەدەم هاوارێکی بەرزەوە ڕادەچڵەکێ.
خەڵکی شار لە زۆر شوێن ڕێکەوتیان دەکرد و یارمەتییاندەدا. زۆربەی کات لە چوارڕێیانی شەقامەکەدا لار و خێچ ڕادەوەستا. بە نێو ئۆتۆمبیلە ڕاوەستاوەکاندا زیکزاک تێدەپەڕی و بە چاوێکی خەماویی و پڕ بەزەییەوە لە سەرنشینەکانی دەڕوانی و بە زمانی حاڵ داوای پارەی لێدەکردن. بە سەرما و بە گەرما، دەتبینی. لە جلکێکی شڕوشیتاڵ و چڵکندا، کە تووژاڵێک لە دووکەڵی ئۆتۆمبیل، داپۆشیبوو. سیمایەکی ڕەقەڵەی ڕەشداگەڕاوی نابووت، بە کەشکۆڵی لا کەمەر و گیرفانە هەڵئاوساوەکانییەوە، لە نێرە چەلەکەیەکی دەرچووی نێو خۆڵەمێشی تەنوربانی دەکرد. نەک بەنیئادەم.
هەندێ جاری تریش، لە نێو جەرگەی بازاڕە قەرەباغەکاندا، لە بن دیوارێک هەڵدەکورما. سەری بەسەر دەستەسڕەکەی بەردەمیدا شۆڕ دەکرد و بە جۆرێک هەڵدەنیشت، هەموو ڕێبوارێک قاچ و دەستە قرتاوەکەیان بە یەکەم نیگا، هەست پێدەکرد.
جارێک ڕێکەوتی ڕووداوێکی سەیر بوو. دەستێکی سپی پڕ بازنگی ئاڵتوون، تا سەر دەستەسڕە چڵکنەکەی داگەڕا و دوو دیناری ئاسنی بە دانا. حەمە لەگەڵ سەر هەڵبڕیندا، دڵی داخورپا، ڕەنگی لە ڕەشی چڵکنەوە، گۆڕا بە زەردی شەرمەزاری! تاقە چاوەکەی کەوتە سەر سیمایی سپی ئامین. لە یەک ساتدا و بە چەند چرکەیەک نیگایان یەکانگیر بوو. یەکتریان ناسییەوە. ڕەنگی ژنەش لەپڕ هەڵبزوڕکا و خێرا هاواری لە کوڕەکەی دوای خۆی کرد.” ئەمین پێ هەگرە…” تیژ هەڵهاتن.
هەتا لە نێو قەرەباغی خەڵکدا لە چاو ونبوون، حەمە لە دواوە تەماشای کردن. زیاتر چاوی لەسەر مەردمنداڵەکە بوو و بەردەوامیش

لە ژێر لێوەوە ناوەکەی دەوتەوە. ئەمین، ئەمین، ئەمین...
تاوێکی باش بە تاقە چاوەکەی فرمێسکی دەشتی ڕشت. یادەوەری هەڵیپەڕچا بۆ ڕۆژگاری دوور، بۆ گفتوگۆی شیرینی جەژوان. ئەو کات بڕیاریان وابوو گەر کوڕیان بوو، ناوی بنێن ئەمین، گەر کچیش بوو ناوی بنێن گوڵچین. قوڵپ قوڵپ دەگریا و لە بەر خۆیەوە قسەی دەکرد" گەر مین نەبوایە، ئێستا ئەمین کوڕ گەورەی من بوو"
بۆ خەیاڵ گەڕایەوە بۆ سەردەمی گەنجێتی و قیت و قەزەکەی، بۆ ڕۆژگاری کوڕێنی ناو ئاوایی کە هەمووان خۆشیاندەویست و بە چاوی ڕێز و خۆشەویستییەوە لێیان دەڕوانی. بۆ ڕۆژگاری سەروەری و دڵداری و دڵی پڕ هیوا. گریا گریا زۆر گریا. پاشان دامرکایەوە و دوو دینارەکەی خستە گیرفانی سەر دڵە غەمگینەکەی و هەناسەیەکی قووڵی خۆشبەختی هەڵمژی. بەڵام دیسانەوە یادەوەری هەڵیپەڕچا، دیسانەوە کەوتە گریان. تا ئێوارە، هەر کەسێک پارەی بۆ دانایە، دراوسێ پێڵاو بۆیاخچییە هەرزەکەی تەنیشتی بە لاقرتێوە دەیوت" پارەکەت هەڵگرەوە، ئەمڕۆ پشوومانە کار ناکەین..."
پاش ساڵانێکی زۆر، ئەو بە هەموو جێگاکان ئاشنا بوو. لە هەموو شوێنێک دەبینرا. لە مۆڵەکان، لە بەنزینخانەکان، لە سەر پرۆژە گەورە و بچووکەکان، لە باخە پڕ تاوسەکان و شوێنە گەشتیارییەکان. بە ڕادەیەک بەرز بووەوە، دۆلاری ناسی! بوو بە یەکەم سواڵکەری دۆلار، هەوایی کەشوفش و خۆ بە گەورەزانی تێیگەڕا و ئیتر هەمیشە لە ژێر لێوەوە دەیگووت:" ئیتر من هاوشانی پیاوە کەچەڵەکەی سەر سەد دۆلاریم..."
حەمە وەک ساحیر لە یەک کاتدا فریایی هەموو جێیەک دەکەوت! لە هەموو شوێنێک پارەی کۆدەکردەوە. گەیشتە ئاستێک کە ئیتر وەک ڕابەر و سەرکردە، گروپی سواڵکردنی دروست کرد. دەیان منداڵی بێ کەس و بێ لانەی لە خۆی کۆکردەوە. خەونی خۆی هێنایە دی و لە یەک کاتدا، سەدان منداڵ و مێردمنداڵ، لە تەواوی شاردا و لە ژێر دەستی ئەودا پارەیان کۆدەکردەوە، یان پارە و ئاڵتونیان بە دەدزی. گروپێک کە سڵیان لە هیچ نەدەکردەوە. ڕۆژ و شەو، لە هەموو کونج شوێنێکی شاردا هەبوون و کاریان دەکرد. ئیتر حەمە شاهانە دەژیا و شەوانە دەوری قەرەباڵغ و باشترین ویسکی دەخواردەوە. باخەکەی پڕ کردبوو لە تاوس و کچی جوان.
وەک ئەوەی بەشە جوان و خوداییەکەی لە مێژ بێ مردبێت. بونەوەرێک بوو لە تەماح و چاوچنۆکی، تەنها وەک منە غەریزە و شەیتانییەکەی مابوو. وەک ئەوەی لە دابەشبوونیدا، هەموو مرۆڤ بوونی بەر گەڵ و هەموو پێخەڵواتەکانی بەر مانەوە کەوتبێ. مرۆڤێک بوو، مین لە ناوڕاستەوە هەرچی جوانی هەبوو کوشتبێت و هەرچی ناشرینیش هە بێت

مابێتەوە.
هێدی هێدی زەمەن کاری خۆی لەسەر دەکرد. تاقە دەستەکەی کەوتە سەر لەرزین. تاقە چاوە پڕ تەماحەکەی کز و کزتر بوو، بە ئاستەک بەهای پارەکانی بۆ جیا نەدەکرایەوە. لە نێوان دۆلارێک و دینارێکدا، نەیدەزانی کامیان بۆ بەهاترە. دز و تەماحکار پەیتا پەیتا پارەیان لێ دەکێشایەوە. سووکوڕیسوا و بێ کەس و سەرلێشێواو نەیدەزانی دەبێ چی بکات.
وەک هەر مرۆڤێک، داغە و خەیاڵەی شوێنی لە دایکبوون، هەواریی عشقەکەی، گۆڕی مینی نیوەکەی، لە کەللەیی دا و پاش سی و دوو ساڵ لە سواڵ و کەکردنەوەی پارە، پیر و دەردەدار، گەڕایەوە گوندەکەی خۆی. خەڵکی هەوارەکەی سەرەتا نەیاناسییەوە. ئەو بۆ دوو باردا تەواو گۆڕابوو. وەک خۆی بچووکتر و گرمۆڵەتر و پیرتر ببوو. سەروقژ تەکچڕژاو و ماشووبرنجی، دەموودان کەل و قووپاو وەک تەنکە شکاوەکی سەر سەگوردان. بەڵام لە جلوبەرگەکی پاک و کەشخەدا. لە هەمووی سەیرتر، ئەو ئیتر بە خشەخش نەدەڕۆی. بەسەر عارەبانەیەکی کەمئەندامی نوێی و ئەتەماتیکییەوە بوو کە بە کۆنترۆڵی پەنجەکانی دەجوڵا. ئەوەی کە دەستی چووبووە خۆی و پارەکانی، لای خەڵکی والەکدرایەوە کە نیشانەی نزیکبوونەوەی مەرگێتی.
سی و دوو ساڵە، نیوە جەستە و نیوە ناو دەژێ. خەڵکی ناهەقیان نییە وادەزانن. هەرچەنێک بێت هەر سێ ساڵی تر دەتوانێ بەرگەی ئەم دنیایە بگرێ. هاکا بەلادا کەوت و ڕۆحی دەرچوو…
کەس لە پێشوازیدا نەبوو، هەندێ نابوت و قەزەون بوو، هەندێ چرووک و نا مرۆڤ بوو، خەڵک وەک گەڕۆڵک، وەک پێتادارێکی کوشندە و بێ ئەرزش تەماشایان دەکرد! شکە و شەوەیەکی هەندێ قەزەون و پۆخڵداری هەبوو، مرۆڤ لەی دەترسا. لە کاغزێ پارەیەکی کەم ئەرزش و ژاکاو و چڵکن دەچوو.
بەر لەوەی داکشێ بە ناو ئاوایی، یەکوڕاست ملی گۆڕستانەکەی گرتەبەر. بە عارەبانەکەیەوە گەیشتنە سەر گۆڕەکەی مەحاڵ بوو. لەو ماوە درێژەدا هەندێ خەڵک مردبوون، دەوروبەری گۆڕەکەی هەموو کەل بوون. بە ناچاری لە عارەبانەکەی دابەزی و دیسانەوە خشەخش داکشا بەرەو نیوەکەی خۆی. زۆرێک لەوانەی کاتی خۆی چاوەڕێی هەنانەوەی تەرمەکەی بوون تا لەگەڵ دەست و قاچەکانیدا بینێژن، مردبوون. مەلای گوند و برا گەورەکەیی و ئەو جووتیارەی هەمیشە لە دامەنی شیوەکەدا و بە دەم کارکردن لە نوێکردنەوەی ڕەزەکەیدا، بەردەوام بە تەسجیلەک و موکەبەرەیەکی گەورەوە، گۆرانییەکانی حەسەنی لەدەدا و بە هەموو فەزاکەدا دەنگی دەدایەوە، لەگەڵ خەڵکوخوایەکی زۆری گوندا، مردبوون.

مەلای گوند، نیوە شەوێک لە شیرینی خەودا، کچ و کوڕ و ژنەکەی دەیخنکێنن. لە بەردەم دادوەریشدا، بە شەرم و ترس دەڵێن:"کووشتمان چوونکە درۆی زۆر دەکردا!"

زۆری تری گۆڕەکان، لەسەر کێلەکانیان نووسرابوو بە کارەساتی مین گیانیان لە دەستداوە، یان لە شەڕی ناوخۆدا کوژراون، لێیانخۆشبە ئەی ڕەبولعالەمین...

لە نێو قەفەزی گۆڕی جووتیارە عەوداڵەکەی حەسەن زیرەکیش، تەسجیلێکی گەورە و وێنەیەکی خۆی و دوو وێنەی زیرەک هەبوون. لە چوارچێوەیەکیشدا، بە خەتێکی جوان وتە هەمیشەییەکەی سەر زاری نووسرابوو"خەڵک دەوڵەتیان هەیە، ئێمەش حەسەن زیرەک"

بەر لە حەمە، چەند کەنجێک کە هاتبوونە سەر گۆڕی ئازیزەکیان، پەنجەیان بە دووگمەی تەسجیلەکەدا نابوو. حەسەن پڕ بە سروشتە جوان و واڕاکە، دەنگی، ڕۆحی بە بەر دار و درەخت، چیا و ئاسمانە ساف و بێگەردەکەدا دەکرد.

حەمە لە خۆخشان و زیکزاکیدا بە سەر گۆڕەکەی خۆی. ڕووی تەقی بە کێلی شاعیری گونددا، تاوێک وەستا و نوسینی سەر کێلەکەی خوێندەوە.

ئامین... ئامین

ئەمە گۆڕی هەموو مێژوومانە دوای زایین
بارین نازناوی شاعیری سەردەمی ئازار و تەقین
لێرە لەم گۆڕە ڕاکشاوە بە ئەبدلئابدین
لەسەر وەسێتی خۆی ئەم چەند دێڕە دەنووسین
خواعەلیمە دوژمن نەیهێشت بژێت لە سەرزەمین
تۆ بیپارێزە لە عەزابی قەبر و نار و جەحیم
لە بەهەشتی بەرین، شادیکە گەورەمان بارین
ئەجمەعین یا ڕەبولعالەمین...

ئامین... ئامین

حەمە ژیان دڵی گۆڕیبوو بە بەرد، دڵێک وەک بەرد ڕەق. مەرگی هیچ کەسێکی بە گرنگ نەبوو.

گەیشت و بە دیار گۆڕی خۆیەوە هەڵکوڕما. لە ژێر لێوەوە سڵاو و درودی بە بەشە مردووەکەی خۆی نارد. ژیان بە ڕادەیەک ماندووی کردبوو، لە ژێر لێوەوە وتی"خۆزگە ئەوە لە جێی من و منیش لە جێی ئەوە دەبووم..."

فاتیحای بۆ خۆی خوێند و لە ژێر لێوەوە وتی"ئامین"

هاوکات حەسەن دەنگی لێهەڵبڕی"ئامینە و ئامین... وەی دەردم تاوتاوە... شەو لە ناڵەی من، ئەی سیروان بە ئاوە..." حەمە بە دەنگی حەسەن و خەیاڵی ئامین، کەوتە نێو پووچی خۆیەوە. دەستی خستە سەر گیرفانە هەڵئاوساوە پڕ پارەکەی و مات و غەمگین، سەری شۆڕ کردە بەر قاچە

بڕاوەکانی. دەیزانی کۆتایی نزیکە، دەیزانی لە ئەسپێکی قاچ شکاو دەچێت. تەمەنای دەکرد کەسێک فیشەکێکی ڕەحمەت بنێ بە نێوچەوانییەوە! هێندە دنیادیدە بوو و دەیزانی چیتر کەڵکی ژیانکردنی پێوەنەماوە. هێندەش ترسونۆک کە هەرگیز نەیدەتوانی خۆیی بکوژێت. پڕ گریانی پەشیمانیی و شەرمەزاری، دەستە چوار پەنجەکەی بردە باخەڵییەوە و لە نێوان سەفتە پارەی ژاکاوی سواڵیدا، قورئانە بچووکەکەی دەرهێنا. ناوی خودایی هێنا و کەوتە خوێندنەوەی سوورەتی یاسین.”وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ، إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ” حەسەنیش، بەرزتر و پڕ بە گۆڕستانەکە و هەموو مێرگ و کەند و لەند و هەوراز و نشێوە و پەسێو و هەڵدێرەکە، پڕ بە بەندەن و باخ و مێرگ و تەلانەکە، پڕ بە سروشتە پانوبەرینەکە، تەبا و هاوگونجاو. دەنگ و ئاوازی، هاوشەپۆلی شنەی کوێستان، ژیانی بەبەر هۆبە و هەوار و لادێ و چیا بریندارەکەدا دەکردەوە.

“ئامینێ و ئامین، هەر تۆی دنیا و ژینم
کۆڵەکەت دانێ بیکە بە سەرینم
چوونکێ تاقانەی هەی مەرگت نەبینم
ئامینێم تاقانەی، هەی مەرگت نەبینم…”

عومەر سەید

کوژراوێک لە جادەی سی و یەک مەتری. عومەر سەید

ئەو شاعیرەی بە سەعات لە دوورەوە دەیڕوانییە چیا، هەمووی نا، هەر جارە و زوومی دەخستە سەر پنتێکی. بۆ نموونە، تولە رێیەک و وەک پیتێک وێنای دەکرد، بۆ نموونە پتی ڕ. وەک شێفێکی شارەزا، لەو تولەرێیە و پیتی درەخت و رەوەز و چڕی دەوەن و هەموو چیاکە، بەلەزەترین چێشتی ئەدەبی و شیعری دەخوڵقاند، ئەمڕۆ کوژرا.
بە تامی پونگە و رێواسی کێوان. خۆشترین بۆن، هاوشێوەی بۆنی مێخەک و رێحانەی مل و باخەڵی کیژان، یان دایکان، دەپرژان.
هەندەسەی چیا و چۆڵی، بەرز و نزمی، دوور و نزیکی دەکردە هەوێنی ئەو ماڵەی لە دڵیدا هەڵیگرتبوو و بە رۆحی ماندووی خۆی داید□ پۆشی،

تا سبەی ببێتە شیعرێک، وەک ماست سپی، وەک گوڵ بە تام و رەنگ و گەشاوە.
ئەمڕۆ تیر□کرا.
بە شاردا دەگەڕێ و دەڕوانێ. بۆ دەسەڵات و شارەوانییەکان بووەتە بەڵــا و ســەرئێشە! نەنگــی و نــاڕێکی و پــرۆژە نالەبــار و پڕ عەیبەکانیان ئاشکرا دەکات و سەرلەنوێ لە ناو فەنتازیا و مەجازدا، دایــدەڕێژێتەوە. ئەو باڵەخــا نەیە لە چــوارینەیەکی باتــاهیری هەمەدانی دەچێت، بەڵام دەلاقەکانی لە رووی رێنووسەوە پڕ هەڵەن.
ئەو شەقــامە، وەک چــاوی حەبیبە خــواروخێچە، هیــچ نــالییەک بۆی راستناکرێتەوە! بۆی جوان نا بێتەوە. دەبێ سەرلەنوێ چاپێکی تر بکرێتەوە.
ئەم پردە، لاوازە و دیاڕە دەڕوخێت. با پردێکی وەک ئەوەی ریسالەت و غفرانی ئەبو عەڵای مەعری دروست بکەین، کە هەموان دەپەڕێنێتەوە.
کۆمەڵێک باڵەخا نەی بەرز، نەشازن و نا ه□□□ن ئاسمانی شینی گەش بگرینە باوش.
ئەو ئەندازیاری شیعر بوو. ئەوی ساڵ، کاتێک دەیەوێت کتێبی رێبەری زانکۆ پڕ بکاتەوە. باوک و براکانی رجای دنیایی لێدەکەن کە یەکەم شوێن کۆلێژی پزیشکی بنوسێت. پێی دەڵێن، کوڕم تۆ نمرەکانت بەرزە، ئایندەی خۆت مەفەوتێنە!
ئەو وڕک دەگرێت و تەنها گوێ لە رۆحی خۆی دەگرێت. پڕ بە دنیا هاوار دەکات.
ئاو جاران روونتر و شەو سپی تر بوو.
دەقە شیعرییەکانی رێکوڕەوان رەنگدانەوەی، ئەقلە هەندسییەک□ یەتی.
لە هەرەمەکانی میسر دەچێت و هەموو وشەیەک بەشی خۆیی و جێگای خۆی گرتووە.
ئەم کۆڵــانە پێویســتی بە کەمێک نەغمەی کۆتــرە. ئەم درەختە رەنــگ زەردانە دڵۆپە ئاوی شیعرێکی سەیابیان پێویستە.
لێرە مەحوییەک و لەوێ لەتیف هەڵمەتێک و هۆ لەوێش شێرکۆیەک، ریتم و ئیقاعی شار ئاوەدانتر و خەلاق تر دەکات. ئەو وەک سوهراب هەمیشە دەڵێت: با ئاو ڵێڵ نەکەین. وەک ماغووت سەری لە نێو ک□ناوێکدا شاردووەتەوە کە پڕە لە دنیابینی. پڕە لە رێگای واقیع و رێگای شیعر. پڕە لە جوانی و لە توڕەیی لەم دنیایە.
هەمیشە لای ئەو شەوی بەراتە و کتێـــب دەبەخشێتەوە. بەش بەشە وەک نەغمەی حەیـات، لە یەک کاتــدا لێـرەیە و لە بەغـداد. لێـرەیەو لە بەیرووت. هەر کتێبێک تۆ دەتەوێ ئەو هەیەتی. رەنگە وەک جاحز، لە مەغریبێکی بارانا ویدا وەژێر کتێبەکانی بکەوێت.
تەواوی شار لە رووی وەزن و قافێوە ناسەنگە. چوارینەی گەڕەک وا

نانوسرێت. هایکۆی باخ وانابێت. سەرلەبەری ئەم هەرێمە لە رووی ڕەوانبێژییەوە دەبێت دابێژرێتەوە. ئەوەی هەیە هەر هەمووی سەرابێکە و هەمووش بۆ خنکان دەچن! با گردەکان داپۆشین بە س سنەوبەری باڵا بەرز، ئەگەر نا ڕەشەبا ئەژنۆی ئەو باڵەخانە نامۆکانە دەشکێنێ کە دەبوو بە چیچکانەوە وێنە بکێشرانایە نەک ئاوا ناقۆڵا و بەرزەپێ.

ئەم ڕەسیفە قافیەی لەجێ چووە. ئەم یوتەرنە چاوی هێندە کزە، باش نابینێت.

بەرزی ئەم باڵەخانەیە نەشازە بۆ دانیشتنی دوو عاشق لە ژێر ئەم وێستگەی چاوەڕوانییە.

شار لە بلوزی بێ ڕەنگی منداڵێک دەکات، نەزانانە هەڵاوەگێڕ لەبەری کرابێت. نە ڕەنگ هارمۆنیایە و نە هێڵ و فیگەر تەبایە!

دەچێتە کۆلێژی ئەندازیاری، بەشی بیناسازی. بەڵام ئەو لە ناو خۆیدا بەشێکی تاک و دەگمەن بۆ خۆی دەکاتەوە! لە نێو دنیای مەجازیدا، وەک تاکە خوێندکاری بەشی ئەندازیاری شیعر هەر چوار ساڵەکەی بەڕێدەکات. لە دەفتەرەکانیدا، وشەی چیمەنتۆ بە چیمەن و ئاسن بە بەرد و دیوار بە درەخت دەنووسێ. نەخشەی باڵەخانە و تەواوی شار، بە فاریزە و خاڵ و کەوانە و هێماکانی ڕستە دەنەخشێنێ! گەڕەکەکان بە ناوی شاعیرەکانەوە دەناسێنێ. تا چاو بڕ بکات لە ئەحمەدی خانییەوە تا نالی دەشتایەکی قا□□. لە گەرانەوە بۆ ئێرە ئاسمان تەنگەنەفەسە.

تەنانەت کەتا تێز و نەخشەی دەرچوونی لە زانکۆ، ئەتڵەسی با خۆش مرورەکەی چامەکەی نالی دەبێت. بایەکی شارەزا لە ئەستەنبوڵەوە دێت، تا سەرچنار و تانجەڕۆ و خاکوخۆڵ، تا دەشتی شاری شارەزور. پنت بە پنتی ڕێی و شوێنی ئەو بایە لە ئەتڵەسکدا دەنەخشێنێ و وەک تۆپی گۆی زەوی دەیبخشێتە چوارڕیانەکی هاوڕێی ناو شار و بە گوێدا دەچرپێنێ، ئیدی تۆ ناوت دەبێ بە چوارڕێیانی چامەکەی نالی. بەڵام هەر زوو شارەوانی چاویان پێیهەڵنایە و تێکیدەدەن!

بەردەوام لەبەر قاپی شاردا، پڕ بە گەرووی دوعا دەکات، لە ناکەس عەقڵیدا خاکمان بەسەر، بە با چوو هەموو مێژوومان.

ئەم شەقامە، پڕ پڕە لە جیناسی ناقیز، ئەم باخچەیەش چ جوانە، پڕ پڕە لە جیناسی موحەڕەف، پڕە لە جیناسی تەواو لە جیناسی تەناسوب و تەرکیب. پڕە لە وەزن و قافیە، ئەما بێن و ئازادی عیشقی گەڕەک.

نابینن هەموو ڕۆژێک ئەم بازاڕە لەبەر ناڵەکی دەبورێتەوە. لە ترسی تاڵانی زەرد هەڵگەڕاوە. نابینن تەقەڵی ئەم دوورمانەی نێوان ئەم شارۆچکە و گوندانە، چەند پڕ تاسە و هەڵدەرن.

نوسخەی ئەم وێنەیە و لەم شوێنەدا چ نەشازە، هەموو نوسخەکانی

کەبکەنەوە و لە مەعجونەکەی وێنەی ئاو بنەخشێنن کە بە نێو چیادا پیاسە دەکات.
ئەم وشەی خۆشەویستییە ئیزافە بکەنە سەر ناونیشانی هەموو گەڕەکێک.
ئەم ڕەسیفە بۆ خەتی شکستە نییە؟! ئەم بەلاغەی خانووانە بۆ واشەواوە؟!
دارشەق بخەنە ژێر باڵی ئەم منارانە. شوێنی پێڕینەوەی پیاسەی شار لەم شوێنەدا، نەشازە. هەوری پڕ باران، ئاوا بانگ ناکرێت. مێژو و کەنە ساڵەی شار وا لە چوارچێوە ناگیرێت. وێنەی ئاوەدانی لەم گۆشەیەوە بەس نییە، زاوەیی زوومی کامیراکە بگۆڕە.
سەیرە، خەڵک بە دڵ نادەن بە درەخت! بە گوێ نادەنە ئامۆژگاری پاییز! بۆ بەر لە کەسابەت، پرسوەا بە دەشتودەر ناکەن!
تریفە مرد هەندە خۆی گووشی، ئاوەنگ بێزار بوو هەندە خۆی بشواتەوە! شاخ هەزار جار وتی، بەس هەندە بە تاریکی پێستم بەوشێنن! مردم هەندە بە تەزی گزنگ و لیکی ئەستێرە پێستی رووشاوم چۆر بکەم!
ویستی ناوچەکە لە نەزیفی خوێنی ڕەش راگرێت و بە لەفافی گزنگ تیماری بکات. ویستی بە خاولی شنە و شەونم، تای درەختەکان داگرێ و لەوە زیاتر پێتا سیسیان نەکات.
دەیویست ئاگر لەوە زیاتر گەرم و بەفر لەوە زیاتر سارد نەبێت.
ڕێگا هەندە کورت نەهێنێ و تریفە هەندە گێژ نەبێت و ئەم هەموو کاژە فێبدات. مانگ لەگەڵ بەکەسدا، هەندە لە بەکەسیدا نەخەنەوە، سبەی بەنی دەمیان بێت. باران هەندە دوور نەبێت، خەڵک قوربانی بە بکات.
ئەو کە کوژرا، لەسەر ڕێگای با بوو و پڕ بوو لە پرسیار. تازە خەریک بوو دوو مەمکی هەڵدەخڕاندتان تا بە دەم لایلایەوە چیرۆکی لەوی بۆ بگێڕنەوە.
ئەو کە مرد، هەشتا لە لەکۆڵینەوەی ئەودا بوو، کە بەچی باڵای ئەو گەردە کورتە. ئەو جێگەیە بە هەندە کزە، ئەو ڕێگایە بە هەندە تەنگە! ئەو سوارە بە هەندە سەرسامی کوێرەکێیە. ئەی بە هەنگاونانی ئەسپەکەی هەندە ناشێک و نا پووختە!
ئەو مرد، یا تیرۆر کرا؟
لە پرسەکەیدا باوکی هاواری کرد: کوەم ئەم هەموو بایەت بە شەنوکەو کرد! بە بەم هەموو بزنە ژێیەدا پیت و وشەت رشت! بە سەرت بە هەموو هەندەسەی مێژوودا کرد، بە وەک ئاو نەسرەوت بوویت؟! بە ئەم هەموو پەسیارەت لە خودا کرد؟! بە وەک ڕەوە مەگەل، بەوات بەم شەریعەتی ژیانە نەکرد؟! چیتدابوو لە نەریتی باڵندەی تاقتاکەرە. چیتدابوو لەوانەی بە تەقە بەاوە بە باران دەکەن و پەرشوبەاو دەیێژن بە

کۆڵا نەکا ندا!

دواجار ئەم دەنوک وەشاندن و هەڵکۆڵینە، ئەوەتا سینگی هەڵکۆڵیت.

براکەی بەسەر گۆڕە تەڕەکەیەوە وتی: دەیویست و خەونی بوو، زەوییە رووکنەکان بکاتە باخچە. مۆڵەکان کووشتیان. دەیویست دەرمانخانەکان بکاتە دووکانی گوڵ و کتێب، نەخۆشە نەخوێنەوارەکان کوشتیان. دەیویست دووبارە باخە باغەییەکان بکاتەوە بە دەشتی بە پیتوبەر. ئاخ تۆ چیت دابوو لەو وڵاخانەی کێڵگە سەوز و ئاوە کەوسەرەکە جێدەهێڵن بۆ بەرازە کێوییەکان و لە دوورەوە باسی گوندەکانیان دەکەن!

خوشکە روومەت قوپاوەکەی، بە پرچی لە قوڕ سواغدراوەوە شیوەنی دەکرد:

تۆ دەتویست بزانی بۆ ئەو گردە هێندە رووبەرەکەی کورت بووەتەوە! بۆ ئەو دەریایە بووەتە ئەم جۆگە نزمە! بۆ کەس گوێ بە فەرمانی کارگێڕی ئەستێرە و باو باران نادات! تا ئاوا تەرزە بارانی ئەو هەموو بۆیە بەسەرتا داباری و لە شێوەی فیشەکی ژەنگ گرتووی جەهل، هەناوتی وەک خاکی بە پەڵەی ژێر تیخی گاواسن، شەقار شەقار کرد.

دایکی، ژنەی روومەت و چەناگە پڕ خاڵی کوتراوی نەگبەتی و بێ کەسی، هێمن فرمێسکی دڕشتی دەڕشت و لە ژێر لێوەوە دەیوت:

بزێوی منداڵی سەری خواردی. شیری پاکی من کردتییە قوربانی پیسی و چڵکی ژیان. ساوا بوویت بە کۆڵمەوە، بەدەم بەرخۆڵەکانەوە پێدەکەنیت و روو گرژ بوویت بۆ بەرانەکان. منداڵ بوویت بە خۆرئاوا دەتریقایتەوە، بە باران دەگەشایتە. بە هەرزەکاری، ئاسکەکان لە نێو لەپتا گەنمیان دەخوارد. منداڵێکی ئاسایی نەبوویت و دەمزانی ئاسایی نامریت. رۆحی تۆ دەسپێرم بە رەوە کۆترەکان، با ئەوان رێنمایت بکەن بۆ نەمری. ئەوان دەبێ ئەوەیان لەبیر بێت کە چەند پەلەت بوو مەڕوماڵاتەکان زوو ئاو بخۆنەوە و گۆلەکان بۆ ئێوە جێبهێڵن. کوڕم، هێندەی ئەو هەموو پەلەکردنت، پەلە مردی و زوو رۆیشتی! ئۆۆف لە دنیایی سەیروسەمەرەی تۆ ئۆۆف. پەلەت بوو و دەگریایت و دەتوت، بۆ کیسەڵ خاوە! بۆ باوکم و باپیرم وەک کەرۆیشک تیژ نەبوون! بۆ کەو هەم تیژ و هەم خائینە!

کوڕەکەم دەیویست بە خەیاڵ، چڵی بەڕووی هەزار ساڵە راستکاتەوە! دەیویست بە شنەبای باکور نەک باشور تەیمووم بکەین. بۆ کوشتتان، بۆ فووتان کردە ئایندەی بەخت و ناوچەوانتان. هەر نەبێ ئێستەش پێمباشە

لە بری بیابان، روو بکەنە کێلی ئەو، خۆڵی گۆڕەکەی ببێژنە سەر حەشامات. مشتێ لە خۆڵی ئەو، پڕ پڕە لە رۆحی نالی و مەحویی و گۆران، خۆڵی سەر گۆڕی ئەو، شێدارە بە فرمێسکی هەزاران ساڵەی

دایکانی جگەر سووتاو. کوڕەکەی من، تەنها شیعری بۆ عشق و ئەندازە و رێیەکی راستوڕەوان دەهۆنییەوە. دەیویست هۆڕمۆنی خۆشەویستی بـ□ز□تەوە. دەیویست تاریکی لە دەسکەوانەکەی مندا بهاڕێ و ئاردەکەی بکات بە رووناکی و چیمەنی بەختەوەری سبەی پێ ئاو بدات.

کوشتیان و پرۆژەکانی بە نیوەچڵ و تەواونەکراوی مانەوە. پرۆژەی شێلانی رەچەڵەک، پرۆژەی ئاوڕدانەوە بۆ پێشەوە. کۆکردنەوەی وردە با و وردە رووداو. گەڕانەوە بۆ شێوە زاری کانی و بنەتۆی متمانە.

ئاخ مەرگ رێی نەدا شەونامەی شەوانی سەرما و زوقم و هەڵلەرزان بنوسێتەوە. چیرۆکی دۆڕانی پاڵەوان و حیکایەتی بردنەوەی جاش و خۆفرۆشان بنوسێتەوە.

هاوڕێ شاعیرەکەی، بە هەواڵی مەرگی تاسا و راستەوخۆ ئیلهامی شیعری پژا.

وتم گفت مەدە و تۆ ناتوانی لەم دنیا خۆر گەرمەدا، رۆژانی زەمهەریر و تەزین و بەستەڵەک تۆمار بکەیت. گفت مەدە و لێناگەڕێن تۆ، سینارۆی تەفرەدان بۆ هەموو خەڵک نمایش بکەیت. ئەوان ناهێڵن مەدالیای دۆڕان لە سینەی جنەڕاڵ هەڵواسی و ئەتکوژن. تۆ گفتتداو بڕیا لە قسەی خۆت پەشیمان دەبوویتەوە، وەک چۆن هەموومان پەشیمانی ژیانی تاڵ کردووین. پێموتی ناوی خۆت بگۆڕە تا زۆر بژیت و نەتکرد. دۆڕانەکانت بگۆڕایە بە سەرکەوتن، براوە دەبوویت. بۆ پاڵت بە نا ئومێدییەوە نەناو پڕ بە دنیا شیعڕت بۆ بەختەوەری نەوت! ئەو هەموو حیکایەت و بەختەوەرییە ساختەیەت بۆ نەکرد بە شیعر و بۆ خۆت ئاوا رەنجەڕۆ کرد! چیت دابوو لە وشک کردنەوەی دیواری تەڕی هەزار ساڵە! چیتدابوو لە دوورینەوەی ئەو هەموو هەورە دڕاوە! هەزار ساڵە فرمێسک بە شێوەی باران دەباڕێ، بۆ دەتویست بە شێوەی فرمێسکی بەختەوەری ببارێ! پێمنەوتی ئاگادار بە دەتکوژن، کەچی تۆ تا لێیاندەدایت زیاتر جوان دەبویت و پڕ تر ڕەنگت دەڕشت!

دواجار، ڤایرۆسی کۆرۆنا نەیهێشت تەنانەت پرسەشی بۆ دابنێن. جیا لەوەش، دونیا تۆف و سەرمایە، کڕێوەی بەفر و کزەی بایە. خەڵک هەموو بە نیازن تا دوانیوەڕۆش هەڵنەسن!

تەنها ژوەرەکەی نەبێت، کەلوپەلەکانی، کتێب و نەخشە و شیعرەکانی نەبێت. کەس کەس بۆ پرسەکەی نایەت.

لە ژوورەکەیدا و لە بەردەم وێنەکەیدا، کە تیایدا دەیڕوانییە رێگای هەڵکشاوی دامێنی چیا، چەند مۆمێکیان داگیرساندبوو.

کتێبەکان لە فرمێسکدا، تەڕ تەڕ ببوون. پێخەفە پەرشوبڵاوەکەی سارد سارد. فڵچەی ددان و ریشتاشینەکەی دەگریان و هەڵدەورین. قاپوقاچاخەکانی، فنجانی قاوەکەی، پەرداخی مەییەکەی، شینیان دەگێڕا.

چەلەکەی بەر پەنجەرەکە، کوکـــوختی ســـەر دارتەلەکە، پشیلەی بەر دەرگاکە، دەیانجریواند و دەیانخوێند و دەیانمیاواند. بە کەرس و پڕ بە شار، بە زوبانی حاڵ دەیانووت.

لەعنەت لە بەدترین مەخلوق
لەعنەت لە پیسترین مەخلوق
لەعنەت لە ئینسان بێ.

تێبینی: لە ژێر کاریگەری و خوێندنەوەی دەقە شیعرییەکانی تەیب جەبار نووسراوە.

ڕۆمان: سەرزەمینی زیکزیکە.. عومەر سەید

نووسەر: عومەر سەید
دیزاینی ناوەوە : جەبار سابیر
بەرگ: زەردەشت رەئوف
بابەت: ڕۆمان
چاپ: یەکەم : 8102
چاپخانە: چاپخانەی یاد
تیراژ: 011 دانە
نرخ: ٠111 دینار
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە(0100)ی ساڵی 8102ی پێدراوە

بۆ خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کلیکی ئێرە بکەن..

ڕۆمان: ئاشوبی سین و کۆکەی شین.. نووسینی: عومەر سەید

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...](https://dengekan.info/wp-content/uploads/2021/02/OmarSaid_AshubiSin.pdf)

https://dengekan.info/wp-content/uploads/2021/02/OmarSaid_AshubiSin.pdf

---

لە کۆتایی چاوەڕوانیدا ... عومەر سەید

لە بیرمە سەرەتا مانگی میمکم ڕووی لە پانتاییەکی بەرفراوانی سەوزیی بوو. پشتی کردبووە ئۆردوگا قەرەباغەکە، تاقە ماڵێکی چکۆلانەی پەڕپووت، کەوتبووە هەرە دامێنی خانووە خوار و خێچەکانەوە.
لە چەند ساڵەی یەکەمی بنیاتنانی ئۆردوگا زۆرەملێیەکەدا، بستێک خوارتر لە دەرگای حەوشەی ماڵەکەیەوە، هەموو بەهارێک دەبووە پەڕەی فەریکێ نەک، وەک فەرشێکی ئەستووری سەوز، تەواوی دەشتاییەکەی دادەپۆشی. وەک چۆن بەفر چیا دادەپۆشێت.
میمکم کەس کەسی نەبوو, جگە لە خۆی و خودا، کەسیتر لەو ماڵە چکۆلانەیەیدا نەبوو. تاقە ژوورێک و بەرە هەیوانێکی بچووک بۆ دەمیلەوە, حەوشەیەکی فراوانی تەنەکە ڕێژ هەبوو. هەرچی جارێک دەچوومە لای، دەمبینی لە بەردەم دەرگای حەوشەکەیدا هەڵکورماوە و لەنگەری هەر دەنکە تەسبیحێکی نێو دەستە زبرەکانی، لە ژێر لێوەوە دەیگوت:
” اللهم صلي على محمد و على اله محمد”
چاوە کزەکانیشی بڕیوەتە ئەو لا ڕەنگییەی کە کەم و زۆر بە دەگمەن مرۆڤی پێدا ڕەت دەبێت. بۆ بینینی منی چکۆلانە، دەگەشایەوە و خێرا هەندێک ورده پارەی دەخستە مشتمەوە و دەیوت:

” بچۆ فەریکە نۆکی پێ بکڕە”

ئیدی دەمەو عەسران، بە دیار باوەشێک فەریک□ نۆکەوە دادەنیشتین و لەگەڵ عەسرە چادا، دەنک دەنک دەمانخستە زارمانەوە. (تا ئێستاش منداڵیی نێو یادەوەریم، تامی ئەو فەریکە نۆکانە دەدات). خەڵکی نێو ئۆردوگاکە کەوتبوونە ژێر باری قورسی ژیانەوە، بە هەموو نەگبەتییەکانیەوە، وەک ئەوەی تاعوون لێیدابن، بە لێشاو لار دەبوونەوە و هەناسە سارد دەمردن. زۆری نەبرد، کێڵگەی فەریکە نۆک وەرگەڕا و بوو بە کێڵگەی کێلی گۆڕ. لە ئێستادا هەموو شت گۆڕاوە، تەنیا ماڵە شڕە لانەوازەکەی میمکم نەبێ. هێندە نەبێت جاران پێشی کێڵگە بوو، ئێستا گۆڕستان، جاران توولە رێیەکی خواروخێچی پێدا تێدەپەڕی، ئەمێستا راستە شاڕێیەکی فراوان کە رۆژانە چەندین و چەندین تەرمی پێدا تێدەپەڕێت، لە دۆزەخەوە بۆ دۆزەخ.

من گەورە بووم و بە مەبەستی خوێندن چوومە شار، میمکیشم، وەک کارگوزار لە یەکێک لە قوتابخانەکانی ئۆردوگاکەدا دامەزرا. بەیانان تا دەمە و نیوەڕۆ پۆلی منداڵەکان پاک دەکاتەوە و دەمە و ئێوارانیش، لە بری دانیشتن و چاوەڕوانی بەر دەرگا، دەچێتە نێو گۆڕستانەکە.

_ یەکەم سێ ساڵی نێو ئۆردوگاکەم بە چاوەڕوانی بردە سەر. پێموابوو لە هەر سات□ک□دا ب□□ت. ک□و□□کەم دێتەوە و لە بەردەم دەرگای حەوشەکەدا، باوەشی پێدا دەکەم و تێر تێر ماچی دەکەم. دڵی دایک، پڕە لە سۆز و خۆشەویستی، لە رێگەی خەونەوە، پەی بە هەموو راز و نهێنی و حەقیقەتێک دەبات.

سوبحەینانێک، بە خەبەر هاتم و زانیم چیتر کوڕەکەم دڵی لێنادا و لە ژیاندا نەماوە. پێشتر چاوەڕوان بووم بە پێیەکانی خۆی بێتەوە و زیت و زیندوو لێم بڕوانێت. بەڵام پاش ئەو خەونە، چاوەڕێ بووم لە ناو دارمەیتێکدا بۆم بهێننەوە تا لە تەنیشت خۆمەوە گۆڕێکی بۆ هەڵبەستم و منیش وەک خەڵکی هەر کات ویستم، بچمە سەر مەزارەکەی و بیدوێنم و بە سەریدا بگریەم. لەوە دەترسام تەرمی کوڕەکەم، درەنگ بگات و لە گۆڕستانەکەی تەنیشتمەوە جێگەیەکی بۆ نەمێنێتەوە.

ماوەیەک خۆم بە هەڵکەندنی گۆڕی کوڕە تەرم بزربووەکەمەوە خەریک کرد. هەموو رۆژێک پاش گەڕانەوەم لە دەوام، خاکەناز و قازمەکەم، هەڵدەگرت و دەچوومە نێو گۆڕەکانەوە و لە جێگەیەکی باشدا، کە هەر چوار لای گۆڕ بوو، دوو چاڵە گۆڕی جوان و باشم لێدا. یەکێکیان بۆ کوڕەکەم و ئەوی□تریش بۆ خۆم. ئێستە من پیرەژنێکم هەموو ئێوارانم لە نێو چاڵی دوو گۆڕدا، بە نزا و گریانەوە بەسەر دەبەم. تاقە ئومێدم، گەڕانەوەی تەرمی کوڕەکەمە، بەر لەوەی خۆم ببم بە تەرم.

_ جارێکیان لە گەڕانەوەمدا و لە ئێوارە عەسرێکی باراناویدا، رووە

و میمکم کەوتمەڕێ. دەرگای شەقوشڕی حەوشەی ماڵەکەی کەوتبووە سەر پشت. لە ژوورەوە چەند بزنێکی لاساری رەش، دەمیان ژەنیبووە تەشتە نانەکەی و بە قەپاڵی گەورە دەیانماشییەوە. پڕمدانێ و پەلە و بە دەمی پڕ نانەوە، تێیان قووچان و هەڵهاتن.

بە دوای خۆمدا دەرگاکەم کڵۆمدا و یەکسەر بەرە و گۆڕستانەکە چووم. بە نێو گۆڕەکاندا و زیکزاک خۆم گەیاندێ. لەو ئێوارە باراناوییەدا، میمکم لە کۆتەرە دارێکی رەش دەچوو، کە بە ئاگری ئافات سووتابێت. بێئەوەی بە خۆی بزانێت، لە نێو ئەو دوو گۆڕە سەر بەتاڵەدا، ببووە سومبوولی کارەسات. کاتێک منی بینی، وردە وردە، وەک گوڵێکی پەشمووردو□ گ□شایەوە، بەرامبەری دانیشتم و هیچم نەوت، ئەویش ورتەی لە دەم نەهاتە دەر.

لە نێو سکوونی گۆڕەکاندا، من و میمکم بەرامبەر بە یەک، لە کێلی سەر گۆڕێک لە گۆڕەکان دەچووین، نەک دوو مرۆڤی زیندوو. رۆژانێک بەر لە ئێستا، منیش وەک ئەم میمکە داماوەم، هەموو رۆژێک دەهاتمە نێو ئەم گۆڕستانەوە، بەڵام من بە مەبەستی خوێندن و سەعیکردن دەهاتمە ئێرە و لە ژێر سێبەری کاڵی توو نەمامێکی سەر گۆڕێکدا، پشتم لە کێڵێک توند دەکرد و دەسکەوتە گرنگەکانی شۆڕش و سووڕی ژیانی بۆقم لەبەر دەکرد.

میمکە خێر لە خۆ نەدیوەکەم، بە دەم نزا و پاڕان□و□ لێوەکانی تەتەڵەیاندەکرد. زووڵفە سپییەکەی لە ژێر هەورییەکەیەوە شۆڕ ببووە لای چەناگە قوپاوەکەی و تک تک دڵۆپە بارانی لێدەچۆڕا. چاوە کز و بە قووڵاچووەکانی، پڕ و تەڕ فرمێسک بوون. وێنەی خۆرێکی سەوزکاڵ، لە بەرزایی لا تەنیشتی چاوی چەپیدا کوترابوو، کە ل□گ□□□ خ□یدا دەکەوتە ورتە ورت، وەک خۆری سەر ئا□□ایەک، هەستم دەکرد دەشەکێتەوە.

لە سەر خۆ و بە ئەسپایی، بێ ئەوەی سرووتی ماتەمگێڕی بشێوێنم، لێمپرسی:

” میمی، جاران ئێرە چ دڵگیر بوو. هەتا چاو بڕیکردایە سەوزایی بوو، کەچی بوو بەم گۆڕستانەی کە بەردەوام دەکشێ و پەلوپۆ دەهاوێت. وا بڕوات وەک ئەژدیهایەکی حەوت سەر، ماڵەکەت و هەموو ئۆردوگاکەش لووش دەدات.”

پاش ئەوەی لە دووعاکانی بووەوە، لە ژێر لێوەوە وتی:

” ئەو کات□ی منداڵان، بە باوەشی پڕ فەریکە نۆکەوە بە کۆڵانەکاندا دەخولانەوە و دەسکەنەیان دەفرۆشت، لەو کاتەوە دەمزانی ئێرە دەبێتە گۆڕستان.”

پێم وت:

” میمکە گیان، چۆن دەتزانی!؟”

” لە خەونی پاش نوێژی بەرەبەیانێکدا، تۆم بە دەسکە نۆکێکەوە بینی. دەستت برد و دەنکە فەریکێکت هەڵپچڕی، لە بری دەنکە نۆکی سەوز و نەرم و بە تام، کرمێکی گرمۆڵەی مردووت هات بە دەستەوە. توڕت هەڵدا و دەنکێکی ترت هەڵپچری، دیسانەوە کرمە مردوویەکت بۆ دەرچوو. پێکەوە هەرچی ناوکە فەریکەکان هەبوو هەڵمان پچڕین، لە هەر هەموویاندا، کرمی مردوو هاتنە دەرێ، نەک فەریک. بە جووتە هەستاین و چووینە نێو کێڵگەکەوە، لەوێش هەر قاوغێکی سەوزی فەریکمان هەڵدەبچڕی، کرمێکی مردوو لە نێوان پەنجەکانمانەوە دەکەوتنە بەر پێیەکانمان، تا وایلێهات ژێر بنچکەکان، پڕ پڕ بوون لە کرمی بێگیان و بێ جووڵە.

لە پاش خەونی ئەو بەرەبەیانەوە، چاوەڕوانی بەر دەرگای من بۆ لە باوەش کردنی کوڕە بزر بۆکەم، گۆڕا بە چاوەڕوانی تابووتێک، تەرمی کوڕەکەمی تێدا هەڵگیرا بێت. هێشتا ساڵ و نیوێک بە سەر خەونەکەمدا تێنەپەڕی بوو. نیوەی دەشتاییەکە بوو بە گۆڕستان و بەردەوامیش تەرمی زیاتری بۆ بە ڕێدەخرا و هەر دەکشا.

پاشان ئا لێرەدا، ئەم دوو چاڵەم بۆ گۆڕ هەڵکەند. دڵنیام ئەو رۆژە هەر د□□ت، کە ئێسک و پروسکی کوڕە ئەنفال کراوەکەم دەگەڕێنرێتەوە ئێرە. من باشمکرد، جێگەی خۆم و کوڕەکەم ئامادە و سازە. تاقە داواکاریشم لە خودا ئەوەیە بەر لەوەی بچمە ئەم گۆڕەی خۆمەوە، کوڕەکەمم خستبێتە گۆڕەکەی خۆیەوە.”

لە دڵی خۆمدا، بە هەناسە ساردییەکەوە وتم:

” ئای لە بەد بەختی و نەگبەتی تۆ میمی، چەندین ساڵە بە دیار ئەم دوو چاڵەوە چاوەڕێ دەکەیت. جگە لە خۆت، کەسیتر لە خەمی گەڕا نەوەی رووفاتی ئەنفالەکاندا نییە. دڵنیام گۆڕەکەی خۆت، پڕ دەبێتەوە و پێناچێت تا ئەبەدیش چاڵی کوڕەکەت ببێتە گڵکۆ و کێلێکی لە سەر نوسراو بە خۆیەوە ببینێت.”

***

بە هەنگاوی قورس و لە سەر خۆ بە نێو گۆڕەکاندا هەڵکشا. لە نێوان هەر دوو گۆڕەکەدا هەڵوەستەیەکی کرد. بە ئەسپایی بوخچە رەشەکەی بن هەنگڵی دانایە سەر زەوییەکە و تاوێکی باش بە سەریدا گریا. پاشان خۆی هەڵدایە نێو یەکێک لە چاڵەکان و بە دەستە زبرەکانی، تەواوی خۆڵ و خاشاکەکەی فڕێدایە دەرەوە. لە نێو چاڵەکەوە دەستی برد و بوخچەکەی لە لێواری چاڵەکە نزیک کردەوە و وردە وردە گرێکانی کردەوە.

ئێسکە ک□ل□سەرێک و کۆمەڵێک ئێسک و پروسکی سپی سپی وەدەرکەوتن. یەکەم جار بە هەردوو نێو لەپی و زۆر بە رێزەوە، ک□ل□سەرەکەی هەڵگرت و تاوێک لێی راما.

دوو جێ چاوی قووڵ و ریزە ددانی سپی لە سەر یەک نیشتبوو، هێڵێکی بازنەیی رێک و باریک لە ئاستی نێوچاوانی ک□ل□سەرەکەوە و بە هەردوو لادا تا پشتە سەرەکە کشابوو. توند توند ک□ل□سەرەکەی نووسان بە سینگییەوە و وەک ئەوەی کۆرپەلەیەکی گرینۆک ژیر کاتەوە، کەوتە لاواندنەوەی:

" کوڕە جوانەکەم، وەک ساتی منداڵیی بۆ دواجار سەر بخەرە سەر سینگی دایکت، لە بیرتە تا سەرت نەخستایەتە کۆشمەوە خەوت لێنەدەکەوت."

یادەوەری هەڵیپێچا بۆ ئەو رۆژەی، بە پرتاو و گریان و جەستەی خوێناوییەوە خۆی کرد بە ژووردا.

پەنجەکانی گێڕا بە ک□ل□سەرەکەدا و لە بەر خۆیەوە کەوتە دواندن:

" ئەوە جێ برینی ئەو رۆژەیە لە شەڕە قۆچانیدا شکا. لە بیرتە سووتماکی پەڕۆم بۆ خستیتە سەر و پاشان بە پەڕۆیەکی سپی بۆم پێچایت و ئەوجا هاوارت دەکرد، دایکە منت کردۆتە مەلای گوند."

هەر دوو جێ چاوی ک□ل□سەرەکە وەک دوو کانیلە پڕ پڕ بوون لە ئاو، ئاوی سوێری چاوانی دایک، بە سەرنجی قووڵەوە لێی رامابوو. ئاخر ئەمە دووا بینینە،

بێ ئاگا لە فرمێسکبارانی چاوانی خۆی هاواری کرد:

" توخودا، رۆڵە فرمێسکی ناسۆر مەڕێژە سەر دەستەکانم، چیتر مەگری، ئیتر تەواو تۆ لای دایکی خۆتی، تۆ ل□ ل□م□وە گەڕایتەوە بۆ خاک.

خودا هاوار لەو زاڵمانە چییان بە سەر هێناوی، رۆڵەکەم کە بردیانی کەی ئاوابوویت، ئا لێرەدا دوو چاوی رەشی گەش، چەشنی دوو دەنکە ترێی بەر خۆرەتاوهەبوو. لووتێکی باریک، دوو لێوی تەنک و ئاڵ، ئەم ریزە ددانانەی داپۆشی بوو. کاکۆڵێکی رەشی لوولپێچ، چ جوان و نازدار بوون."

لە نێو دەستەکانیدا و لە پڕ ئێسکیچەناگەی پڕ ددانی ک□ل□سەرەکە بەرە و خوار ترازا و دەمی تا بنا گوێی داپچڕا.

دایکە شڵەژاو، کەوتە راژەندن و لاواندنەوەی:

" نانا، رۆڵە مەگریی، توخودا مەگریی"

شڵەژا و داماو نەیدەزانی چۆن کۆرپەکەی ژیر کاتەوە. پەنجەی شایەتمانی بە ئەسپایی دەکێشا بە سەر ددانەکانیدا و پس پسی بۆ دەکرد. بەڵام ک□ل□سەرەکە ژیر نەدەبووەوە، دەمی پڕ ئازار و هاواری داپچڕی بوو. لە نێو باوەشیدا رایدەژەند و نەرمە گۆرانی دەدا بە گوێیدا، کەچی سوودی نەبوو. ناچار یەخەی کراسە رەشەکەی بەری خۆی دادڕی و مەمکە شۆڕ و سیسەکانی خۆی دەرهێنا و خۆی شۆڕ کردەوە بۆ نێو چاڵەکە و چوار مشقی لێیدانیشت. گۆی مەمکی خستە نێو بۆشایی هەر دوو ریزە ددانی ک□ل□سەرەکە و هێمن و لەسەر خۆ،

چەناگەی کەللەسەرەکەی بەرز کردەوە تا ئەو ئاستەی هەستی بە ئازاری سەر گۆی مەمکی کرد، کە کەللەسەرەکە توند قەپاڵی پێدا کردبوو.
” تەواو ئیتر نەگریی، تێر و پڕ شیر بخۆ و بە ئەبەد بنوو.”
پشتی دایە دیواری چاڵەکەوە و پەلەکانی خستە سەر یەک و هەناسەیەکی قووڵی شادومانی هەڵمژی. لە ناخەوە هەستی بە کزە تەزوویەکی لەزەتاوی ئارامبەخش کرد، کە سەرچاوەکەی گۆ مەمکی نێو زاری کەللەسەرەکە بوو.
پاش قەدەرێک، سەری بەرز کردەوە و دوا نیگای بەییە کەرپەلەکەی ئامێزی، بە هەر دوو دەستی بەرزی کردەوە و هێدی هێدی خستییە سەرووی چاڵەکەوە و لە سەر لا داینا و بە سەریدا خۆی شۆڕ کردەوە و هێمن، نەکا خەبەری بێتەوە، تەنکە ماچێکی کرد.
هەستایەوە سەر پێی و دیسانەوە دەستی بردەوە نێو بوخچەکە، ئەمجارەیان قەفەزەی سینگ و دوو ئێسکە دەستی شۆڕ و بڕبڕەی پشتی هات بە دەستەوە، کە هەر هەموو توندوتۆڵ بە کەم و کوڕی پێکەوە لکابوون. بە خۆیەوە گوشی و بە دەستی یەکێک لە دەستە بێ ئێسک بووەکەی بەرز کردەوە و خستییە سەر شانی.
” کوڕی شیرینم، بە یەک جاریتر دەستت لە گەردنم بئاڵێنە، با تێر بۆن بە سنگتەوە بکەم.”
دانەوییەوە و لە سەر لا تەنیشت و لە خوار کەللەسەرەکەیەوە پاڵی خست. دواجار ئێسکی ئەستوور و درێژی قاچەکانی لە چارەگەکە دەرهێنا و بە هەمان شێوەی پێشوو لە دامێنی چاڵەگۆڕەکەدا راخست.
” هەست بە نیگەرانی و تەنیایی مەکە کوڕە نازدارەکەم، هەتا هەم بەردەوام میوانی هەمیشەیی ماڵەکەتم و چیرۆکە خۆشەکانت دووبارە بۆ دەگێڕمەوە. ، کە مردیشم دەبمە دراوسێی ئەبەدیت.”
لەو چاڵەی ئێسکە پەیکەرێکی تەواو و کامڵی تێدا راکشاوە، هاتە دەرێ و قووڵ لێی روانی.
” ئێستە تەواو تۆ لە لەموە گەڕایتەوە نیشتمان، لە غوربەتەوە بە کەشی دایکت، لە چارەنووسی خۆت دڵتەنگ و نیگەران مەبە ئەزیزم، مەرج نییە هەموو مرۆڤێک قۆناغی لاوەتی ببینێ، یان وەک تۆ بە لاوی دەکوژرێ و پیریی نابینێت. بەڵام مەرجە هەر هەموو ببینێ ئێسکە پەیکەر، ئەمە دوا قۆناغ و چارەنووسی هەموانە، ئەوەتا تۆ پێی گەیشتی، ئیتر هەتا دەتوانی ئارام و خۆشحاڵ بنوو.”
دەستی دایە خاکەنازەکە و وەک ئەوەی گەنجینەیەکی هەرە بە نرخ بشارێتەوە، پەلە پەل، نەکا کەسێک بیبینێت گۆڕەکەی پڕ کردەوە لە خۆڵ و دوو بەردی بە کردە کێل.
لە [illegible]دا، ماندوو و یەخە دڕاو، سەراپا نوقمی تۆز و خۆڵ، بە نێو گۆڕەکاندا بەرە و کەلاوەکەی هەنگاوە ماندووەکانی هەڵهێنایەوە.

تاقە شتی گەڕاو، قووڵایی ناخی بوو، کە لە مێژ بوو چاوەڕوانی هاتنەدی ئەم خەونەی بوو. خەونی بە خاک سپاردنی ئەسکە پەیکەری کوڕە ئەنفال کراوەکەی.

***

سێ رۆژ پاش ئەم رووداوە و بە تۆمەتی دزینی ئەسکە پەیکەری نێو تاقیگەی قوتابخانەکە، لە کارگوزاری فەسڵ کرا.